

๘๐ ปี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๘๐ ปี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สาส์นจากอธิการบดี

การศึกษาระดับอุดมศึกษาในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากหลายประการ นอกจากมวลความรู้ที่ขยายตัวในรอบทศวรรษนี้มากขึ้นประมาณ ๒-๓ เท่าของมวลความรู้ในระยะเวลาในอดีตทั้งหมดรวมกัน จนทำให้กล่าวได้ว่า มีความรู้เกิดขึ้นใหม่เกือบทุกวันแล้ว การแพร่ขยายของความรู้ก็เป็นไปอย่างรวดเร็วจากซีกโลกหนึ่งไปยังอีกซีกโลกหนึ่ง ด้วยความเจริญทางเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ความเจริญอันรวดเร็วดังกล่าวนี้ได้ก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนในทั้งระบบต่าง ๆ และในเชิงปรัชญาการศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีปัญหาทางอุดมศึกษาบางอย่าง เช่น ปรัชญาของมหาวิทยาลัยที่จะดำรงไว้ซึ่งความเป็นเลิศทางวิชาการ ซึ่งมักขัดแย้งกับความต้องการเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก ความต้องการดังกล่าวนี้ทำให้เกิดผลต่อเนื่องในลักษณะของการผลิตบัณฑิตมากกว่าการสร้างบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในฐานะมหาวิทยาลัยเก่าแก่ที่สุดของประเทศและมีปณิธานในการสร้างบัณฑิตจึงต้องพิจารณากระแสความต้องการอย่างรอบคอบ และต้องอาศัยความเข้มแข็ง เด็ดเดี่ยวเพื่อยืนหยัดปณิธาน นอกจากนี้ความจำเป็นในการรู้จักผู้อื่นในโลกที่แคบขึ้นในปัจจุบันกับการที่จะต้องดำรงลักษณะความเป็นตนเองไว้ก็เป็นปัญหาอีกปัญหาหนึ่งในการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา บัณฑิตจะต้องดำรงตนอยู่ได้อย่างเข็มบ่าเข็มไหล่ไม่ด้อยกว่าใครในเวทีโลก ดังนั้นในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาจะต้องให้นิสิตได้สัมผัสกับความคิดเห็น วัฒนธรรมของประเทศทางตะวันตกซึ่งเจริญทางเทคโนโลยี นิสิตต้องได้รับการฝึกฝนให้รู้จักพิจารณา แยกแยะความเห็น และเลือกสิ่งที่เหมาะสมมาใช้ ต้องรู้จักจุดยืนของประเทศไทย วัฒนธรรมไทยให้มั่นคงลึกซึ้ง จึงจะสามารถปรับความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีให้เหมาะสมกับตนและประเทศอย่างมีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นตัวของตัวเอง การที่มีผู้ต้องการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพิ่มมากขึ้นและจำเป็นที่ต้องมีมหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้นนั้นส่งผลให้ภาครัฐไม่สามารถที่จะสนับสนุนการศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้อย่างที่เคยกระทำมาก่อน และมหาวิทยาลัยจำเป็นต้องปรับรูปแบบในการบริหารทรัพยากรทุกด้านอย่างประหยัดและให้เกิดประโยชน์สูงสุด หนังสือที่ระลึกจุฬาฯ ๘๐ ปี ที่จัดพิมพ์ขึ้นนี้สะท้อนภาพการปรับตัวของมหาวิทยาลัยในด้านสำคัญ ๆ หลายด้านดังกล่าว เมื่อเวลาผ่านไปแล้วหนังสือนี้ก็จะเป็ฉบับที่กของช่วงเวลาที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยพยายามรักษาความเป็นมหาวิทยาลัยเก่าแก่ที่สุดของประเทศให้คงคุณภาพและศักดิ์ศรีในท่ามกลางความผันผวนเปลี่ยนแปลงของโลกอีกครั้งหนึ่ง

๘๕๖

ศาสตราจารย์ เทียนฉาย กีระนันท์

อธิการบดี

ธันวาคม ๒๕๔๐

สารบัญ

	หน้า
สารสันจากอธิการบดี	
การปฏิรูประบบ.....ประสบการณ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เทียนฉาย กิระนันท์	๑
คุณภาพของการส่งเสริมความเป็นนานาชาติกับการส่งเสริมการศึกษา เรื่องความเป็นไทยของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กิ่งกาญจน์ เทพกาญจนา	๑๔
การสนองความต้องการของประเทศกับความเป็นเลิศทางวิชาการ สิริเพ็ญ พิริยจิตรกรกิจ สุทธิลักษณ์ ปทุมราช	๓๖
พัฒนาการสู่การประกันคุณภาพนิสิต พุทธกาล รัชช กอบแก้ว สิงห์ดี	๕๐
การพัฒนาทางด้านกายภาพของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บัณฑิต จุฬาสัย	๖๗
เหตุการณ์ในรอบทศวรรษ จรรมนง แสงวิเชียร	๘๗
คณะกรรมการดำเนินงานจัดทำหนังสือที่ระลึก ๘๐ ปี จุฬาฯ	๑๑๗

"การปฏิรูประบบ..... ประสพการณ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย"

เทียนฉาย กิระนันท์*

๑. ที่มา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสถาปนาขึ้นจากโรงเรียนข้าราชการพลเรือนในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งแรกของประเทศเมื่อ ๒๖ มีนาคม ๒๔๕๘ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันหลักในการผลิตบัณฑิตสาขาวิชาต่าง ๆ อันเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศตลอดมาตลอดระยะเวลา ๘๐ ปีเศษ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน การวิจัย การให้บริการทางวิชาการ กิจกรรมนิสิต และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยยังคงเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐและได้รับการจัดฐานะเป็นส่วนราชการ (ในทางนิติบัญญัติให้เทียบเท่ากับกรม) จึงตกอยู่ภายใต้กรอบแห่งกฎระเบียบ ข้อบังคับและวิธีปฏิบัติเช่นเดียวกับส่วนราชการอื่น ๆ ทั้งในด้านการบริหาร การเงิน การพัสดุ บุคลากร การสารบรรณ และอื่น ๆ แม้แต่กระบวนการจัดการศึกษาก็ปรากฏบ่อยครั้งที่จัดอยู่ภายใต้ความคิดของระบบราชการอย่างแนบแน่น ทั้งนี้แม้ว่าพระราชปณิธานเดิมของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ได้ทรงกำหนดแนวทางไว้ให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีความเป็นอิสระจากระบบราชการเสมือนหนึ่งทรงมีวิสัยทัศน์อันยาวไกลว่า ภายใต้ระบบราชการมหาวิทยาลัยควรรักษาระดับความเป็นเลิศทางวิชาการ ได้ยากมาก ดังจะเห็นได้จากกรณีที่ใต้พระราชทานที่ดินไว้ให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจัดหาประโยชน์เพื่อนำทุนทรัพย์ที่หาได้นั้นมาใช้จ่ายพัฒนาการศึกษาเสริมเพิ่มเติมขึ้นจากเงินอุดหนุนของรัฐบาล

แนวความคิดและการปฏิบัติของรัฐที่กำหนดว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นส่วนราชการหนึ่ง ภายใต้ระบบราชการในระยะ ๒ - ๓ ทศวรรษหลังยังปรากฏชัดเจนและยึดมั่นมากขึ้นเมื่อมีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้นอีกเป็นจำนวนมาก ภายใต้ระบบราชการเช่นนี้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ได้รับผลกระทบรุนแรงจากกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศที่เรียกว่ากระแสโลกาภิวัตน์ซึ่งเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นผลกระทบต่อความอ่อนแอและล่าช้าในการพัฒนาการศึกษาและวิชาการ ประเด็นปัญหาต่าง ๆ อันเป็นอุปสรรคหรือจุดอ่อนของสถาบันอุดมศึกษาไทย ซึ่งรวมถึงจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยปรากฏในการประชุมสัมมนาและรายงานต่าง ๆ หลายกรณีซึ่งจะไม่นำมากล่าวซ้ำในที่นี้

* ศาสตราจารย์

คณะเศรษฐศาสตร์

แต่ปัญหาเหล่านี้ได้รับการยอมรับและนำมาพิจารณาแก้ไขอย่างจริงจัง โดยรัฐบาลน้อยมากและล่าช้าไม่ทันการ โดยทั่วไปมักจะติดขัดด้วยแนวความคิดว่าส่วนราชการทั้งหลายต้องอยู่ภายใต้ระบบระเบียบเดียวกันและต้องได้รับการปฏิบัติเหมือนกันหมด ไม่อาจกำหนดแนววิธีปฏิบัติราชการสำหรับมหาวิทยาลัยให้หลากหลายแตกต่างไปจากส่วนราชการอื่น ๆ ได้ ทั้ง ๆ ที่พันธกิจและภารกิจของมหาวิทยาลัยมีความหลากหลายแตกต่างไปจากส่วนราชการอื่น ๆ เป็นอันมาก และโดยทั่วไปในสากลต่างก็ยอมรับในหลักการนั้นและจัดระบบการบริหารมหาวิทยาลัยเป็นอิสระแตกต่างไปจากระบบราชการปกติโดยสิ้นเชิง

แม้ว่าการปรับแนวความคิดและหลักการในระดับมหภาคจะทำได้ยากมาก แต่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยก็ได้ปรับเปลี่ยนทิศทางการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ด้านต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะเมื่อมีการพัฒนาในเนื้อหาสาระทางวิชาการจากข้อค้นพบทฤษฎีและศาสตร์ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในโลก และมีการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ส่งผลให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ควบคู่กับเครื่องมือและกระบวนการใหม่ ๆ ทั้งนี้เพื่อให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยสามารถรักษาความเป็นสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำของชาติและพัฒนาขึ้นสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการในระดับนานาชาติได้ในที่สุด ทิศทางและวิธีการในการจัดการศึกษาที่พึงประสงค์ในปัจจุบันและอนาคตจำเป็นต้องเป็นกระบวนการที่ยืดหยุ่นสามารถปรับตัวได้ง่าย โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้โดยทั่วไป เพื่อให้บรรลุเป้าหมายให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยต้นแบบในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพสูง และคงความเป็นเลิศทางวิชาการ เป็นอิสระสามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว การปฏิรูประบบงานบริหารวิชาการอย่างจริงจังและต่อเนื่องซึ่งต้องระดมสรรพกำลังและแรงสนับสนุนจากทุกฝ่ายในประชาคมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องจัดทำ

๒. ประเด็นปฏิรูประบบ

การปรับปรุงโดยพยายามแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอาจมีผลเพียงแก้ปัญหาที่นั้นได้ แต่บ่อยครั้งก็มักจะนำไปสู่ปัญหาใหม่ ๆ ที่สืบเนื่องติดตามมา สำหรับการบริหารงานวิชาการซึ่งมีความสัมพันธ์โยงใยใกล้ชิดมากในทุก ๆ ส่วนและสายงาน การปฏิรูประบบจึงน่าจะเป็นหนทางหลักในการเยียวยาแก้ไขปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งความอ่อนแอและล่าช้าในการปฏิบัติ แต่การปฏิรูประบบงานมิใช่ง่าย เฉพาะอย่างยิ่งในองค์กรที่เป็นส่วนราชการในระบบราชการและเป็นองค์กรที่มีอายุสูง เพราะมีบุคลากรจำนวนมากที่ทำงานและคุ้นเคยยึดติดกับระเบียบวิธีปฏิบัติเช่นเดิมมานานแรมปี ดังนั้นเงื่อนไขของความสำเร็จในการปฏิรูประบบจึงน่าจะอยู่ที่

- ก. ความพอเหมาะของจังหวะเวลา อย่างน้อย ๆ ก็ต้องเป็นจังหวะเวลาที่ปัญหาต่าง ๆ ได้สะสมต่อเนื่องกันมานาน จนกระทั่งผู้คนจำนวนมากในองค์กรเริ่มรู้สึกอึดอัด และอยากเห็นการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีกว่า ในประเด็นนี้การเป็นส่วนราชการทั่วไปอาจจะเกิดได้ยาก เพราะระบบราชการที่ผ่าน ๆ มาเป็นอุปสรรคต่อความกระตือรือร้นของข้าราชการ หรืออีกนัยหนึ่ง ข้าราชการมักมีความสุขกับสิ่งที่ได้รับอยู่แล้ว แต่ในกรณีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้นประเมินได้ว่า มีทั้งแรงผลักดันของบุคลากรทางวิชาการที่ต่างเรียกร้องรุนแรงมากขึ้นให้เร่งรีบแก้ไขปัญหา แนวโน้มที่งานวิชาการเริ่มอ่อนแอลงเป็นลำดับ ซึ่งหลายครั้งปรากฏเป็นรูปแบบที่ชัดเจนมาก เช่นการขาดงบประมาณในการจัดหาหรือซ่อมบำรุงเครื่องมืออุปกรณ์ในห้องทดลอง และมีทั้งการขยายแนวความคิดเกี่ยวกับการปรับระบบงานที่ได้เริ่มต้นมาแล้วอย่างน้อยก็ ๓-๔ ปีก่อน
- ข. ความเข้าใจและความร่วมมือของบุคลากร การปฏิรูปใด ๆ ในองค์กรใด ๆ จะสำเร็จได้ยากมาก ถ้าหากบุคลากรในองค์กรไม่รู้และไม่เข้าใจตรงกันในการปฏิรูปนั้น แม้ว่าการปฏิรูปอาจบังเกิดผล แต่ก็มักจะปรากฏข้อขัดแย้งบาดหมางซึ่งไม่เป็นผลดีเลย การเริ่มต้นตั้งแต่กำหนดแนวทางและวางแผนปฏิรูปจึงจำเป็นต้องอาศัยกลไกและวิธีการให้บุคลากรทุก ๆ ฝ่ายรู้ เข้าใจ และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือ ตามปกติการปฏิรูปจะมีความเข้มข้นและมีผลกระทบที่รุนแรงกว่าการปรับปรุงธรรมดา ๆ จึงเป็นไปได้มากกว่าเมื่อปฏิรูปไปแล้วจะมีผู้ได้ประโยชน์และก็มีผู้เสียประโยชน์ด้วยกลวิธีในการลดความสูญเสียของผู้เสียประโยชน์รวมทั้งการชดเชยสิ่งที่สูญเสียนั้นอาจบรรเทาปัญหาข้อขัดแย้งหรือกลับผลักดันให้กลายเป็นความร่วมมือได้ดี สำหรับกรณีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้นได้จัดให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการปฏิรูปนับตั้งแต่วางแผนจนถึงขั้นปฏิบัติ การระดมความคิดวิธีต่าง ๆ ก็ดี การให้เข้าร่วมเป็นกรรมการต่าง ๆ ก็ดี ตลอดจนการประชุมสัมมนาเพื่อชี้แจงประเด็นต่าง ๆ ก็ดี ต่างเป็นผลดีค่อนข้างมาก อย่างไรก็ตามการที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีบุคลากรเกี่ยวข้องอยู่มาก นับตั้งแต่คณาจารย์กว่า ๒,๗๐๐ คน บุคลากรทั่วไปอีกกว่า ๓,๐๐๐ คน นิสิตทุกระดับชั้นประมาณ ๒๖,๐๐๐ คน และนิสิตเก่าอีกเป็นจำนวนมาก การสร้างความเข้าใจและร่วมมือกันนั้นจึงทำได้ไม่ทั่วถึงและเป็นปัญหาในบางครั้ง ซึ่งต้องอาศัยการแก้ไขเฉพาะจุดเฉพาะกรณีต่อไป
- ค. ความพร้อมในภาวะผู้นำ การปฏิรูปองค์กรที่ปราศจากผู้นำที่มีภาวะผู้นำที่ดีนั้น ไม่น่าจะสัมฤทธิ์ผลได้ ในกรณีของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้นปรากฏความพร้อมในภาวะผู้นำที่ชัดเจนอย่างยิ่งคือ สภามหาวิทยาลัยซึ่งเป็นหน่วยสูงสุดในการกำหนดนโยบายและทิศทางของมหาวิทยาลัย

๘๐ ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สภามหาวิทยาลัยของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยปลอดจากการเมืองโดยสิ้นเชิง ทำให้องค์กรประกอบโครงสร้างและตัวบุคคลที่ได้รับการสรรหาเป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัยนั้นเป็นผู้ที่เหมาะสมยิ่ง ปรากฏให้เห็นจากวิสัยทัศน์ที่ยาวไกลและการผลักดันเร่งรัดให้ปฏิรูปมหาวิทยาลัยโดยเร็ว สภาคณาจารย์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยปฏิบัติหน้าที่ของที่ปรึกษาของอธิการบดีได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะบทบาทภาระในการช่วยคิดหาแนวทางและสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องต่อการปฏิรูป และผู้บริหารทุกระดับนับตั้งแต่คณบดี ผู้อำนวยการ และหัวหน้าหน่วยงานต่าง ๆ ที่ต่างรับรู้ปัญหา และปรารถนาจะแก้ไขปัญหานั้นร่วมกัน เสียสละ โอกาสบางประการและทุ่มเทความคิด และที่สำคัญที่สุดคือการนำแนวทางปฏิรูปออกไปปฏิบัติในหน่วยงานของตน แน่ใจว่าการปฏิรูปในบางระบบเป็นสิ่งใหม่ ดังนั้นเมื่อนำไปปฏิบัติก็อาจมีข้อบกพร่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารเหล่านี้คือการยอมรับข้อบกพร่องนั้นและมุ่งแก้ไขโดยไม่หนีปัญหาและไม่ปิดปัญหาให้พ้นตัว

อย่างไรก็ตาม น่าจะเป็นข้อสังเกตในขั้นนี้ด้วยว่า การปฏิรูประบบบริหารวิชาการของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้นยังไม่สมบูรณ์ เพียงแต่ได้เริ่มต้นและดำเนินการเป็นส่วน ๆ เป็นตอน ๆ ตามแต่ลักษณะของภารกิจ การที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นองค์กรที่มีขนาดค่อนข้างใหญ่ จึงทำให้จำเป็นต้องแบ่งส่วนและตอนของการปฏิรูปเพื่อประกันความสำเร็จ โดยวิธีจัดการในส่วนที่เล็กเป็นส่วน ๆ ไปเป็นลำดับ และใช้ส่วนที่ปฏิรูปแล้วเป็นส่วนสาธิตและฝึกอบรมไปในตัวแทนการดำเนินการปฏิรูปทั้งระบบใหญ่ไปในการเดียวกัน และด้วยหลักการนี้เองการปฏิรูปในกรณีของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงได้จัดเป็น ๒ ส่วนใหญ่ ๆ โดยมีระยะเวลาเรื่องปฏิรูปห่างกัน ๑ ปีโดยประมาณ ได้แก่ ส่วนสำนักงานมหาวิทยาลัย (หรือสำนักงานอธิการบดีเดิม) ประกอบด้วยหน่วยประสานภารกิจคือ กองต่างๆ ๘ กอง หน่วยสนับสนุน ๑๒ หน่วย หน่วยบริการ ๑๐ หน่วย และหน่วยกิจการพิเศษ ๑๐-๑๒ หน่วย ซึ่งเริ่มการเคลื่อนไหวเพื่อปฏิรูปตั้งแต่กลางปี ๒๕๓๕ และเริ่มปฏิรูประบบเมื่อ ๑ เมษายน ๒๕๔๐ กับส่วนปฏิบัติการหลัก ได้แก่ คณะวิชาต่าง ๆ ๑๗ คณะวิชา สถาบันวิจัย ๑๑ สถาบัน และสถาบัน/สำนักบริการอีก ๔ สถาบัน/สำนัก ซึ่งเริ่มการเคลื่อนไหวเพื่อปฏิรูปพร้อม ๆ กับส่วนแรก และมีการปรับเปลี่ยนบางประการตลอดมา แต่จะเริ่มปฏิรูประบบเป็นรูปแบบในวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๑ การกำหนดระยะและระลอกของการปฏิรูประบบงานบริหารวิชาการของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยดังกล่าวนี้จัดว่าเป็นกลยุทธ์ของการปฏิรูปได้อย่างหนึ่ง ทั้งนี้เพราะการจัดองค์กรและโครงสร้างที่ดี ลักษณะงานที่ดี และความพร้อมทางกายภาพที่ดี เมื่อวิเคราะห์สถานการณ์แล้วเอื้ออำนวยให้กำหนดกลยุทธ์เช่นนั้นเป็นอันมาก (รายละเอียดของกลยุทธ์และกลวิธีจะไม่นำมากล่าวในที่นี้)

สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ การกำหนดประเด็นการปฏิรูปว่าจะปฏิรูปอะไรหรือระบบใด เพราะเหตุใด และอย่างไร ในขั้นแรกในการกำหนดประเด็นว่าจะปฏิรูประบบใดบ้างนั้น ระบบงานบริหารวิชาการของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้นถือเป็นระบบใหญ่ที่สุด รองลงไปอาจได้แก่ระบบการจัดการทรัพย์สินและระบบการจัดการเครือข่ายนานาชาติ และอื่น ๆ ด้วยเหตุผลจากกำลังคน ทรัพยากรและความพร้อมที่มีในขั้นนี้สำคัญ ระบบงานบริหารวิชาการจึงจะมีการปฏิรูปก่อน การปฏิรูประบบอื่น ๆ จะชะลอไว้เป็นลำดับถัดไป ในส่วนของระบบงานบริหารวิชาการนั้นประกอบด้วยหลายระบบย่อยที่มีความสัมพันธ์กันอย่างยิ่ง ภาวะสำคัญที่สุดในขั้นนี้จึงเป็นการกำหนดลำดับสำคัญและเลือกนำบางระบบย่อยมาเป็นต้นแบบและแนวทางในการปฏิรูป ทั้งนี้ก็ด้วยเหตุผลเดียวกันว่าไม่สามารถดำเนินการปฏิรูปพร้อมกันไปทุกระบบย่อยทั้งมหาวิทยาลัยได้ ระบบย่อยในระบบงานบริหารวิชาการที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเลือกทำการปฏิรูปเป็นลำดับแรก ๖ ระบบย่อย นั้น วิเคราะห์มาจากข้อมูลในอดีตนับตั้งแต่ผลการประชุมสัมมนา รายงานการประชุม ผลการปรึกษาหารือและรายงานการศึกษาวิจัยที่มีค่อนข้างมากในระยะที่ผ่านมา ทั้ง ๖ ระบบย่อยนี้ประมาณว่าหากปฏิรูปได้แล้วเสร็จและมีสัมฤทธิ์ผลสูง ก็คงแก้ไขปัญหาหลัก ๆ ของมหาวิทยาลัยไปได้ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ทั้งในทางตรงและทางอ้อมรวมกัน เงื่อนไขเวลาที่กำหนดคือ ปฏิรูประบบย่อย ทั้ง ๖ ระบบย่อยนี้ให้แล้วเสร็จภายในปี ๒๕๔๑ แล้วดำเนินการทดลองเพื่อแก้ไขและปรับปรุงอีกระยะหนึ่งเพื่อให้สมบูรณ์มากที่สุด

ระบบย่อยของระบบงานบริหารวิชาการ ทั้ง ๖ ระบบย่อยที่ดำเนินการปฏิรูปในครั้งนี้ได้แก่

- ก. ระบบวิชาการและการประกันคุณภาพ
- ข. ระบบบัณฑิตศึกษา
- ค. ระบบองค์กร โครงสร้าง และระเบียบวิธีปฏิบัติงาน
- ง. ระบบการเงิน การงบประมาณ และการตรวจสอบ
- จ. ระบบทรัพยากรบุคคล
- ฉ. ระบบกายภาพ

๓. กรอบวัตถุประสงค์และกลยุทธ์หลักของการปฏิรูป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยยึดมั่นในเป้าหมายที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชปณิธานไว้ในอันที่จะให้เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการ เป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการและเป็นเมืองวิชาการในมหาวิทยาลัยเอง ดังนั้นจึงได้อัญเชิญพระราชปณิธานมากำหนดกรอบวัตถุประสงค์ของการปฏิรูประบบงานบริหารวิชาการในครั้งนี้ว่า การปฏิรูปต้องนำไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ โดยจะต้องให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยคงเป็นสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำของชาติ และให้พัฒนาไปสู่มาตรฐานทางวิชาการที่เทียบเคียงได้กับสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำของโลก

ดังนั้น การปฏิรูประบบงานบริหารวิชาการจะต้องนำไปสู่กระบวนการปฏิบัติงานของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในอนาคตซึ่ง

- ก. มีความยืดหยุ่น และสามารถปรับให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วได้สะดวก
- ข. มีความเป็นอิสระจากระบบราชการ โดยคงเป็นมหาวิทยาลัยของปวงชน
- ค. มีประสิทธิภาพสูงในการปฏิบัติงาน และสามารถพึ่งตนเองได้ในระยะยาว
- ง. มีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้

ทั้งนี้การปฏิรูประบบงานบริหารวิชาการจึงต้องปฏิรูประบบย่อยทั้ง ๖ ระบบที่กำหนดไว้นั้นให้นำไปปฏิบัติได้โดย

- ก. เป็นระบบที่กำหนดให้ศูนย์กลางของความเป็นเลิศทางวิชาการอยู่ที่คณะ/ภาควิชา ซึ่งเป็นเกณฑ์หลักขององค์ความรู้หรือศาสตร์
- ข. เป็นระบบที่กระจายอำนาจการตัดสินใจและการปฏิบัติ แทนการมอบอำนาจที่เป็นอยู่
- ค. เป็นระบบที่แก้ไขจุดอ่อนและปัญหาของระบบราชการให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
- ง. เป็นระบบที่ปรับฐานความคิดจากที่ให้ความสำคัญยิ่งต่อกระบวนการหรือวิธีการปฏิบัติไปให้ความสำคัญที่สุดต่อผลลัพธ์หรือผลงานที่ต้องการให้เกิดขึ้น
- จ. เป็นระบบที่สร้างความหลากหลายตามเหตุผลความจำเป็นและสภาพแวดล้อมแทนการยึดติดมาตรฐานกลางที่เป็นสภาวะ "เหมือนกันหมด"

และด้วยนัยต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นนี้ กลยุทธ์หลักของการปฏิรูประบบงานบริหารวิชาการของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงอยู่ที่การกำหนด "หลักการ เหตุผล และแนวนโยบาย" โดยสภามหาวิทยาลัย ซึ่งการอภิปรายและมติของสภามหาวิทยาลัยจะกลับไปส่งผลยืนยันให้เกิดการปฏิบัติและข้อสำคัญที่สุดก็คือ ข้ออภิปรายและมติที่จะส่งผลเป็นมาตรการระยะยาว (ที่ยาวเกินกว่าวาระการปฏิบัติหน้าที่ของอธิการบดีคนหนึ่ง ๆ) จะเป็นหลักประกันทิศทางของมหาวิทยาลัยอย่างสมบูรณ์และชัดเจนต่อความเข้าใจ ดังนั้นมหาวิทยาลัยจึงได้กำหนดกลยุทธ์หลักของการดำเนินการปฏิรูปเป็น ๔ ขั้นตอนดังต่อไปนี้

- ก. การนำเสนอเป็นหลักการ เหตุผลความจำเป็น และแนวทางการปฏิรูประบบต่อสภามหาวิทยาลัยเพื่อให้ได้ข้ออภิปรายและวินิจฉัย เมื่อพฤษภาคม ๒๕๓๕ การนำเสนอเป็นเอกสารต่อสภามหาวิทยาลัยได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลขึ้นจากการประชุมสัมมนา การศึกษาวิจัย และจากแหล่งอื่น ๆ ในอดีต เมื่อสภามหาวิทยาลัยรับหลักการ และให้มีการปฏิรูประบบงานบริหารวิชาการแล้ว จึงได้ดำเนินการต่อไปโดย

ขอให้สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูประบบงานบริหารวิชาการขึ้น เป็นอนุกรรมการของสภามหาวิทยาลัย โดยรายงานตรงต่อสภามหาวิทยาลัย (ซึ่งมีผลกระทบและอื่น ๆ แตกต่างจากสภาวการณ์เป็นคณะกรรมการที่มหาวิทยาลัยแต่งตั้งขึ้นเป็นอันมาก)

- ข. คณะกรรมการปฏิรูป^{*} ได้พิจารณาข้อมูลโดยละเอียดขึ้น แล้วจำแนกระบบย่อยที่จัดลำดับสำคัญสูงขึ้นนำการปฏิรูปเป็นลำดับแรก โดยเสนอสภามหาวิทยาลัยรับหลักการ และขอให้แต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูประบบย่อย ๖ คณะ รับผิดชอบวิเคราะห์และเสนอแนวทางการปฏิรูปเป็นรายระบบย่อยที่ให้ทำงานโดยอิสระจากกัน แต่ให้ประสานงานโดยฝ่ายเลขานุการ ซึ่งกำหนดเลือกบุคคลในระดับผู้อำนวยการกองและหัวหน้างานในสำนักงานอธิการบดี (เดิม) เพื่อให้ประสานงานได้ใกล้ชิด
- ค. ผลงานของคณะกรรมการฯ คณะต่าง ๆ อันเป็นแนวทางปฏิรูปต่างนำเสนอ สภามหาวิทยาลัยเป็นลำดับ โดยไม่ต้องคอยให้พร้อมกัน โดยเสนอเป็นชุดเอกสารเชิงหลักการหรือหลักวิชาการ (concept paper) ก่อนเป็นลำดับแรก^{**} เมื่อสภามหาวิทยาลัยรับหลักการนั้นแล้ว จึงนำกลับไปกำหนดรูปแบบเป็นรายละเอียดปฏิบัติเสนอขออนุมัติสภามหาวิทยาลัยอีกครั้งหนึ่ง^{***}
- ง. จากนั้นฝ่ายบริหารมหาวิทยาลัยนำไปปฏิบัติ โดยทำแบบกลยุทธ์สู่การปฏิบัติเป็นขั้นตอน และในขั้นสุดท้ายจึงประเมินผล และนำเสนอเป็นรายงานต่อสภามหาวิทยาลัย เพื่อสรุปผลขั้นสุดท้าย

* กลวิธีการกำหนดองค์ประกอบ และจำนวนกรรมการ รวมทั้งรายละเอียดภาระหน้าที่ที่มีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของภารกิจเช่นกัน คณะกรรมการฯ ทั้ง ๗ คณะที่สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งนี้มีบุคคลภายนอกมหาวิทยาลัยเข้าร่วมเป็นกรรมการอยู่ด้วยเป็นจำนวนไม่น้อย

** กรณีตัวอย่างของเอกสารเชิงหลักการ (concept paper) ปรากฏในภาคผนวกของบทความนี้

*** โดยกระบวนการทำนองนี้ ทำให้สภามหาวิทยาลัยปฏิบัติงานได้อย่างอิสระและมีประสิทธิภาพสูง ด้วยเหตุที่ในการประชุมแต่ละครั้ง (เดือนละ ๑ ครั้ง) จะมีวาระเชิงนโยบายเพียง ๑-๒ วาระ ที่ต้องการข้ออภิปรายและความคิดเห็น โดยเฉพาะจากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งจะใช้เวลาประมาณร้อยละ ๕๐ ของเวลาทั้งหมดในการประชุม วาระอื่นที่เหลือจัดเป็นวาระเพื่อพิจารณาและทักท้วง ซึ่งเกี่ยวข้องกับงานประจำเกือบทั้งหมด

อย่างไรก็ดี ขนาดของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยซึ่งจัดว่าเป็นองค์กรขนาดใหญ่ นั้นทำให้ไม่สามารถดำเนินการปฏิรูประบบทั้ง ๖ ระบบได้พร้อมกันหมดทั้งมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะข้อสำคัญที่สุดที่ว่าหากมีข้อบกพร่องบางประการที่เกิดขึ้นจากแนวคิดและหลักการของการปฏิรูปหรือแม้แต่เกิดจากวิธีการปฏิรูปเอง ก็จะไม่สามารถแก้ไขปรับปรุงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และอาจเป็นเหตุให้การปฏิรูปล้มเหลวได้ ดังนั้น การปฏิรูปจึงได้จัดแบ่งเป็น ๒ ส่วนตามลำดับคือ ส่วนสำนักงานอธิการบดี (เดิม) ซึ่งเป็นส่วนกำหนดนโยบาย กำกับและประสานงานการปฏิบัติงานทั้งหมด จัดเข้ากระบวนการปฏิรูปเป็นลำดับแรก โดยเริ่มต้นการให้ข้อเสนอเทศผ่านการประชุม การสัมมนาและการอบรมต่าง ๆ ตั้งแต่กลางปี ๒๕๓๘ และเริ่มกระบวนการปฏิรูปอย่างชัดเจนเมื่อ ๑ เมษายน ๒๕๔๐ กับส่วนที่สองได้แก่ ส่วนที่เป็นคณะวิชา สถาบันวิจัย สถาบัน สำนักบริการ และศูนย์อื่น ๆ ของมหาวิทยาลัย ซึ่งมีระเบียบวิธีการบริหารจัดการแตกต่างออกไป จะเริ่มกระบวนการปฏิรูปในช่วงระยะเวลาประมาณ ๑ ปีต่อจากนั้น การจัดลำดับเข้ากระบวนการปฏิรูปดังกล่าวนี้ปรากฏเป็นข้อดีประการหนึ่งคือ การที่บุคลากรที่ผ่านกระบวนการนั้นแล้ว (จากสำนักงานอธิการบดี) สามารถช่วยอธิบายชี้แจงและทำความเข้าใจให้แก่บุคลากรในคณะ/สถาบัน/สำนัก และหน่วยงานที่เหลืออยู่ ได้เป็นอย่างดี และกลับเป็นผลประโยชน์สำคัญของการปฏิรูปในครั้งนี้

๔. กระบวนการและมาตรการในการปฏิรูป

๔.๑ การปฏิรูประบบวิชาการและการประกันคุณภาพ

ก. การพัฒนาและจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา โดยจัดเป็นระบบย่อย ๓ ส่วน คือ (๑) ระบบการกำกับ เพื่อให้เกิดฐานของการประกันคุณภาพ (๒) ระบบการสนับสนุน เพื่อให้ได้คุณภาพตามวัตถุประสงค์ และ (๓) ระบบการตรวจสอบ ว่าได้คุณภาพตามวัตถุประสงค์หรือไม่ เพื่อให้ได้ผลย้อนกลับไปสู่กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาดังกล่าวนี้จัดขึ้นในทั้ง ๓ องค์ประกอบในการจัดการศึกษาคือ ปัจจัยหรือวัตถุประสงค์ เช่น นิสิต (นับตั้งแต่แรกเข้า) กระบวนการผลิตซึ่งรวมถึงกระบวนการและวิธีการจัดการเรียนการสอน และผลผลิต เช่น บัณฑิตที่ต้องให้มีคุณภาพในระดับที่พึงประสงค์

ข. ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาทั้งที่จะสืบเนื่องและควบคุมกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและจะสัมพันธ์กับการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยโดยรวม การปฏิรูปจะรวมถึงกระบวนการประเมินศักยภาพและผลงานของหน่วยงานวิชาการต่างๆ ได้แก่ ภาควิชา คณะวิชา สถาบันวิจัย สำนักบริการ และศูนย์ต่าง ๆ และกำหนดมาตรการหรือปรับระบบภายในหน่วยงานเหล่านั้นให้มีประสิทธิภาพสูง โดยในขั้นต้นนี้ได้เริ่มจากสถาบันวิจัย และบัณฑิตวิทยาลัย เป็นลำดับแรก

ค. การพัฒนาวัฒนธรรมทางวิชาการใหม่ การปฏิรูปนี้หมายถึงกระบวนการในการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ ให้มีวิสัยทัศน์และพร้อมที่จะสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการในรูปแบบต่างๆ ให้

บรรลุถึงมาตรฐานในระดับสากล โดยเฉพาะการวิจัย สิ่งประดิษฐ์และผลงานที่เป็นทรัพย์สินทางปัญญา รวมไปถึงการพัฒนามาตรการสนับสนุนให้เกิดการประกันคุณภาพผลงานวิชาการต่าง ๆ ด้วยตนเองภายใต้วิธีการที่เป็นสากล ได้แก่ การนำเสนอผลงานในการประชุมทางวิชาการ การสัมมนาทางวิชาการ หรือ การตีพิมพ์ผลงานในวารสารทางวิชาการที่อยู่ในระดับมาตรฐานสากลในวิชาการหรือวิชาชีพสาขาวิชานั้น ๆ และสร้างกระบวนการประกันผลงานวิชาการในวิชาการหรือวิชาชีพนั้น ๆ ขึ้น

๔.๒ การปฏิรูปบัณฑิตศึกษา

เมื่อพิจารณาศักยภาพของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยภาพรวมแล้วมีความได้เปรียบสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ เป็นอันมากในการผลิตผู้สำเร็จการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีไปจนถึงการศึกษาระดับหลังปริญญาเอก ด้วยขนาดจำนวนนิสิตลงทะเบียนปัจจุบันประมาณ ๒๖,๐๐๐ คน เป็นนิสิตระดับปริญญาตรีถึงประมาณกว่า ๑๗,๐๐๐ คน และด้วยความจำเป็นของพื้นที่ในที่ตั้งเขตปทุมวัน ทำให้ต้องกำหนดยุทธศาสตร์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่าคงจะลดจำนวนรับเข้าในระดับปริญญาตรีแต่ละปีไว้เพียงเท่าที่เป็นอยู่และเร่งรัดขยายในระดับบัณฑิตศึกษา โดยให้เป็นบัณฑิตศึกษาที่เน้นการวิจัยเป็นหลักตามแนวทางที่มุ่งพัฒนาให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย (นั่นคือเน้นการทำวิทยานิพนธ์เป็นสำคัญ)

การปฏิรูประบบงานบัณฑิตศึกษา จึงได้เน้นในประเด็นต่อไปนี้

ก. ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการบัณฑิตศึกษาซึ่งนำไปสู่การทบทวนความคงอยู่และบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของบัณฑิตวิทยาลัยและสรุปว่า ในอนาคตข้างหน้า (อาจจะประมาณ ๑๐ ปี) จะต้องปรับฐานะของบัณฑิตวิทยาลัยจากองค์กรเทียบเท่าคณะวิชาให้เป็น "สำนักงานบัณฑิตศึกษา" เป็นองค์กรเครื่องมือในการบริหารมหาวิทยาลัย โดยในปัจจุบันให้ปรับบทบาทไปทำหน้าที่จัดการเฉพาะหลักสูตรสหสาขาวิชา และดูแลกำกับมาตรฐานหลักสูตรบัณฑิตศึกษาต่าง ๆ โดยรวม ส่วนหลักสูตรบัณฑิตศึกษาอื่น ๆ ประมาณ ๒๐๐ หลักสูตรทั้งระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต ปริญญาโท และปริญญาเอก ให้คณะวิชาผู้เป็นเจ้าของหลักสูตรเป็นผู้รับผิดชอบบริหารจัดการ

ข. การสร้างความเป็นอิสระและเบ็ดเสร็จในการบริหารงานบัณฑิตศึกษาให้แก่คณะวิชาและภาควิชา การปฏิบัติรวมถึงการโอนการจัดการเกี่ยวกับการเงินและบัญชีของหลักสูตร บุคลากร และการตัดสินใจไปสู่คณะวิชาและภาควิชา ผนวกการตัดสินใจและการปฏิบัติในเรื่องหลักสูตรและการจัดการศึกษาในหลักสูตรระดับต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกัน ซึ่งมีผลให้ปรับลดจำนวนคณะกรรมการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องลงไปเป็นจำนวนมาก รวมถึงคณะกรรมการต่าง ๆ ในบัณฑิตวิทยาลัย รวมทั้งการปรับลดจำนวนกรรมการและองค์ประกอบของคณะกรรมการ ตลอดจนภารกิจและความรับผิดชอบด้วย

ค. การปฏิรูปหลักสูตรสหสาขาวิชา การเรียนการสอนข้ามคณะวิชาและภาควิชา และการประสานงานบัณฑิตศึกษาให้กลมเกลียวกับงานวิจัย โดยพัฒนาให้งานบัณฑิตศึกษาเป็นกำลังสำคัญของมหาวิทยาลัยแทนที่จะเป็น "ภาระ" ของมหาวิทยาลัย

๔.๓ การปฏิรูปองค์กร โครงสร้าง และระเบียบวิธีปฏิบัติงาน

จุดเน้นหลักสำคัญที่สุดของการปฏิรูปก็คือ ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ ระเบียบวิธีปฏิบัติงานที่เป็นระบบราชการจึงเป็นปัญหาอุปสรรคสำคัญมากต่อการให้เกิดประสิทธิภาพสูง การปฏิรูปนี้จึงเน้นความพยายามให้องค์กรมีขนาดเล็ก คล่องตัว ยืดหยุ่น มีประสิทธิภาพสูง และให้ลดขนาดกำลังคนลง หรืออย่างน้อยย่นจำนวนนี้ไว้ต่อไปเมื่อขยายภาระงาน ดังนั้นการปฏิรูปจึงดำเนินการในประเด็นหลัก ๆ ดังนี้

ก. การวิเคราะห์และออกแบบโครงสร้างองค์กรของมหาวิทยาลัยใหม่ โดยเฉพาะการจัดให้มีความชัดเจนในรูปแบบ วัตถุประสงค์ และพันธกิจขององค์กรประเภทต่าง ๆ ยกเลิกและยุบรวมหน่วยงานที่หมดภารกิจหรือสามารถปรับให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น เน้นหน่วยงานที่มีความเป็นเฉพาะกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยสภามหาวิทยาลัยซึ่งทำให้มีอิสระและคล่องตัวในการปฏิบัติงานสูง และจัดการทางการบริหารจัดการและการเงินด้วยตนเองได้เป็นหลัก

ข. การวิเคราะห์และออกแบบโครงสร้างองค์กรและระบบบริหารงานของสำนักงานอธิการบดี โดยเฉพาะการจัดกลุ่มระบบงานเสียใหม่ ยุบรวมหน่วยงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ยกเลิกหน่วยงานและกิจการที่สิ้นสุดภารกิจแล้ว การจำแนกประเภทหน่วยงานที่จะทำการจัดการทางการเงินเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นการลดขนาดกำลังคนกับการปรับเปลี่ยนวิธีปฏิบัติงานไปใช้การจ้างเหมา

ค. ปฏิรูปสำนักงานบริหารของอธิการบดี ให้อธิการบดีมีเครื่องมือและกลไกในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเตรียมการปรับบทบาทความรับผิดชอบของอธิการบดีไปสู่การเป็นผู้นำทางวิชาการให้มากขึ้นเมื่อเทียบกับการเป็นผู้บริหารในระบบราชการโดยทั่วไป

ง. การปฏิรูประบบบริหารงานคลังและพัสดุ ให้สามารถปฏิบัติงานสนองความต้องการของหน่วยงานหลักและผู้ให้บริการ ได้โดยมีประสิทธิภาพสูง ให้เป็นไปโดยโปร่งใสและตรวจสอบได้ โดยไม่จำเป็นต้องยึดระเบียบปฏิบัติทางราชการ รวมถึงแต่การกำหนดหลักการใหม่ ปรับเปลี่ยนจากการ "มอบอำนาจ" ทางราชการเป็นการ "กระจายอำนาจ" ซึ่งจะมีผลทั้งการเงิน การพัสดุ และเลยไปถึงการตัดสินใจอื่น ๆ ด้วย การปรับแก้วิธีปฏิบัติโดยลดขั้นตอนลง และการแก้ไขหรือยกเลิกระเบียบปฏิบัติบางอย่างที่ล้าสมัย กับกำหนดขึ้นใหม่เฉพาะที่จำเป็นและให้ระบุเพียงเป็นแนวทางเท่านั้น

จ. ภาระสำคัญของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยประการหนึ่งคือ การจัดการในเชิงวิสาหกิจ สาธารณะในหน่วยงานบางลักษณะ และการจัดหน่วยงานสนับสนุนบางอย่างซึ่งต้องอาศัยความคล่องตัว อย่างสูงหลุดพ้นจากระบบราชการโดยสิ้นเชิง และอาศัยวิธีการเชิงธุรกิจมหาชนเป็นแนวทาง จำเป็นต้อง จัดให้มีขึ้นและวางระบบให้มีประสิทธิภาพในการปฏิรูปนี้ เช่น การสร้างภาพลักษณ์ (image) ของ มหาวิทยาลัย งานการตลาดและการขาย งานสารสนเทศโดยระบบอิเล็กทรอนิกส์และสื่อบางประเภท และ งานวิรัชกิจ เป็นต้น

๔.๔ การปฏิรูประบบการจัดการทรัพย์สิน การเงิน และการงบประมาณ ได้แก่

ก. การจัดทำนโยบายการเงินรวมของมหาวิทยาลัย ซึ่งไม่ได้มีการจัดทำมาก่อน โดยเฉพาะ ในประเด็นยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการจัดหา การจัดสรร และการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยที่ต้อง เน้นชัดเจนถึง (๑) ประสิทธิภาพในการจัดหา การจัดสรร และการใช้ทรัพยากรนั้น และ (๒) ความเป็น ระบบในกรอบราชการต่าง ๆ นั้น และความเป็นระบบในผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากกรอบราชการนั้น

ข. การปฏิรูปมาตรการระดมทุนและการจัดระบบการเงินกองทุน หมายถึงการกำหนดยุทธศาสตร์ ระดมทุนจากแหล่งอื่น ๆ ที่ไม่ใช่งบประมาณแผ่นดินในขณะที่อัตราการขายตัวของงบประมาณแผ่นดินที่ ได้รับการจัดสรรเป็นประมาณ ๗-๑๐% ต่อปี จะต้องเพิ่มสัดส่วนทุนจากแหล่งอื่น เมื่อเทียบกับที่มาจาก งบประมาณแผ่นดินให้เป็น ๕๐ . ๕๐ หรือกว่านั้นภายในปี ๒๕๕๐ รวมถึงทุนที่อาจจะระดมได้จากการขาย บริการทางวิชาการ ทรัพย์สินทางปัญญา การลงทุนทางวิชาการ การส่งออกการศึกษา (จากหลักสูตรนานาชาติ และหลักสูตรอื่น) นิสิตเก่าและผู้บริจาคอื่น การวิจัยร่วม ที่สำคัญที่สุดคือ การปฏิรูประบบการจัดการ โดยการจัดตั้งและพัฒนาระบบการเงินกองทุน ให้มีการจัดการกองทุน (fund management) ที่มีประสิทธิภาพสูง ด้วยอัตราผลตอบแทนภายในที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยตลาด

ค. การปฏิรูประบบการงบประมาณ โดยปรับไปใช้ระบบงบประมาณแบบวางแผน- แผนงาน ปฏิรูประบบการบัญชี โดยปรับไปใช้ระบบบัญชีต้นทุนฐานกิจกรรม ที่ใช้เกณฑ์พึงรับพึงจ่าย แทนระบบบัญชีราชการที่ใช้เกณฑ์เงินสด และปฏิรูประบบการตรวจสอบภายในโดยปรับไปใช้การตรวจสอบ ผลงาน (performance audit)

ง. การปฏิรูปหลักการและระบบการแบ่งรับภาระค่าใช้จ่าย โดยเฉพาะการวิเคราะห์ผล ผลิตร่วมที่เกิดขึ้นจากการร่วมใช้ปัจจัยการผลิตและทำให้เกิดต้นทุนร่วม การปฏิรูประบบการจัดการใน ส่วนนี้จะมุ่งไปสู่การพัฒนาต้นทุนต่อหน่วย จากระบบบัญชีต้นทุนฐานกิจกรรมและมุ่งสร้างความเป็น ระบบจากการจัดการแบ่งรับภาระค่าใช้จ่ายให้เหมาะสมแก่กรณี ซึ่งเท่ากับพัฒนาวิธีการคิดราคา (pricing) สำหรับสินค้าและบริการสาธารณะอย่างเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพได้ดีในขณะเดียวกัน

๔.๕ การปฏิรูประบบบริหารงานบุคคลและการพัฒนาทรัพยากรบุคคลและระบบงาน

ก. การจัดทำนโยบายและแผนกำลังคนระยะยาวซึ่งน่าจะเป็นผลคืออย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยเฉพาะในการเปิดบริการในสาขาวิชาใหม่ ๆ การพัฒนาองค์ความรู้ในสาขาวิชาการใหม่ ๆ หรือสหสาขาวิชา และการทดแทนการสูญเสียกำลังคนทางวิชาการด้วยเหตุต่าง ๆ และการลงทุนในการสร้างกำลังคนทางวิชาการ

ข. ปฏิรูประบบบริหารงานบุคคลรวมทั้งสวัสดิการและผลประโยชน์ตอบแทนในส่วนบุคลากรนอกระบบงบประมาณแผ่นดินซึ่งจำเป็นต้องปฏิรูปโครงสร้างและพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลขึ้นใหม่เป็น "ระบบพนักงานมหาวิทยาลัย" แทน "ระบบลูกจ้างฯ" ที่เหมือนระบบข้าราชการและลูกจ้างในงบประมาณแผ่นดินที่ใช้ในปัจจุบัน การแก้ไขจุดอ่อนต่าง ๆ ในระบบเดิมแล้วสร้างระบบใหม่ขึ้นในขณะที่ยุติการจ้างตามระบบเดิมโดยเร็วที่สุด การปฏิรูปวิธีจัดสวัสดิการและผลประโยชน์ตอบแทนแก่บุคลากร โดยนัยที่ต้องไม่ทำให้บุคลากรที่อยู่ในระบบแล้วต้องสูญเสียใด ๆ ต้องให้เหมาะสมและชดเชยให้บุคลากรได้ไม่น้อยกว่าที่เป็นอยู่เดิม และต้องไม่ให้เป็นการผูกพันต่อการบริหารการเงินของมหาวิทยาลัยในวันข้างหน้า

ค. การปฏิรูปการบริหารค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับผลงานซึ่งนับเป็นประเด็นใหญ่และสำคัญที่สุดประเด็นหนึ่งจากการที่ข้าราชการได้รับค่าตอบแทนต่ำกว่าระดับผลงาน (productivity) ทำให้มหาวิทยาลัยสูญเสียบุคลากรทางวิชาการไปมาก และไม่สามารถจัดหาคนดีมีความรู้ความสามารถมาทดแทนได้

ง. การปฏิรูประบบการพัฒนากำลังคน โดยเฉพาะพัฒนาคณาจารย์ และการพัฒนาผู้บริหารระดับต่าง ๆ

๔.๖ การปฏิรูปการบริหารระบบกายภาพ

ก. การจัดทำแผนแม่บทและผังแม่บทการใช้ประโยชน์จากที่ดินในเขตปทุมวัน ทั้งในส่วนของการศึกษา และส่วนพาณิชย์ ทั้งในประเด็นที่ให้ได้ใช้ประโยชน์จากที่ดินให้สูงสุดแล้วยังต้องให้สอดคล้องกับสภาพของเมืองหลวงและข้อบัญญัติต่าง ๆ ที่สำคัญที่สุดคือการกำหนดรูปธรรมของ "เมืองวิชาการ" ที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงมีพระราชประสงค์ระบุนไว้

ข. ปฏิรูปและวางแผนการใช้ประโยชน์อสังหาริมทรัพย์นอกเขตปทุมวัน

ค. ปฏิรูประบบการจัดการอาคารสถานที่ (building and ground system) ไปสู่การบริหารระบบกายภาพโดยการจัดเขตพื้นที่รับผิดชอบแบบเบ็ดเสร็จ และกำหนดการวางแผนและบริหารระบบกายภาพรวมให้เป็นรูปธรรมคือ (๑) จัดให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว (green university) กลางเมืองหลวง (๒) ให้เป็นมหาวิทยาลัยปลอดมลพิษ (pollution-free) (๓) ให้เป็นมหาวิทยาลัยประหยัดพลังงาน (energy-saving) และ(๔) ให้เป็นมหาวิทยาลัยที่มีระบบการจัดการของเสียต่าง ๆ ทั้งขยะพื้นฐานจนถึงกาสสารเคมีจากสารทดลองอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

กรณีตัวอย่างของเอกสารเชิงหลักการ (concept paper) ที่ได้นำเสนอสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พิจารณา และสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้รับหลักการแล้ว

- ๑๐๑ การปรับระบบการเงิน การงบประมาณ และการตรวจสอบภายใน
- ๑๐๒ การกำหนดปีการเงินสำหรับเงินนอกงบประมาณแผ่นดิน
- ๑๐๓ รูปแบบและเงื่อนไขเวลาการพัฒนาระบบงบประมาณแบบ PPBS กรณีของจุฬาฯ
- ๑๐๔ การพัฒนาระบบการบริหารต้นทุนฐานกิจกรรม
- ๑๐๕ การตรวจสอบผลการปฏิบัติงานโดยรวม
- ๑๐๖ การปฏิรูประบบการเงินของมหาวิทยาลัย
- ๑๐๗ การแบ่งรับภาระค่าใช้จ่ายของการบริการ
- ๑๐๘ การปรับวิธีการประเมินค่าใช้จ่ายในการผลิตบัณฑิต
- ๑๐๙ ระบบบริหารการเงินสำหรับเงินนอกงบประมาณแผ่นดิน
- ๑๑๐ ระบบบริหารการเงินกองทุน
- ๒๐๑ การปรับโครงสร้างองค์กรของสำนักงานอธิการบดี (รวม ๓ ฉบับ)
- ๒๐๒ สถานภาพของสถาบันวิจัย
- ๓๐๑ ระบบบริหารงานบุคคลเงินนอกงบประมาณแผ่นดิน
- ๓๐๒ ระบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ส่วนที่ ๑ : การฝึกอบรม
- ๔๐๑ แนวทางปฏิรูปกิจการบัณฑิตศึกษา (รวม ๒ ฉบับ)
- ๕๐๑ การประกันคุณภาพการศึกษาของจุฬาฯ

"คุณภาพของการส่งเสริมความเป็นนานาชาติกับการส่งเสริมการศึกษา เรื่องความเป็นไทยของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย"

กึ่งกาญจน์ เทพกาญจน์ *

๑. บทนำ

เป็นที่ทราบกันดีว่าโลกในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้านในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้สถาบันทุกสถาบันในสังคมต้องปรับตัวให้ทันกับกระแสความเปลี่ยนแปลงนี้ สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันหนึ่งซึ่งหนีไม่พ้นจากแรงกดดันเรื่องการปรับตัวดังกล่าว และโดยที่สถาบันอุดมศึกษามีบทบาทหลักที่สำคัญบทบาทหนึ่งคือเป็นพลังทางปัญญาของสังคม ดังนั้นไม่เพียงแต่สถาบันอุดมศึกษาต้องปรับตัวให้ทันต่อกระแสของความเปลี่ยนแปลงเท่านั้น แต่สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวและสามารถส่งสัญญาณเตือนภัยและให้ข้อเสนอแนะแก่สังคม เพื่อให้การพัฒนาในด้านต่าง ๆ เป็นไปอย่างราบรื่นและเพื่อให้ผลกระทบในทางลบเกิดขึ้นน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

ในปัจจุบันความสะดวกด้านการคมนาคม การติดต่อสื่อสาร การเปิดเสรีทางการค้าและการเงิน การรวมตัวกันของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเดียวกันเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้ประเทศต่าง ๆ ในโลกต้องมีความสัมพันธ์ต่อกันและกันอย่างใกล้ชิด ความสัมพันธ์ในระดับนานาชาตินี้เกิดขึ้นในทุกแง่มุมของสังคม ได้แก่ การเมือง การค้า การธนาคาร การศึกษา การอุตสาหกรรม และแม้แต่ในวงการศาสนา บทความนี้มุ่งที่จะอภิปรายแนวทางการปรับตัวในมิตินานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่เก่าแก่ที่สุดและใหญ่ที่สุดในประเทศไทยในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา และศึกษาความพยายามของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการสร้างคุณภาพด้วยการส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องความเป็นไทย

๒. ที่มาและความหมายของความเป็นนานาชาติในระดับอุดมศึกษา

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของความเป็นนานาชาติในระดับอุดมศึกษา จึงได้บรรจุเรื่องความเป็นนานาชาติเข้าไปในแผนพัฒนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยฉบับที่ ๘ นโยบายดังกล่าวแสดงความมุ่งมั่นของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่จะก้าวไปสู่ความเป็นนานาชาติทั้งทางด้านการเรียนการสอน การวิจัยประดิษฐ์ คิดค้น และการเผยแพร่องค์ความรู้และสิ่งประดิษฐ์ ในทางหลักการสถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่ผลิตบัณฑิตซึ่งจะต้องมีวิสัยทัศน์และต้องพร้อมที่จะเผชิญโลกแห่งอนาคตซึ่งมีลักษณะพลวัตสูง นอกจากนั้นสถาบันอุดมศึกษายังมีหน้าที่ที่จะต้องผลิตองค์ความรู้ที่ทันสมัย

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์

ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์

๘๐ ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทันต่อเหตุการณ์ และในบางสาขาของความรู้ที่นั้นอาจต้อง "นำ" สมัยโดยที่คนส่วนใหญ่ในสังคมอาจจะยัง
ภาคการณไม่ถึง ดังนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่สมาชิกทั้งหมดในชุมชนวิชาการจะต้องมีโลกทัศน์ที่กว้างไกล
พื้นที่แดนของประเทศไทย และได้โอกาสที่จะสัมผัสวัฒนธรรมต่างถิ่นหรือโลกภายนอกในรูปแบบต่าง ๆ

คำว่า "ความเป็นนานาชาติในระดับอุดมศึกษา" นั้นมีความหมายที่หลากหลายและอาจก่อให้เกิด
ความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน ศาสตราจารย์ นายแพทย์จรัส สุวรรณเวลา อธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ได้กล่าวถึงคำ ๆ นี้ในการปาฐกถาเรื่อง "Internationality of University" ที่การประชุมนานาชาติเรื่องความ
เป็นนานาชาติของมหาวิทยาลัย (International Symposium on Internationality of University) ที่เมือง
อินส์บรุค ประเทศออสเตรีย ในวันที่ ๑๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๔ โดยกล่าวว่าคำ ๆ นี้มีความหมาย ๒ นัย
ความหมายที่หนึ่งได้แก่การที่สมาชิกในชุมชนวิชาการ ซึ่งได้แก่คณาจารย์และนิสิตนักศึกษาจะต้องมีโลกทัศน์
ที่กว้างไกลพื้นขอบเขตประเทศของตน ต้องมีสายตากว้างและไกล คณาจารย์และนักวิจัยของมหาวิทยาลัย
จะต้องมีศักยภาพที่ผลิตผลงานทางวิชาการที่ได้มาตรฐานในระดับนานาชาติ ความหมายที่สองได้แก่
การที่สถาบันอุดมศึกษาเปิดประตูออกสู่โลกภายนอกและเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนวิชาการนานาชาติ
ในขณะเดียวกันก็ต้องพร้อมที่จะให้ชุมชนวิชาการนานาชาติก้าวเข้ามารู้จักและเรียนรู้ด้วยในเวลาเดียวกัน
จะเห็นได้ว่านโยบายเรื่องความเป็นนานาชาตินั้นเกี่ยวข้องกับทั้งในระดับบุคคลและระดับสถาบัน ซึ่งบุคคล
ในชุมชนวิชาการและสถาบันที่บุคคลนั้นสังกัดนั้นมีอิทธิพลต่อกันและกันอย่างแยกไม่ออก

ศาสตราจารย์ ดร.เทียนฉาย กีระนันทน์ อธิการบดีคนปัจจุบันของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้
กล่าวถึงความหมายของความเป็นนานาชาติไว้ในการบรรยายพิเศษในการสัมมนาวิชาการเรื่อง "ทิศทาง
และแนวทางสู่ความเป็นนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" ในวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๓๕ ว่า
กระบวนการทำให้มหาวิทยาลัยมีความเป็นนานาชาติหรือมีความเป็นสากลนั้น ต้องกระทำที่ตนเอง ทำกับ
องค์กรของตนเอง ไม่ใช่การไปกระทำกับสถาบันในต่างประเทศ เช่น ต้องทำให้เกิดหลักสูตรนานาชาติใน
มหาวิทยาลัย อาจารย์ในมหาวิทยาลัยต้องผลิตผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพและอยู่ในระดับสากล นิสิต
ไม่มีปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสาร หลักสูตรของมหาวิทยาลัยต้องเอื้ออำนวยให้เกิด
การแลกเปลี่ยนนิสิตกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ สิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับความเป็นนานาชาติคือแนวคิด
ของบุคลากร ของอาจารย์ ของนิสิตต้องเป็นสากล

จากคำจำกัดความของคำว่า "ความเป็นนานาชาติ" ตามที่ท่านอดีตรองอธิการบดีและท่านอธิการบดี ท่านปัจจุบันแสดงทัศนะไว้นั้น จะเห็นได้ว่ามีลักษณะร่วมกันอยู่อย่างหนึ่งคือความเป็นนานาชาติของ มหาวิทยาลัยนั้นมุ่งที่คุณภาพเป็นสำคัญ มิใช่เพียงใช้สื่อภาษาอังกฤษแต่เพียงอย่างเดียว คุณภาพที่กล่าวถึง นี้ต้องปรากฏอยู่ในทุกแง่มุมซึ่งรวมทั้งการเรียนการสอนทุกระดับ การผลิตผลงานทางวิชาการ และการบริหาร การตีความหมายของคำว่า "ความเป็นนานาชาติ" ในแง่คุณภาพซึ่งต้องเป็นที่ยอมรับในระดับสากลนี้เป็นความหมายที่เป็นที่เห็นพ้องต้องกันในกลุ่มผู้บริหารจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปัจจุบัน

๓. โครงการต่าง ๆ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการมุ่งสู่ความเป็นนานาชาติ

หน่วยงานต่าง ๆ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ตอบสนองนโยบายการมุ่งสู่ความเป็นนานาชาติ ของมหาวิทยาลัยด้วยการจัดทำโครงการต่าง ๆ ในหลายรูปแบบเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายดังกล่าว ผู้เขียนได้ รวบรวมโครงการที่มีมิติของความเป็นนานาชาติที่หน่วยงานต่าง ๆ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจัดทำขึ้น ในช่วงประมาณ ๑๐ ปีที่ผ่านมา ซึ่งจะยกตัวอย่างโดยสังเขปดังนี้

๓.๑ การเรียนการสอน

๓.๑.๑. การเปิดหลักสูตรนานาชาติ

คำว่า "หลักสูตรนานาชาติ" ในที่นี้หมายถึงหลักสูตรที่สอนเป็นภาษาอังกฤษ ในช่วง ๑๐ ปีที่ ผ่านมา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้อนุมัติหลักสูตรที่สอนเป็นภาษาอังกฤษในระดับปริญญาบัณฑิตจำนวน ๑ หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ (International Business Management) ของคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี และได้อนุมัติหลักสูตรที่สอนเป็นภาษา อังกฤษในระดับบัณฑิตศึกษาจำนวน ๑๘ หลักสูตร ซึ่งมีดังต่อไปนี้

สถาบัน	ชื่อหลักสูตร
คณะอักษรศาสตร์	Thai Studies (M.A.)
คณะเศรษฐศาสตร์	Business and Managerial Economics (M.A.)
คณะเศรษฐศาสตร์	Environmental and Natural Resources Economics (M.Sc.)
คณะเศรษฐศาสตร์	Health Economics (M.Sc.)
คณะเศรษฐศาสตร์	International Economics and Finance (M.A.)
คณะเศรษฐศาสตร์	Economics (Ph.D.)
คณะวิศวกรรมศาสตร์	Engineering Management (M.Eng.)
คณะวิศวกรรมศาสตร์	Manufacturing Systems Engineering (M.Eng.)
คณะวิศวกรรมศาสตร์	Petroleum Engineering (M.Eng.)
คณะแพทยศาสตร์	Health Development (M.Sc.)

สถาบัน	ชื่อหลักสูตร
วิทยาลัยปิโตรเลียมและปิโตรเคมี	Petrochemical Technology (M.Sc.,Ph.D.) Polymer Science (M.Sc., Ph.D.)
วิทยาลัยการสาธารณสุข	Health Systems Development (M.P.H.)
สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์	Human Resource Management (Grad.Dip.) Business Administration (M.B.A.) Management (M.M.)

เป็นที่น่าสังเกตว่ามีหลักสูตรนานาชาติในระดับปริญญาบัณฑิตเพียง ๑ หลักสูตรเท่านั้น ได้แก่ หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจระหว่างประเทศของคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี หลักสูตรนี้มุ่งรับนิสิตทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเข้าเรียนหลักสูตรดังกล่าว มีวัตถุประสงค์ที่จะผลิตบัณฑิตที่มีทักษะและคุณลักษณะบางอย่างเพิ่มขึ้น เช่น ทักษะภาษาต่างประเทศ และทักษะในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับชุมชนสากล เพื่อเป็นการสร้างบัณฑิตที่สามารถแข่งขันกับบุคลากรในตลาดแรงงานได้ อย่างไรก็ตามการเปิดหลักสูตรนานาชาติในระดับบัณฑิตศึกษามีกลุ่มเป้าหมายและมีวัตถุประสงค์ที่หลากหลายกว่าหลักสูตรนานาชาติในระดับปริญญาบัณฑิต กล่าวคือเป็นหลักสูตรที่ผลิตทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ สำหรับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรนานาชาติระดับบัณฑิตศึกษานั้นสามารถสรุปได้ดังนี้

ก. หลักสูตรนานาชาติบางหลักสูตรมุ่งที่จะเผยแพร่องค์ความรู้ระดับลึกที่เป็นเรื่องของไทยให้แก่ชาวไทยและชาวต่างประเทศที่ไม่รู้ภาษาไทย เช่น หลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยศึกษา และหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสุขภาพ ซึ่งมุ่งเผยแพร่องค์ความรู้ทั้งที่เป็นหลักการโดยทั่วไปและที่เป็นกรณีเฉพาะของประเทศไทย

ข. หลักสูตรนานาชาติหลายหลักสูตรมุ่งเผยแพร่องค์ความรู้ที่เป็นหลักการสากลให้แก่นิสิตทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ทั้งนี้เพราะหน่วยงานที่เป็นผู้จัดทำหลักสูตรได้เล็งเห็นว่าหน่วยงานนั้น ๆ มีบุคลากรที่มีความเข้มแข็งทางวิชาการในระดับนานาชาติและมีศักยภาพที่จะก้าวขึ้นไปสู่ระดับสากลได้ ตัวอย่างเช่น หลักสูตรนานาชาติที่จัดทำโดยคณะวิศวกรรมศาสตร์และคณะเศรษฐศาสตร์

ค. หลักสูตรนานาชาติหลายหลักสูตรมุ่งยกระดับคุณภาพทางวิชาการของคณาจารย์ที่มีศักยภาพสูงและของนิสิตให้ถึงระดับสากล โดยหน่วยงานเจ้าของหลักสูตรจะมีบทบาทเป็นผู้ประสานงานรวบรวมบุคลากรทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเพื่อให้มาร่วมกันสอน หน่วยงานเจ้าของหลักสูตรมักจะทำความตกลงร่วมมือกับสถาบันต่างประเทศเพื่อเชิญชาวต่างประเทศมาร่วมกันสอนกับคณาจารย์ชาวไทยซึ่งจะเป็นการยกระดับคุณภาพทางวิชาการของคณาจารย์และนิสิตชาวไทยให้ถึงระดับสากล ตัวอย่างเช่นหลักสูตรวิศวกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมระบบการผลิต หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์และการเงินระหว่างประเทศ

ง. หลักสูตรนานาชาติในระดับบัณฑิตศึกษาทุกหลักสูตรมุ่งที่จะผลิตบัณฑิตชาวไทยที่มีโลกทัศน์แบบนานาชาติและมุ่งเพิ่มทักษะภาษาต่างประเทศของบัณฑิตไทย วิธีการหนึ่งที่จะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวคือการรับนิสิตต่างชาติเข้ามาเรียนคละกักับนิสิตชาวไทย

จ. หลักสูตรนานาชาติทุกหลักสูตรมุ่งที่จะเผยแพร่เกียรติภูมิของนักวิชาการไทยในมหาวิทยาลัยในชุมชนวิชาการนานาชาติ

๓.๑.๒. การแลกเปลี่ยนนิสิตกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศ

การแลกเปลี่ยนนิสิตกับสถาบันในต่างประเทศเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่น่าสนใจไปสู่ความเป็นนานาชาติ แต่ละปีมีนักศึกษาต่างชาติมาเรียนในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยประมาณ ๒๐๐ คน ซึ่งอาจมาเรียนด้วยทุนส่วนตัวหรืออาจได้รับทุนจากรัฐบาลของประเทศของตนเองหรือจากองค์การระหว่างประเทศให้มาเรียนในหลักสูตรบัณฑิตศึกษา เช่น หลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยศึกษา หลักสูตรสาทรณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาระบบสาทรณสุข นักศึกษาต่างชาติบางคนอาจมาลงทะเบียนรายวิชาที่ตรงกับความสนใจ อย่างไรก็ตามนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนรายวิชาที่สอนเป็นภาษาไทยจะต้องมีความรู้ภาษาไทยระดับหนึ่งจึงจะสามารถติดตามบทเรียนได้ สถาบันมักส่งนักศึกษามาเรียนรายวิชาที่สอนเป็นภาษาไทยในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นประจำคือ School of African and Asian Studies (SOAS) ของมหาวิทยาลัยลอนดอนซึ่งส่งนักศึกษาที่เรียนเอกวิชาไทยศึกษาในหลักสูตรเอเชียศึกษา มาเรียนในประเทศไทย ๑ ภาคการศึกษา ส่วนในระดับบัณฑิตศึกษานั้น ในอดีตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเคยรับนักเรียนจากสาธารณรัฐประชาชนจีนมาศึกษาในระดับปริญญาโท นักศึกษาต่างชาติระดับบัณฑิตศึกษาส่วนใหญ่เข้ามาทำวิจัยโดยมีอาจารย์ไทยเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ส่วนนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่เดินทางไปศึกษาและวิจัยในต่างประเทศนั้นมีทั้งที่ไประยะยาวคือ ๑ ปีและระยะสั้นคือ ๑ เดือน และนิสิตจำนวนหนึ่งได้มีโอกาสเดินทางไปร่วมประชุมสัมมนาในต่างประเทศ นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทั้งระดับปริญญาตรี โท และเอก ที่เดินทางไปศึกษา วิจัย และร่วมประชุมในต่างประเทศนั้นมีประมาณปีละ ๑๕ คน ซึ่งนับว่ายังเป็นจำนวนไม่มากนัก

๓.๑.๓. การส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

ปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งยวดปัจจัยหนึ่งในการมุ่งไปสู่ความเป็นนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษา คือความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของนิสิตนักศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ตระหนักถึงความสำคัญนี้จึงได้จัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อเพิ่มทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตัวอย่างเช่น สถาบันภาษาได้ตั้งศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-access Learning Center) ซึ่งเป็นศูนย์รวมของสื่อรูปแบบต่าง ๆ ในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

และได้จัดทำข้อสอบวัดความสามารถทางภาษาอังกฤษ (CU-TEP) เพื่อให้บริการทดสอบความสามารถทางภาษาอังกฤษสำหรับนิสิตนักศึกษา บุคคลทั่วไป และผู้ที่สมัครสอบเข้าเรียนหลักสูตรปริญญาโทของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อีกโครงการหนึ่งที่สถาบันภาษาจัดทำขึ้น ได้แก่ โครงการส่งนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยระดับปริญญาตรีไปเรียนภาษาอังกฤษธุรกิจ (Business English) ที่ต่างประเทศในระหว่างปิดภาคฤดูร้อน โดยนิสิตเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมดเอง สถาบันภาษามีบทบาทเป็นผู้ประสานงานกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศ เลือกรมหาวิทยาลัย และเลือกรายวิชาที่เหมาะสมให้ โครงการนี้เริ่มเป็นปีแรกในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ โดยได้ประสานงานจัดส่งนิสิตคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จำนวน ๖ คนไปเรียนภาษาอังกฤษธุรกิจที่มหาวิทยาลัยยอร์ก ประเทศอังกฤษ

๓.๑.๔. การเปิดสอนภาษาต่างประเทศต่าง ๆ

ในช่วง ๓-๔ ปีที่ผ่านมา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เปิดสอนภาษาต่างประเทศต่าง ๆ เพิ่มเติมจากที่สอนอยู่เป็นประจำได้แก่ ภาษาเกาหลี ภาษาเวียดนาม ภาษาเขมร และภาษาโปรตุเกส ทั้งนี้เพื่อเป็นการรองรับการติดต่อสัมพันธ์ซึ่งเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ระหว่างประเทศไทยและประเทศที่พูดภาษาเหล่านั้น

๓.๑.๕. การจัดหลักสูตรระยะสั้นสำหรับชาวต่างประเทศ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้จัดทำหลักสูตรประกาศนียบัตรนานาชาติซึ่งเป็นหลักสูตรระยะสั้นที่สอนเป็นภาษาอังกฤษ ๓ หลักสูตรได้แก่ หลักสูตร Health Economics ซึ่งจัดโดยศูนย์เศรษฐศาสตร์สาธารณสุข (Center for Health Economics) คณะเศรษฐศาสตร์ หลักสูตร Intensive Thai ซึ่งจัดโดยคณะอักษรศาสตร์ และหลักสูตร Perspectives on Thailand ซึ่งจัดโดยศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง หลักสูตรระยะสั้นสาขา Health Economics นั้นเปิดขึ้นสำหรับบุคลากรทั้งในประเทศไทยและประเทศกำลังพัฒนาต่าง ๆ ทั่วโลก เพื่อให้ความรู้ด้านเศรษฐศาสตร์สาธารณสุขโดยการประยุกต์หลักสูตรหลักทฤษฎีที่เหมาะสมกับระบบสาธารณสุข โครงสร้างสุขภาพอนามัย ภาวะเศรษฐกิจสังคมวัฒนธรรมและพฤติกรรมของประชาชนในประเทศกำลังพัฒนาในแถบภูมิภาคเอเชีย ส่วนหลักสูตร Intensive Thai และหลักสูตร Perspectives on Thailand นั้นเปิดขึ้นสำหรับชาวต่างประเทศในประเทศไทย หลักสูตร Intensive Thai มุ่งให้ความรู้ทางด้านภาษาไทยแบบเข้มข้นแก่ชาวต่างประเทศ ส่วนหลักสูตร Perspectives on Thailand นั้นให้ความรู้เกี่ยวกับประเทศไทยในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจและเห็นภาพรวมของสังคมไทยอย่างถูกต้อง หลักสูตร Perspectives on Thailand นั้นนับว่าเป็นที่นิยมมากและได้เปิดสอนไป ๑๐ กว่ารุ่นแล้ว ผู้เรียนมีทั้งนักศึกษา นักการทูต นักธุรกิจ และข้าราชการจากต่างประเทศ

๓.๑.๖. การจัดทำบทเรียนหรือสื่อการศึกษาเพื่อเผยแพร่ในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ในปัจจุบันคณาจารย์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวนหนึ่งได้จัดทำบทเรียนหรือสื่อการศึกษาแล้วเผยแพร่ในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต บทเรียนเหล่านั้นเป็นประโยชน์ไม่เฉพาะสำหรับนิสิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเท่านั้น แต่ยังเป็นประโยชน์ต่อนักวิชาการในสถาบันอื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศด้วย ตัวอย่างของสื่อการศึกษาที่ปรากฏอยู่ในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตแล้วได้แก่ สื่อการศึกษาด้านกุมารศาสตร์ เวชศาสตร์ช่องปาก และยังมีโครงการผลิตสื่อการศึกษาที่กำลังดำเนินการอยู่อีกหลายโครงการ โดยเฉพาะที่มีเนื้อหาและเอกลักษณ์เกี่ยวกับไทย

๓.๒ การค้นคว้าวิจัย

หน่วยงานต่าง ๆ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้จัดทำโครงการศึกษาวิจัยที่มีมิติแห่งความเป็นนานาชาติในแง่ต่าง ๆ ดังนี้

๓.๒.๑. การศึกษาวิจัยด้านภูมิภาคศึกษา

การศึกษาวิจัยด้านภูมิภาคศึกษามีหมายถึง การศึกษาวิจัยเรื่องกลุ่มประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ในโลกในแง่สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ศาสนา และการเมือง การค้นคว้าวิจัยด้านภูมิภาคศึกษาที่ไม่ใช่เรื่องของประเทศไทยถือว่ามีมิติแห่งความเป็นนานาชาติในตัวเอง ทั้งนี้เพราะเนื้อหาที่ศึกษาเป็นเรื่องนานาชาติโดยตรง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้จัดตั้งโครงการวิจัยด้านภูมิภาคศึกษาหลายโครงการได้แก่ โครงการอเมริกาศึกษา โครงการแคนาดาศึกษา และโครงการยุโรปศึกษา ศูนย์จีนศึกษา สถาบันศึกษาความมั่นคงและนานาชาติ ดังมีรายละเอียดดังข้างล่าง

โครงการอเมริกาศึกษา

โครงการอเมริกาศึกษาได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๕ โดยได้รับความสนับสนุนจากสำนักข่าวสารอเมริกัน มูลนิธิจอห์น เอฟ. เคนเนดีแห่งประเทศไทย และมูลนิธิการศึกษาไทย-อเมริกัน โครงการนี้มีจุดมุ่งหมายหลักในการศึกษาวิจัยเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกา ส่งเสริมการศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ เกี่ยวกับสหรัฐอเมริกา และการศึกษาเชิงเปรียบเทียบประเด็นปัญหาภายในของสหรัฐอเมริกาและประเทศไทยอันอาจนำไปสู่การแก้ไขปัญหาร่วมกันในบางกรณี ส่งเสริมการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกาในแง่มุมต่าง ๆ นอกจากนั้นยังส่งเสริมการใช้กระบวนการวิจัย (research methodology) ที่ได้มาตรฐานจากสหรัฐอเมริกาเพื่อเป็นเครื่องมือในการวิจัยระดับสูง องค์ความรู้ที่ได้จากการค้นคว้าวิจัยในประเทศต่าง ๆ ข้างต้นได้ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศมหาอำนาจในโลกได้ดียิ่งขึ้น ความรู้ความเข้าใจดังกล่าวอาจมีผลให้เกิดความเข้าใจอันดียิ่งขึ้นระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกา

โครงการแคนาดาศึกษา

โครงการแคนาดาศึกษาก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๕ โดยมีจุดประสงค์ที่จะสร้างความเข้าใจอันดีเกี่ยวกับแง่มุมต่าง ๆ ของประเทศแคนาดา เพื่อสนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในเชิงเปรียบเทียบระหว่างไทยกับแคนาดาในแง่ต่าง ๆ เช่น การเมือง ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สังคมวิทยา วรรณคดี นอกจากนี้โครงการนี้ยังมีความมุ่งหมายที่จะกระตุ้นให้นักวิชาการไทยทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างไทย-แคนาดาเพื่อก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างทั้งสองประเทศ โครงการนี้มีกิจกรรมหลายประเภทซึ่งได้แก่ การรวบรวมผลงานวิจัยและผลงานวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับแคนาดา การจัดการบรรยายและการสัมมนา การสนับสนุนการจัดพิมพ์งานวิจัยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างไทย-แคนาดา และนโยบายของแคนาดาต่อประเทศในโลกที่สาม และการจัดพิมพ์ตำราพื้นฐานและเอกสารที่เกี่ยวกับแคนาดาศึกษา

โครงการยุโรปศึกษา

โครงการยุโรปศึกษาก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๕ โดยได้รับความสนับสนุนจากสหภาพยุโรป เพื่อส่งเสริมการศึกษาเรื่องกระบวนการสร้างความเป็นเอกภาพของสหภาพยุโรป หลักการทางกฎหมาย ประวัติศาสตร์ของสถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และทิศทางของนโยบายและความสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก กลุ่มมหาวิทยาลัยในยุโรปที่เป็นคู่สัญญากับโครงการคือ มหาวิทยาลัย Eberhad-Karls-Universitat ที่ Tubingen ประเทศเยอรมนี มหาวิทยาลัย Universite Robert Schuman ที่ Strasbourg ประเทศฝรั่งเศส และมหาวิทยาลัย Universita Commerciale Luigi Bocconi ที่ Milano ประเทศอิตาลี ในปัจจุบันโครงการยุโรปศึกษาได้ดำเนินกิจกรรมด้านต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสหภาพยุโรป (EU) และความสัมพันธ์ระหว่างสหภาพยุโรปกับสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) โครงการยุโรปศึกษามุ่งสนับสนุนและสร้างความร่วมมือระหว่างนักวิชาการภายในประเทศไทยและระหว่างนักวิชาการชาวไทยกับนักวิชาการในกลุ่มอาเซียนและในสหภาพยุโรป ในอนาคตโครงการยุโรปศึกษามุ่งปรับปรุงตนเองให้เป็นศูนย์ศึกษาทั้งทางวิชาการและการวิจัยด้านยุโรปศึกษาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต่อไป

ศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา

ศูนย์จีนศึกษาก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๘ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนองเจตนารมณ์ของมหาวิทยาลัยของสังคมและของประเทศชาติในการสร้างบุคลากรในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับจีน เช่น การบริหารธุรกิจแบบจีน บทบาทของผู้ประกอบการจีนที่มีต่อเศรษฐกิจและการค้าของประเทศอุตสาหกรรมใหม่ในเอเชีย การผสมกลมกลืนของชาวจีนโพ้นทะเลเข้าสู่วัฒนธรรมและสังคมไทย นอกจากนี้ศูนย์จีนศึกษา ยังมุ่งสร้างความเป็นเลิศทางวิชาจีนศึกษาโดยทั่วไปและโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับประเทศไทย

สถาบันศึกษาความมั่นคงและนานาชาติ

สถาบันศึกษาความมั่นคงและนานาชาติมีจุดเริ่มต้นมาจากโครงการเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษาในคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และในปี พ.ศ. ๒๕๒๕ จึงได้รับการยกสถานะขึ้นเป็นสถาบันศึกษาความมั่นคงและนานาชาติ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาวิจัยประเด็นปัญหาทางความมั่นคงและนานาชาติโดยเฉพาะเรื่องที่มีผลกระทบต่อประเทศไทยและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประเด็นปัญหาที่สถาบันนี้ทำการศึกษา มักจะเกี่ยวข้องกับเรื่องการเมือง ทหาร สังคมและเศรษฐกิจซึ่งกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทยและภูมิภาคนี้

๓.๒.๒. การเป็นศูนย์ระดับนานาชาติ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้จัดตั้งศูนย์ระดับนานาชาติขึ้นหลายศูนย์เพื่อเป็นแหล่งรวมองค์ความรู้และผู้เชี่ยวชาญระดับนานาชาติ ศูนย์ระดับนานาชาติที่สร้างขึ้นนี้ได้รับความร่วมมือ ความสนับสนุน หรือการคัดเลือกจากองค์กรระดับนานาชาติ เพื่อให้ดำเนินกิจกรรมทางวิชาการ เช่น การสอนและการวิจัย ตัวอย่างเช่น องค์กรอนามัยโลกได้ให้ความร่วมมือตั้ง Collaborating Center ด้านมาลาเรีย ด้านยาเสพติด ด้านแพทยศาสตรศึกษา ด้านการเจริญพันธุ์ ที่คณะวิทยาศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ และสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ ส่วนสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อมได้รับเลือกเป็นสถานที่ตั้งของศูนย์วิจัยด้านการเปลี่ยนแปลงของโลก ของภูมิภาคมรสมุขเขตร้อนซึ่งได้รับความสนับสนุนจาก UNDP/GEF และศูนย์เศรษฐศาสตร์สาธารณสุข คณะเศรษฐศาสตร์เป็นที่ตั้งของ WHO Collaborating Center เพื่อประสานงานด้านการสอน การวิจัย และการฝึกอบรมสาขาเศรษฐศาสตร์สาธารณสุขให้แก่องค์การอนามัยโลก นอกจากนี้รัฐบาลออสเตรเลียยังให้ความสนับสนุนด้านการเงินในการจัดตั้งศูนย์ออสเตรเลีย-ไทย ด้านการศึกษาวิจัยเคมีคอมพิวเตอร์ (Austrian-Thai Centre for Computer-Assisted Chemical Education and Research) ศูนย์นี้ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๓ โดยเป็นโครงการร่วมระหว่างมหาวิทยาลัย Leopold-Franzens University of Innsbruck กับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศูนย์นี้มีหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการฝึกอบรมการใช้เครื่องมือการวิจัยอันทันสมัยแก่นิสิตนักศึกษาและนักวิทยาศาสตร์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

๓.๓ โครงการพัฒนาวิชาการเพื่อมุ่งสู่ความเป็นนานาชาติ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตระหนักดีถึงความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาบุคลากร โดยเฉพาะบุคลากรสาย ก และสาย ข ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างบัณฑิตและสร้างความเจริญความก้าวหน้าทางวิชาการจึงได้ดำเนินการหลายประการ ได้แก่

ก. การให้ทุนสนับสนุนการเดินทางไปต่างประเทศเพื่อพัฒนาวิชาการ

มหาวิทยาลัยได้จัดทุนไว้ ๑๑ ประเภท เพื่อสนับสนุนให้บุคลากรของมหาวิทยาลัยเดินทางไปต่างประเทศเพื่อพัฒนาวิชาการ ได้แก่ ทุนการศึกษาระดับปริญญาชั้นสูง ณ ต่างประเทศ ทุนเสริมเพื่อการศึกษา ณ ต่างประเทศ เงินยืมเพื่อการศึกษาต่อต่างประเทศ ทุนประชุมและเสนอผลงานทางวิชาการ ณ ต่างประเทศ ทุนระยะสั้นเพื่อเพิ่มพูนความรู้ในต่างประเทศ ทุนเจรจาหรือดูงานวิชาการ ณ ต่างประเทศ ทุนเสริมทุนภายนอก ทุนสนับสนุนโครงการแลกเปลี่ยนอาจารย์กับมหาวิทยาลัยต่างประเทศ ทุนเสริมในการแลกเปลี่ยนสำหรับอาจารย์ต่างประเทศ ทุนเสริมในการแลกเปลี่ยนนิสิตกับต่างประเทศ (สำหรับนิสิตไทย) และทุนเสริมในการแลกเปลี่ยนนิสิตกับต่างประเทศ (สำหรับนิสิตต่างประเทศ)

ข. การให้ทุนสนับสนุนการเดินทางไปต่างประเทศจากแหล่งทุนอื่น ๆ ภายนอกมหาวิทยาลัย

นอกเหนือจากงบประมาณที่มหาวิทยาลัยจัดสรรไว้ในข้อ ๑ ข้างต้นแล้ว ยังมีแหล่งทุนอื่น ๆ ที่มหาวิทยาลัยได้แสวงหาเพิ่มเติม เช่น งบประมาณจากมหาวิทยาลัยต่างประเทศคู่สัญญาตกลงแลกเปลี่ยนทางวิชาการ ทุนมูลนิธิต่าง ๆ ทั้งในและนอกประเทศ เช่น ทุน Harvard-Yenching ทุน Fulbright ทุนมูลนิธิ STINT จากสวีเดน ทุนมูลนิธิ Hitachi จากญี่ปุ่น เป็นต้น

ค. การให้นักวิชาการต่างประเทศเข้ามาช่วยพัฒนาวิชาการ

มหาวิทยาลัยมีนโยบายสนับสนุนให้เชิฉุฉนักวิชาการหรือนักวิจัยชาวต่างประเทศที่มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาที่ต้องการส่งเสริมและพัฒนาเข้ามาช่วยพัฒนาวิชาการทั้งในระยะสั้นและในระยะยาว การพัฒนาวิชาการในระยะสั้นคือการจัดการอบรม การจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนา การพัฒนาวิชาการในระยะยาวคือการเข้ามาช่วยในการเรียนการสอนโดยตรง การเป็นที่ปรึกษาในการพัฒนาหลักสูตร การเป็นที่ปรึกษากาวิจัยของอาจารย์และการเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของนิสิต

ง. การให้นักวิชาการไทยที่ปฏิบัติงานอยู่ในต่างประเทศกลับมาช่วยพัฒนาวิชาการ

โครงการนี้มีชื่อเรียกที่ไม่เป็นทางการอีกชื่อหนึ่งว่า "โครงการสมองไหลกลับ" เป็นโครงการที่ริเริ่มขึ้นโดยทบวงมหาวิทยาลัยและกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม โครงการนี้มีเป้าหมายเพื่อนำนักวิชาการไทยที่มีความรู้ความสามารถและทำงานด้านวิชาการอยู่ในต่างประเทศกลับมาประเทศไทยเป็นการชั่วคราวเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีขั้นสูงที่จำเป็นต่อการพัฒนาให้แก่ประเทศไทยและเพื่อบรรเทาปัญหาการขาดแคลนอาจารย์ในสาขาวิชาที่ขาดแคลนโดยมีระยะเวลาการดำเนินงาน ๕ ปี คือ ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๓๕-๒๕๔๓ โครงการดังกล่าวในขณะนี้ได้รับความร่วมมือจากสมาคมนักวิชาชีพไทยในอเมริกาและแคนาดา (ATPAC) ในการเลือกสรรนักวิชาการไทยที่มีคุณวุฒิและประสบการณ์และยินดีร่วมมือในโครงการนี้ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เล็งเห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากโครงการนี้ จึงได้ประสานงาน

กับคณะและสถาบันต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยในการจัดทำโครงการขอรับการสนับสนุนดังกล่าวในช่วงระยะเวลา ๓ ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้รับความสนับสนุนเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี จากปี พ.ศ. ๒๕๓๕ มี ๒ โครงการ เพิ่มเป็น ๕ โครงการในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ มีมูลค่าเกือบ ๒ ล้านบาท ในปี พ.ศ. ๒๕๔๑ เพิ่มเป็น ๑๓ โครงการ มีมูลค่าเกือบ ๒.๕ ล้านบาท ตัวอย่างเช่น โครงการพัฒนาแผนงานการอนุรักษ์พลังงาน โครงการจัดตั้งเครือข่ายศูนย์วิจัยร่วมอุตสาหกรรม-มหาวิทยาลัยด้านการจัดสิ่งแวดล้อมและวัตถุอันตราย ในมหาวิทยาลัย โครงการพัฒนาวิชาการด้าน Design and Management of Engineering Systems คณะและสถาบันที่เข้าร่วมโครงการนี้ได้แก่ สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม วิทยาลัยปิโตรเลียมและปิโตรเคมี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี คณะแพทยศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ และคณะวิศวกรรมศาสตร์

๓.๔ การเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมนานาชาติ

ในอดีตจนถึงปัจจุบันจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้รับเกียรติเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมนานาชาติในสาขาวิชาต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตามมีการประชุมนานาชาติที่สำคัญบางการประชุมซึ่งสำนักงานอธิการบดีของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นเจ้าภาพโดยตรง ซึ่งการประชุมเหล่านี้มีผลที่กว้างขวางครอบคลุมต่อจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยส่วนรวม ตัวอย่างเช่น การประชุมสมาคมอุทยานวิทยาศาสตร์นานาชาติระดับภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกเมื่อปี ๒๕๑๖ เป็นเวทีให้ผู้บริหารอุทยานวิทยาศาสตร์ นักพัฒนา นักอุตสาหกรรมชั้นนำ และนักวิชาการมาแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและประสบการณ์เพื่อกำหนดศักยภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ร่วมกับองค์การยูเนสโกจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการระดับภูมิภาคเรื่อง "การวางแผนกลยุทธ์พัฒนาการอุดมศึกษา" โดยมีอธิการบดี รองอธิการบดีจากมหาวิทยาลัยในภูมิภาคนี้ ๖ ประเทศกับผู้บริหารระดับสูงในองค์การการศึกษาของประเทศดังกล่าวเข้าร่วมประชุม ในปี ๒๕๑๕ เนื่องในวันสถาปนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยครบรอบ ๖๕ ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เชิญอธิการบดีมหาวิทยาลัยต่างประเทศที่มีสัญญาความร่วมมือทางวิชาการกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้แทนกระทรวง ทบวง กรม ทูตานุทูต ผู้แทนองค์การระหว่างประเทศ องค์กรเอกชนที่มีบทบาทสนับสนุนอุดมศึกษาจาก ๑๔ ประเทศ ๒๑ สถาบัน จำนวน ๗๖ คนมาร่วมพิธีฉลองการสถาปนาเพื่อเป็นการประกาศว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจะขยายขอบเขตและปรับบทบาทวิชาการไปสู่ระดับนานาชาติ ในโอกาสนี้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้จัดการประชุมวิชาการเพื่อหาความร่วมมือเรื่อง Academic Mobility และ Role of University in a Rapidly Changing World ในปี ๒๕๑๓ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยก็ได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยของรัฐในประเทศเอเชียแปซิฟิก ครั้งที่ ๒ โดยมีอธิการบดีจากมหาวิทยาลัย ๒๐ แห่งจาก ๑๕ ประเทศเข้าร่วมประชุม และในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งเป็นปีที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้รับการสถาปนาครบรอบ ๘๐ ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยก็ได้รับเกียรติเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมนานาชาติของสมาคมอุดมศึกษานานาชาติ

(International Association of Universities) ซึ่งเรียกสั้น ๆ ว่า IAU การประชุมดังกล่าวมีชื่อว่า IAU Fourth Mid-Term Conference หัวข้อหลักสำหรับการประชุมครั้งนี้คือ "ความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยต่อสังคม" (Universities' Responsibilities of Society) และมีหัวข้อย่อยอยู่ภายใต้หัวข้อหลักนี้ ๓ หัวข้อได้แก่ (๑) มหาวิทยาลัยและการพัฒนา : การคาดการณ์การเปลี่ยนแปลง (University and development : Anticipating Change) (๒) มหาวิทยาลัยและธุรกิจความรู้ระดับนานาชาติ (Universities and the International Knowledge Enterprise) และ (๓) เสรีภาพด้านวิชาการและความเป็นอิสระของมหาวิทยาลัย : เงื่อนไขในการรับผิดชอบต่อมหาวิทยาลัย (Academic Freedom and University Autonomy : Prerequisites for the University meeting its Responsibilities) นอกจากนี้การประชุมของสมาคมอุดมศึกษานานาชาติแล้ว ในปีงบประมาณ ๒๕๔๐ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยยังได้เป็นเจ้าภาพการประชุมนานาชาติอีก ๔ การประชุม ซึ่งเป็นการประชุมในสาขาครุศาสตร์ เกษศาสตร์ ทันตแพทยศาสตร์ และการพัฒนาชนบท การเป็นเจ้าภาพการประชุมนานาชาติ ทั้ง ๕ การประชุมดังกล่าวถือเป็นกิจกรรมหนึ่งในการเฉลิมฉลอง ๘๐ ปี แห่งการสถาปนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๓.๕ การเผยแพร่สิ่งพิมพ์สู่นานาชาติ

นอกจากบุคลากรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวนหนึ่งได้แสดงความสามารถทางวิชาการให้ปรากฏด้วยการตีพิมพ์บทความทางวิชาการในวารสารระดับนานาชาติแล้ว สำนักพิมพ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ก็ได้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนามหาวิทยาลัยไปสู่ความเป็นนานาชาติด้วยการมีโครงการคัดเลือกผลงานทางวิชาการ ผลงานแปล และผลงานวิจัยที่มีคุณภาพสูงซึ่งคาดว่าจะเป็นที่สนใจของชาวต่างประเทศ และตีพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษ ผลงานที่ตีพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษเหล่านี้มีทั้งที่เขียนโดยคณาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเองและที่เขียนโดยคณาจารย์จากสถาบันอื่น ในอดีตจนถึงปัจจุบัน สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ตีพิมพ์ผลงานวิชาการเป็นภาษาอังกฤษไปแล้วประมาณ ๒๐ กว่าเล่มในสาขาต่าง ๆ เช่น Comparative Literature from a Thai Perspective, Man and Nature : A Cross-Cultural Perspective, U.S. Constitution. Thai Perspectives, Temporal Murals as Historical Source : the Case of Wat Phumin, Nan.

ในแง่ของวารสาร ขณะนี้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีวารสารวิจัยวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (Journal of Scientific Research of Chulalongkorn University) ของคณะวิทยาศาสตร์ซึ่งมีบทคัดย่อบรรจุอยู่ในฐานข้อมูล Chemical Abstract Search และวารสารจุฬาลงกรณ์เวชสารของคณะแพทยศาสตร์ ซึ่งมีบทคัดย่อบรรจุอยู่ในฐานข้อมูล Index Medicus Southeast Asian Region ซึ่งเป็นหนึ่งในฐานข้อมูลมาตรฐานระดับนานาชาติ ส่วนในสาขามนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยกำลังจัดทำวารสารระดับนานาชาติชื่อ Manusya Journal of Humanities ซึ่งมหาวิทยาลัยมีเป้าหมายที่จะทำให้วารสารฉบับนี้มี

คุณภาพในระดับสากลและมีบทความซึ่งได้รับการบรรจุอยู่ในฐานข้อมูลนานาชาติด้านมนุษยศาสตร์ เช่นเดียวกัน

๓.๖ การจัดทำโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

การจัดทำโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นความพยายามอีกรูปแบบหนึ่งที่จะพัฒนามหาวิทยาลัยไปสู่ความเป็นนานาชาติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ตระหนักว่าเครือข่ายคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้บุคลากรของมหาวิทยาลัยมีโลกทัศน์แบบนานาชาติ ทั้งนี้ เนื่องจากเครือข่ายคอมพิวเตอร์เอื้ออำนวยต่อการติดต่อสื่อสารทั่วโลกได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตยังเป็นแหล่งข้อมูลขนาดมหึมาที่นักวิชาการจะสามารถค้นคืนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาของตนเองได้จากทั่วโลก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงได้เข้าสู่เครือข่ายอินเทอร์เน็ตตั้งแต่เดือนกันยายน ๒๕๓๕ ซึ่งนับว่าเป็น gateway แห่งแรกของประเทศไทย การที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเข้าสู่เครือข่ายอินเทอร์เน็ตจึงนับว่าเป็นการเปิดประตูออกสู่นานาชาติโดยตรง นอกจากนี้ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยยังมีโครงการวางเครือข่ายใยแก้วนำแสงภายในมหาวิทยาลัยซึ่งมีชื่อเรียกว่า "เครือข่ายจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" (ChulaNet) ซึ่งจะทำให้การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทั้งภายในและภายนอกประเทศเป็นไปโดยสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น นอกจากนี้การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศภายในมหาวิทยาลัยแล้ว จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยยังได้เข้าร่วมในโครงการความร่วมมือในระดับภูมิภาคที่มีชื่อว่า Pacific Neighbourhood Consortium ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะพัฒนาระบบเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ระหว่างมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ริมมหาสมุทรแปซิฟิก โดยมีความมุ่งหวังว่าระบบเครือข่ายดังกล่าวจะเอื้อต่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยในภูมิภาคดังกล่าว

๓.๗ การเผยแพร่ศิลปะของต่างประเทศ

ภารกิจหลักของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยภารกิจหนึ่งคือ การทำนุบำรุงส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในทุกด้านทั้งที่เป็นของไทยและของต่างประเทศ ในส่วนที่เป็นศิลปวัฒนธรรมของต่างประเทศนั้น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยถือได้ว่าเป็นผู้นำในการทำนุบำรุงและเผยแพร่ศิลปะต่างประเทศเพื่อแสดงความศิวิไลซ์ทางสติปัญญาและรสนิยมทางวัฒนธรรมตามมาตรฐานของสังคมตะวันตก รวมทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้คนไทยได้รับรส เข้าใจและมีประสบการณ์ทางศิลปะที่ทรงคุณค่าตามแบบวัฒนธรรมตะวันตก กิจกรรมที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ริเริ่มขึ้นเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้แก่ การจัดรายการเพลงคลาสสิกที่สถานีวิทยุจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นประจำทุกคืน ซึ่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ทำต่อเนื่องกันมานับยี่สิบปี โครงการอีกโครงการหนึ่งที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ริเริ่มขึ้นคือ โครงการวงซิมโฟนีออร์เคสตราแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๓๑ ในสมัยที่ศาสตราจารย์ ดร.เกษม สุวรรณกุลเป็นอธิการบดี

ศาสตราจารย์ นายแพทย์จรัส สุวรรณเวลา ซึ่งเป็นอธิการบดีท่านต่อมาได้สานต่อโครงการนี้จนสามารถจัดตั้งวงขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรมและเปิดการแสดงครั้งแรกได้ในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๓ โดยสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เสด็จมาเป็นองค์ประธาน และต่อมาทรงมีพระมหากรุณาธิคุณรับวงซิมโฟนีออร์เคสตราแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไว้ในพระอุปถัมภ์ ในช่วงแรกของการก่อตั้งวงดุริยางค์นี้ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากบริษัทเอกชนและมูลนิธิต่างประเทศหลายแห่ง ต่อมาศาสตราจารย์ ดร.เทียนฉาย กีระนันทน์ อธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยท่านปัจจุบันได้จัดตั้งกองทุนเพื่อทำนุบำรุงส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยขึ้น วงดุริยางค์นี้จึงได้อยู่ในความดูแลของศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนดังกล่าวอย่างถาวร ในการเปิดการแสดงปีละ ๒ ครั้งนั้น ทางวงฯ ได้เคยเชิญศิลปินต่างชาติมาร่วมแสดงเพื่อให้นักศึกษาและนิสิตที่เป็นนักดนตรีของวงฯ ได้มีประสบการณ์ในการเล่นดนตรีกับศิลปินต่างชาติซึ่งมีประสบการณ์สูง

๓.๘ การสนับสนุนกิจกรรมขององค์กรนานาชาติด้านอุดมศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้มีส่วนในการสนับสนุนกิจกรรมขององค์กรนานาชาติด้านอุดมศึกษา และมีบทบาทสำคัญในการชี้นำแนวทางในการดำเนินงานในลักษณะความร่วมมือทางวิชาการกับนานาชาติ การสนับสนุนกิจกรรมดังกล่าวที่เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนได้แก่ การที่บุคลากรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้มีโอกาสดำรงตำแหน่งสำคัญในองค์กรนานาชาติดังกล่าว ตัวอย่างเช่น ในปัจจุบันศาสตราจารย์ ดร. เทียนฉาย กีระนันทน์ อธิการบดีของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้รับเกียรติให้ดำรงตำแหน่งประธานสมาคมสถาบันการศึกษาชั้นสูงแห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ประจำประเทศไทย (Association of South-East Asian Institutions of Higher Learning) ซึ่งมีชื่อย่อในภาษาไทยว่า สออ.ประเทศไทย และมีชื่อย่อในภาษาอังกฤษว่า ASAIHL และรองศาสตราจารย์ ดร.นินนาท โอปารวรุฒิ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยก็ยังคงดำรงตำแหน่งเลขาธิการของ สออ. ประเทศไทยด้วย ศาสตราจารย์ ดร.เทียนฉาย กีระนันทน์ อธิการบดีท่านปัจจุบันของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยยังได้ดำรงตำแหน่งกรรมการในคณะกรรมการนโยบาย (Steering Committee) ของสมาคมรอบมหาวิทยาเขตแปซิฟิก (Association of Pacific Rim Universities) ซึ่งมีชื่อย่อเรียกย่อ ๆ ว่า APRU และยังคงดำรงตำแหน่งกรรมการใน Board of Regents ทางเครือข่ายมหาวิทยาลัยในภูมิภาคอาเซียน (ASEAN University Network AUN) นอกจากนี้ท่านอาจารย์ของคณะต่าง ๆ อีกหลายท่านยังได้ดำรงตำแหน่งสำคัญในสมาคมวิชาชีพนานาชาติอีกมากมายทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก

๓.๘ การตั้งสำนักงานวิรัชกิจ

ในการดำเนินงานด้านการติดต่อกับต่างประเทศของมหาวิทยาลัยซึ่งมีปริมาณทวีขึ้นเรื่อย ๆ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้จัดตั้งฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยขึ้นมาเพื่อดำเนินงานด้านวิเทศธุรการของมหาวิทยาลัยให้เป็นระบบเมื่อประมาณ ๑๐ ปีที่แล้วมาและมีรองอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์เป็นผู้รับผิดชอบงานด้านนี้ การจัดตั้งฝ่ายวิเทศสัมพันธ์นี้เป็นการแสดงให้เห็นว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เล็งเห็นความสำคัญอย่างยิ่งยวดของการมุ่งไปสู่ความเป็นนานาชาติของมหาวิทยาลัย ต่อมาในสมัยที่ศาสตราจารย์ ดร.เทียนฉาย กีระนันทน์ ขึ้นดำรงตำแหน่งอธิการบดีก็ได้มีการรื้อปรับระบบการทำงานด้านบริหารของสำนักงานอธิการบดีและได้เปลี่ยนแปลงหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านวิเทศธุรการของมหาวิทยาลัยโดยให้ยุบฝ่ายวิเทศสัมพันธ์แล้วตั้งสำนักงานวิรัชกิจขึ้นมาแทน โดยมีผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิรัชกิจเป็นผู้รับผิดชอบหน่วยงาน และเน้นการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับชาวต่างประเทศทุกระดับทั้งอาจารย์ นักวิจัย นิสิต

๔. ความสำคัญของการส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าเรื่องศิลปวัฒนธรรมไทย

การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยเป็นภารกิจหลักภารกิจหนึ่งของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีความพร้อมที่จะส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้า และเผยแพร่เรื่องดังกล่าวทั้งนี้เนื่องจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีคณะและสาขาวิชาที่เปิดสอนเรื่องศิลปวัฒนธรรมไทยเกือบจะครบทุกสาขา อาทิเช่น ภาษาและวรรณคดีไทย ประวัติศาสตร์ไทย การศึกษาสังคมไทยในแง่สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา สถาปัตยกรรมไทย ดนตรีไทย นาฏศิลป์ไทย ฯลฯ การส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าเรื่องศิลปวัฒนธรรมไทยเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในยุคโลกไร้พรมแดน ซึ่งเป็นยุคที่กระแสวัฒนธรรมนานาชาติไหลบ่าไปมาระหว่างประเทศต่าง ๆ โดยที่ไม่มีสิ่งใดสกัดกั้นได้ ในยุคโลกาภิวัตน์เส้นกั้นพรมแดนระหว่างประเทศจะลดความชัดเจนลง ปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะทำให้ชาติและสังคมคงความเป็นเอกลักษณ์ของตนอยู่ได้คือ ศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ ศิลปวัฒนธรรมประจำชาติยังเปรียบเสมือนภูมิคุ้มกันต่อกระแสวัฒนธรรมตะวันตก ความแข็งแกร่งทางด้านศิลปวัฒนธรรมประจำชาติทำให้คนในชาติรู้จักตนเองได้ดีขึ้น และทำให้ชาติของตนมีความเป็นตัวของตัวเองและความโดดเด่นท่ามกลางกระแสวัฒนธรรมนานาชาติ ในฐานะที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีความพร้อมทางด้านสาขาวิชาและบุคลากรทางด้านนี้และเป็นสถาบันในสังคมที่ผลิตปัญญาชนรุ่นใหม่ให้แก่สังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงถือเป็นภารกิจหลักที่จะส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้า และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์ และโดยมีความรู้เท่าทันอารยธรรมตะวันตกเพื่อให้สังคมไทยยังคงมีความเป็นเอกลักษณ์และสามารถปรับตัวเข้ากับกระแสโลกาภิวัตน์ได้อย่างราบรื่น

๕. โครงการต่าง ๆ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าเรื่องไทย

๕.๑ การก่อตั้งเงินทุนสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

๘๐ ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๐ นอกจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม เสด็จพระอิสริยยศสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนสุตาฯ ขึ้นเป็นสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเพื่อเฉลิมฉลองศุภวโรกาสนั้น ร่วมกับวโรกาสที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทรงสำเร็จ การศึกษาอักษรศาสตรบัณฑิตเกียรตินิยมอันดับหนึ่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ก่อตั้งเงินทุนสมเด็จพระ เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติในสมเด็จพระ เทพรัตนราชสุดาฯ และทำนุบำรุงส่งเสริมการศึกษาและวิจัยในความรู้ที่เกี่ยวข้องกับอารยธรรมของ ชนชาวไทยและศิลปวัฒนธรรมไทย กิจกรรมของกองทุนนี้มีหลากหลายทั้งที่เป็นการให้ทุนส่งเสริมการ วิจัย การให้เงินทุนอุดหนุนการพิมพ์หนังสือหรือตำราที่ทรงคุณค่าเกี่ยวกับเรื่องอารยธรรมไทยและศิลป วัฒนธรรมไทย หนังสือที่จัดพิมพ์เผยแพร่ด้วยเงินทุนนี้มีหลายเล่ม เช่น นามานุกรมศิลปเพลงไทยใน รอบ ๒๐๐ ปีแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ศิลปะหัตถกรรมช่างทองเมืองเพชร วัฒนนาการวรรณคดีบาลีสายพระ สุตตันตปิฎกที่แต่งในประเทศไทย วัฒนนาการของศิลปะหัตถกรรมในสังคมไทยสมัยรัตนโกสินทร์ : เครื่องปั้นดินเผา เครื่องจักสาน ดอกไม้ประดิษฐ์ กิจกรรมที่สำคัญยิ่งกิจกรรมหนึ่งของเงินทุนสมเด็จพระ เทพฯ คือการจัดให้มีการปาฐกถาชุดสิรินธร ซึ่งเป็นปาฐกถาที่จัดขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระ เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และมีเนื้อหาที่เป็นความรู้เกี่ยวกับเรื่องไทยในแง่ต่าง ๆ ที่อยู่ ใน ความสนพระราชมหัทธย ตัวอย่างเช่น เรื่องอิทธิพลของศาสนาฮินดูต่ออารยธรรมไทย การพัฒนาระบบ การศึกษาของประเทศไทย ประวัติศาสตร์สุโขทัยจากจารึก วัฒนนาการกฎหมายไทย วัฒนนาการดนตรีไทย วิจิตรศิลป์ สถาปัตยกรรมไทย สวนไทย วรรณคดีไทย นาฏศิลป์ไทย เป็นต้น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงพระมหากรุณาพระราชทานปาฐกถาเรื่อง "วัดพระศรีรัตนศาสดาราม" เป็น ประเดิมเมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๕

๕.๒ การก่อตั้งสถาบันไทยศึกษา

สถาบันไทยศึกษาได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ตามแผนพัฒนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระยะเวลาที่ ๔ ทั้งนี้เนื่องจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเห็นความสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมี หน่วยงานที่ค้นคว้าวิจัยเรื่องไทยศึกษา สถาบันไทยศึกษามีวัตถุประสงค์หลักหลายประการ ได้แก่ การ ค้นคว้าวิจัยเรื่องต่าง ๆ ของประเทศไทยโดยเฉพาะเรื่องที่มีลักษณะเป็นสหวิทยาการเพื่อมุ่งเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเรื่องของไทยในแง่มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วัฒนธรรมไทยภาคกลางและวัฒนธรรมชนชาติไท การเป็นแหล่งเผยแพร่ผลงานวิจัยและความรู้เรื่องเมืองไทย การประสานงานให้คำปรึกษาแนะนำแลกเปลี่ยน ความรู้เรื่องต่าง ๆ ของไทยกับสถาบันต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ การเป็นแหล่งแลกเปลี่ยน ความรู้ของนักวิชาการและผู้สนใจเรื่องเมืองไทย และเพื่อสร้างความก้าวหน้าทางวิชาการเกี่ยวกับเรื่องเมืองไทย

กิจกรรมที่สถาบันไทยศึกษาได้จัดทำขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ข้างต้นมีหลากหลาย อาทิเช่น

๘๐ ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑. การศึกษาวิจัยโดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกรุงเทพมหานคร ชีวิตและงานบุคคลสำคัญ วัฒนธรรมชนชาติไทย และการวิจัยที่ใช้ข้อมูลที่ได้มาด้วยวิธีการประวัติศาสตร์บอกเล่าและวัฒนธรรมมุขปาฐะ ขณะนี้สถาบันไทยศึกษามีผลงานวิจัยที่ดำเนินการเสร็จสิ้นไปแล้วกว่า ๘๐ เรื่อง

๒. การจัดทำศูนย์ข้อมูลไทยศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยเกี่ยวกับไทยศึกษา ข้อมูลการศึกษาวัฒนธรรมของชนชาติไทย ข้อมูลประวัติศาสตร์จากการบอกเล่า การทำฐานข้อมูลบรรณานุกรมไทยศึกษา ศูนย์ข้อมูลชีวิตและผลงานบุคคลสำคัญ โครงการที่สำคัญยิ่งโครงการหนึ่งคือการร่วมมือกับธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) เพื่อจัดทำโครงการสารานุกรมวัฒนธรรมภาคกลาง ซึ่งเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๖ และคาดว่าจะเสร็จสิ้นในปี พ.ศ. ๒๕๔๑ โครงการสารานุกรมนี้จะเป็นขุมความรู้ทางวัฒนธรรมไทยทุกแขนงที่น่าสนอย่างเป็นระบบ เป็นแหล่งค้นคว้าอ้างอิงที่เชื่อถือได้ และสามารถใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการสืบค้นข้อมูล

๓. การประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในและนอกประเทศในการจัดการประชุมสัมมนา การวิจัย การแลกเปลี่ยนนักวิจัย นักวิชาการและนักศึกษา บทบาทสำคัญของสถาบันไทยศึกษาที่น่ากล่าวถึงคือ สถาบันไทยศึกษาได้ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประเทศไทยในด้านไทยศึกษาระดับนานาชาติ ซึ่งเห็นได้จากการที่สถาบันไทยศึกษาได้ร่วมมือประสานงานกับหน่วยงานในต่างประเทศเพื่อจัดการประชุมทางวิชาการระดับนานาชาติหลายครั้ง เช่น การเป็นเจ้าภาพร่วมกับประเทศอินเดียในการจัดการประชุมนานาชาติเรื่องไทยศึกษาครั้งที่ ๑ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๔ ร่วมเป็นเจ้าภาพกับสถาบันอื่น ๆ ในประเทศและให้ความร่วมมือในการจัดการประชุมนานาชาติเรื่องไทยศึกษาในครั้งต่อ ๆ มา ในปี พ.ศ. ๒๕๒๘ ได้ร่วมมือกับศูนย์ชาติพันธุ์ศึกษา ประเทศศรีลังกา เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมทางวิชาการระดับภูมิภาค และการประชุมระดับนานาชาติ

๕.๓ การก่อตั้งศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เนื่องจากการส่งเสริมวัฒนธรรมเป็นภารกิจหลักประการหนึ่งของมหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงได้จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมนี้เป็นหน่วยงานถาวรซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการกำหนดแนวทาง นโยบาย รวมทั้งดำเนินงานด้านนี้อย่างจริงจังเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ ศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมมีวัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริมให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นชุมชนของการอนุรักษ์และเผยแพร่ผลงานด้านศิลปวัฒนธรรมของชาติให้คงอยู่และให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายโดยการสร้างบรรยากาศทางศิลปวัฒนธรรมขึ้นในมหาวิทยาลัย กิจกรรมของศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีหลากหลาย อาทิ เช่น การบันทึกข้อมูลเพลงไทย การรวบรวมผลงานศิลปกรรม การแสดงกิจกรรมดนตรีและนาฏศิลป์

การจัดบรรเลงดนตรีไทย การจัดพิธีไหว้ครูดนตรีไทย การบำรุงรักษาโบราณสถานทีสถาบันวิจัย
ทรัพยากรทางน้ำ เกาะสีชัง การวิจัยเสียงดนตรีไทยตามพระราชดำริในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี การรวบรวมผลงานศิลปกรรม การแต่งตั้งศิลปินแห่งชาติเพื่อเป็นที่ปรึกษา
งานด้านศิลปวัฒนธรรมชั้นสูงแขนงต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย โครงการศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งจุฬาล
งกรณ์มหาวิทยาลัยนี้ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการศิลปวัฒนธรรม ในอนาคตจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัยมีนโยบายจะยกฐานะของศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมขึ้นเป็นศูนย์วัฒนธรรมแห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัยเพื่อให้เป็นสถานที่แสดงกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรมอย่างเต็มรูปแบบ

๕.๔ โครงการศูนย์ภาษาและวรรณคดีไทย คณะอักษรศาสตร์

โครงการศูนย์ภาษาและวรรณคดีไทยจัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๖ เพื่อเป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยน
ความรู้ ความคิด เป็นแหล่งรวบรวมและเผยแพร่ผลงานการค้นคว้าทางภาษาและวรรณคดีไทย รมรงค์เพื่อ
ให้มีการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องและรณรงค์เพื่อสร้างค่านิยมและทัศนคติที่ดีต่อภาษาและวรรณคดีไทย
โครงการศูนย์ภาษาและวรรณคดีไทยได้ดำเนินกิจกรรมหลายประเภทเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ข้างต้น
ตัวอย่างเช่น การจัดทำวารสารภาษาและวรรณคดีไทยซึ่งเป็นวารสารราย ๔ เดือน โครงการการทำ
พจนานุกรมภาษาไทยปัจจุบัน โครงการจัดพิมพ์หนังสือหายากและประวัติวรรณคดีเชิงวิเคราะห์
โครงการอบรมพื้นฐานความรู้ทางภาษาและวรรณคดีไทยแก่ครูผู้สอนภาษาไทยในระดับเตรียมอุดม
ศึกษา การจัดกิจกรรมร่วมกับภาควิชาภาษาไทยเนื่องในโอกาส ๒๐๐ ปีสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรม
พระปรมาภิไธยชิโนรส

๕.๕ การแต่งตั้งคณะกรรมการรณรงค์เพื่อภาษาไทย

เนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองวาระครบรอบ ๗๐๐ ปีแห่งลายสือไทยของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช
เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๖ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้แต่งตั้งคณะกรรมการรณรงค์เพื่อภาษาไทยขึ้นเพื่อ
สร้างสรรค์งานในด้านส่งเสริมภาษาไทย โดยมีวัตถุประสงค์ให้ประชาชนชาวไทยสนใจ ภาคภูมิใจ
ตระหนักถึงความสำคัญของภาษาไทย และตั้งใจที่จะศึกษาและธำรงรักษาภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาประจำชาติ เช่น
การรณรงค์ให้ใช้เลขไทย การเสนอให้ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนดวิชาภาษาไทยเป็นวิชาที่ต้องสอบ ใน
การสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาทุกสาขาวิชา และการมอบศิลาจารึกจำลองของพ่อขุนราม
คำแหงมหาราชพร้อมทั้งคำแปลเป็นภาษาต่างประเทศ ๖ ภาษาแก่มหาวิทยาลัยในต่างประเทศที่มีการสอน
ภาษาไทยรวม ๒๘ สถาบัน การเผยแพร่ความรู้ทางวิทยุและโทรทัศน์ และการจัดอภิปรายเรื่องภาษาไทย
ในประเด็นต่าง ๆ เป็นต้น กิจกรรมสำคัญกิจกรรมหนึ่งซึ่งคณะกรรมการรณรงค์เพื่อภาษาไทยได้จัดขึ้นเป็น
ประจำทุกปี คือการมอบพระเกี้ยวทองคำให้แก่บุคคลหรือหน่วยงานที่มีผลงานส่งเสริมภาษาไทยดีเด่น
โครงการนี้เริ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๕ ในวาระครบ ๗๐ ปีแห่งการสถาปนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและ
ยังดำเนินมาจนปัจจุบัน

๕.๖ การสร้างแบบทดสอบสมรรถภาพการใช้ภาษาไทย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้มีนโยบายอย่างเด่นชัดที่จะยกระดับความสามารถด้านทักษะภาษาไทยของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เนื่องจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเห็นความจำเป็นของการมีความสามารถในการใช้ภาษาไทยเพื่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานทุกอาชีพในปัจจุบัน อย่างไรก็ตามด้วยเหตุที่มหาวิทยาลัยมีอาจารย์สอนภาษาไทยไม่เพียงพอสำหรับนิสิตทั้งมหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงได้หาวิธีพัฒนาความสามารถทางภาษาไทยของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยการให้นิสิตช่วยตนเองให้มากที่สุด จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงได้ริเริ่มโครงการทดสอบสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยสำหรับนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โครงการนี้เริ่มขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๖ โดยมีคณะอักษรศาสตร์เป็นผู้รับผิดชอบโครงการ โครงการนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างและพัฒนาแบบทดสอบความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาไทยระดับอุดมศึกษาให้เป็นแบบทดสอบมาตรฐาน การสอบผ่านแบบทดสอบดังกล่าวจะเป็นหลักฐานรับรองระดับความสามารถในการใช้ภาษาไทยของบัณฑิตจุฬาฯ อันจะเป็นประโยชน์ในการหางานได้ส่วนหนึ่ง นอกจากนี้โครงการนี้มุ่งหวังที่จะให้บริการทดสอบสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยของบุคคลต่าง ๆ ในหน่วยงานทั่ว ๆ ไปด้วย

๕.๗ การเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้จัดกิจกรรมอย่างหลากหลายเพื่อเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทย กิจกรรมการเผยแพร่มรดกไทยนี้ส่วนใหญ่อยู่ในความรับผิดชอบของศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมไทยแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญมี อาทิเช่น การจัดบรรเลงดนตรีไทยปีพาทย์ดึกดำบรรพ์ การจัดรายการจุฬาวาจิตรซึ่งเป็นการแสดงกิจกรรมดนตรีและนาฏศิลป์ในวันศุกร์ที่เรียนไทย การจัดรายการวิทยุทางสถานีวิทยุจุฬาฯ เพื่อเผยแพร่ความรู้ทางด้านดนตรีไทย สำหรับการจัดบรรเลงดนตรีไทยปีพาทย์ดึกดำบรรพ์ซึ่งนับว่าเป็นกิจกรรมการแสดงศิลปวัฒนธรรมไทยที่สำคัญยิ่งของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้จัดทำโครงการฟื้นฟูดนตรีไทยปีพาทย์ดึกดำบรรพ์ขึ้นในปี ๒๕๓๐ ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาแห่งการเฉลิมฉลองเนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระชนมายุครบ ๖๐ พรรษา เนื่องในพระราชพิธีรัชมังคลาภิเษก ดนตรีไทยปีพาทย์ดึกดำบรรพ์เป็นวงดนตรีไทยที่พัฒนาขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๕ ซึ่งมีวิธีการบรรเลงและขับร้องด้วยเทคนิคพิเศษ เนื่องจากดนตรีไทยปีพาทย์ดึกดำบรรพ์กำลังจะสูญหายเนื่องจากไม่ได้มีการสืบทอดวิธีปฏิบัติอย่างจริงจัง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงได้ดำเนินการอนุรักษ์และฟื้นฟูดนตรีชนิดนี้ขึ้น โดยได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงรับเป็นองค์ประธานกิตติมศักดิ์ มหาวิทยาลัยได้จัดการแสดงการบรรเลงดนตรีไทยปีพาทย์ดึกดำบรรพ์ปีละ ๑ ครั้ง ในวันที่ ๒๖ มีนาคมของทุกปีซึ่งเป็นวันคล้ายวันสถาปนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๕.๘ การจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมศึกษา คณะครุศาสตร์

การศึกษาถือว่าเป็นวิธีหนึ่งในการสืบทอดวัฒนธรรม การศึกษาทุกระดับควรเน้นค่านิยม จิตวิญญาณ คุณธรรม และจริยธรรมในระดับที่เท่าเทียมกับภาคพุทธิปัญญา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในฐานะที่เป็นผู้นำทางการครุศึกษาได้ตระหนักถึงการสืบทอดวัฒนธรรมอันเป็นภาระหลักของการศึกษา จึงได้จัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมศึกษาขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๖ เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลด้านวัฒนธรรม เผยแพร่แลกเปลี่ยนแนวคิด นโยบายและการปฏิบัติกับหน่วยงานและสถาบันต่าง ๆ ทำการวิจัย ค้นคว้า เน้นหนักทางด้านการศึกษาเกี่ยวกับการสืบทอดวัฒนธรรมเพื่อเสนอแนะแนวทางในการสอดแทรกเนื้อหาทางวัฒนธรรม รวมทั้งการส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมในสถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ กิจกรรมของศูนย์วัฒนธรรมศึกษามีหลากหลาย เช่น การจัดนิทรรศการ การจัดทัศนศึกษาในลักษณะของวัฒนธรรมสัญจร การแสดงตามวาระโอกาสสำคัญเพื่อเผยแพร่และสืบทอดวัฒนธรรม ในอดีตที่ผ่านมา ศูนย์วัฒนธรรมศึกษา คณะครุศาสตร์ ได้จัดกิจกรรมขึ้นหลายกิจกรรม ตัวอย่างเช่น การประชุมวิชาการเรื่อง "การศึกษากับการถ่ายทอดวัฒนธรรม : กรณีศึกษาหนังใหญ่วัดขนอน" จัดการประชุมเรื่อง "เพลงหน้าพาทย์ : มรดกทางวัฒนธรรมและการสืบทอด" การประชุมสัมมนาและการแสดงเรื่อง "การศึกษาและการถ่ายทอดวัฒนธรรมไทยและภาษาไทยในต่างประเทศ : วัฒนธรรมไทยคืนถิ่นจากนครซิดนีย์ ลอสแอนเจลิส และนิวยอร์ก" การประชุมสัมมนาเรื่อง "ดนตรีและนาฏศิลป์ในกลุ่มอินโดจีน" ในส่วนของการวิจัย ศูนย์วัฒนธรรมศึกษาก็ได้ริเริ่มโครงการวิจัยที่เกี่ยวกับอารยธรรมไทยและวัฒนธรรมไทยหลายโครงการได้แก่ การวิจัยเรื่องสถาบันพระมหากษัตริย์กับการถ่ายทอดวัฒนธรรมไทย และเรื่องคุณลักษณะบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตามแนวพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

โครงการที่สำคัญอีกโครงการหนึ่งของศูนย์วัฒนธรรมศึกษา คือ โครงการสอนภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยในสหรัฐอเมริกา ซึ่งก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๖ โครงการนี้มีวัตถุประสงค์ ๔ ประการ ประการที่ ๑ คือเพื่อให้บริการทางวิชาการด้านการสอนภาษาไทย วัฒนธรรมไทย และปลูกฝังความเป็นคนไทยให้แก่เด็กไทยในสหรัฐอเมริกา ประการที่ ๒ คือเพื่อพัฒนาหลักสูตร ศึกษาวิจัยสภาพสังคมไทย และส่งเสริมบุคลากรให้มีโอกาสเพิ่มพูนประสบการณ์การสอนตามหลักสูตรครุศาสตร์ ประการที่ ๓ จัดสอบเทียบความรู้เพื่อให้นักเรียนได้รับประกาศนียบัตรของกระทรวงศึกษาธิการ และประการสุดท้าย คือเพื่อประสานงานระหว่างคนไทยในประเทศกับวัดและชุมชนไทยในสหรัฐอเมริกาเพื่อให้เกิดความสามัคคีและการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน โครงการนี้ได้ดำเนินการสอนและจัดสอบภาษาไทยในโรงเรียนวัดไทยในสหรัฐอเมริกาประมาณ ๑๐ กว่าแห่ง ในการสอนภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยในโครงการนี้ คณะครุศาสตร์ได้ดำเนินการคัดเลือกครูอาสาสมัคร ซึ่งมีทั้งครูประจำการและครูภาคฤดูร้อน ครูอาสาสมัครนี้อาจเป็นนิสิตปริญญาตรีและโทหรือมหบัณฑิตของคณะครุศาสตร์ก็ได้ โครงการนี้ได้วางระบบเป็นรากฐานในการศึกษาภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยในต่างประเทศซึ่งนับว่าประสบผลสำเร็จเป็นอย่างสูง

๕.๕ การรับนักเรียนเข้าศึกษาในระดับปริญญาตรีด้วยวิธีพิเศษ

เนื่องจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีนโยบายอย่างชัดเจนที่จะสร้างและสืบสานศิลปวัฒนธรรมไทย ๓ วัฒนธรรมต่าง ๆ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่รับผิดชอบการเรียนการสอนด้านนี้จึงได้จัดให้มีโครงการสอบคัดเลือกนักเรียนเข้าเรียนสาขาที่เกี่ยวข้องกับศิลปะและวัฒนธรรมไทยด้วยวิธีพิเศษ โดยขณะนี้ได้มีโครงการดังกล่าว ๓ โครงการดังนี้

๑. โครงการสอบคัดเลือกนักเรียนเข้าศึกษาหลักสูตรภาษาและวรรณคดีไทยด้วยวิธีพิเศษ
๒. โครงการสอบคัดเลือกนักเรียนเข้าศึกษาหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตร์ สาขาสถาปัตยกรรมไทยด้วยวิธีพิเศษ
๓. โครงการสอบคัดเลือกนักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษระดับชาติในทางศิลปะเพื่อเข้าเรียน สาขาดุริยางคศิลป์ไทย วัฒนธรรมศิลปกรรมศาสตร์ สาขาดนตรีไทยและดนตรีสากล ละครศาสตร์

ภาควิชาในคณะที่รับผิดชอบหลักสูตรต่าง ๆ ข้างต้นจะรับผิดชอบดูแลนิสิตในโครงการโดยกองบริการการศึกษา ร่วมกับศูนย์ทดสอบทางวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นผู้ดำเนินการจัดสอบ และจะรับนักเรียนเข้าเรียนด้วยวิธีพิเศษประมาณปีละ ๕-๑๐ คนโดยเฉลี่ย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ให้การสนับสนุนเป็นพิเศษแก่การเรียนการสอนด้านภาษาและวรรณคดีไทยและสถาปัตยกรรมไทยกล่าวคือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ให้ทุนเล่าเรียนแก่นักเรียนที่สอบคัดเลือกผ่านด้วยวิธีการนี้จนกระทั่งสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร ทั้งนี้เนื่องมาจากสาขาวิชา ๒ สาขาดังกล่าวเป็นสาขาที่ขาดแคลนคนเรียน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เล็งเห็นความจำเป็นที่จะต้องมีการสืบทอดวัฒนธรรมไทยทั้งสองด้าน ในฐานะที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันที่รับผิดชอบการผลิตบัณฑิตให้แก่สังคม จึงได้ถือเป็นภาระหน้าที่ที่จะต้องรณรงค์ให้มีผู้มาเรียนในสาขาดังกล่าวเพื่อผลิตผู้เชี่ยวชาญให้แก่สังคมไทยในอนาคต เพื่อไม่ให้เกิดการสืบทอดวัฒนธรรมไทยต้องสะดุดลง

๕.๑๐ การจัดสร้าง "เรือนไทย"

เนื่องในมหามงคลสมัยเฉลิมพระชนมพรรษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวครบ ๕ รอบ ประกอบกับโอกาสครบรอบ ๘๐ ปีแห่งการสถาปนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ริเริ่มโครงการเรือนไทยขึ้นเพื่อน้อมเกล้าฯ ถวายโดยมีความมุ่งหวังว่าเรือนไทยจะมีส่วนในการเสริมสร้างบรรยากาศทางวัฒนธรรมไทยขึ้นภายในมหาวิทยาลัยและชุมชนโดยรอบ และที่สำคัญยิ่งคือเป็นศูนย์กลางของการค้นคว้า รวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับมรดกไทยและดนตรีไทยในรูปแบบของเอกสารแถบบันทึกเสียง แถบบันทึกภาพ โน้ตเพลง นอกจากนี้เรือนไทยยังเป็นศูนย์กลางชุมนุมแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด และการจัดกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทยโดยเฉพาะดนตรีไทยและนาฏศิลป์

ภายในเรือนไทยยังเป็นที่จัดแสดงโบราณวัตถุและศิลปวัตถุ อาทิเช่น พระและศิระษะครูทางดนตรีไทย เครื่องดนตรีปี่พาทย์คีย์ค้ำบรรพ์ เครื่องมือเครื่องใช้โบราณ เครื่องปั้นดินเผา เครื่องแก้วเจียรระโน เครื่องจักสาน

๕.๑๑ การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์และพิพิธภัณฑ์เกี่ยวกับเรื่องไทย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีพิพิธภัณฑ์และแหล่งวัตถุเพื่อการอ้างอิงหรือพิพิธภัณฑ์พัสดุจำนวนมาก กว่า ๑๐ แห่ง และมีพิพิธภัณฑ์และพิพิธภัณฑ์ที่เป็นแหล่งวิชาการสำหรับการศึกษาค้นคว้าเรื่องเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมไทยอยู่หลายแห่ง อาทิเช่น พิพิธภัณฑ์แหล่งชุมชนโบราณที่ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ พิพิธภัณฑ์แห่งนี้เน้นตัวอย่างรูปถ่ายทางอากาศและภาพจากดาวเทียม ซึ่งแสดงให้เห็นชุมชนโบราณในประเทศไทยรวมทั้งความเป็นมาของการสร้างเมืองสุโขทัย พิพิธภัณฑ์เครื่องยาไทยและประวัติเภสัชกรรมไทยที่คณะเภสัชศาสตร์ ซึ่งแสดงประวัติเภสัชกรรม อุปกรณ์การทำยาไทยตั้งแต่สมัยทวารวดีจนถึงปัจจุบัน เครื่องยาไทยและสมุนไพร หอประวัติศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตึกจักรพงษ์ซึ่งเป็นที่รวมเอกสารและสิ่งของที่มีคุณค่าด้านประวัติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวมทั้งเอกสารและวัตถุสิ่งของต่างๆ ที่แสดงวิวัฒนาการของอุดมศึกษา

๕.๑๒ การสร้างหอศิลปวิทยนิทรรศน์

หอศิลปวิทยนิทรรศน์ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๘ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นสถานที่เฉพาะสำหรับรวบรวมข้อมูล ผลงานและเผยแพร่กิจกรรมสร้างสรรค์งานศิลปะแขนงต่าง ๆ ให้แก่ คณาจารย์ นิสิต ข้าราชการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และบุคคลทั่วไป หอศิลปวิทยนิทรรศน์เป็นจุดเริ่มแรกของการเป็นแหล่งวิชาการที่จะเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในสุนทรียศาสตร์ทางศิลปกรรมดนตรีและศิลปวัฒนธรรมแขนงอื่น ๆ เป็นแหล่งส่งเสริมการค้นคว้าวิจัยทางด้านศิลปะและดนตรีทั้งของไทยและของเทศ

๖. สรุป

บทความนี้มุ่งแสดงให้เห็นว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในฐานะที่เป็นสถาบันหลักสถาบันหนึ่งที่มีบทบาทในการรับผิดชอบต่ออนาคตของสังคมไทยได้วางเป้าหมายและดำเนินกิจกรรมอย่างไรเพื่อตอบสนองต่อกระแสโลกาภิวัตน์ จะเห็นได้ว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ใช้ความพยายามอย่างยิ่งยวดที่จะยกมาตรฐานทางวิชาการให้ขึ้นสู่ระดับนานาชาติ และพยายามเปิดโลกทัศน์ของบุคคลในชุมชนวิชาการแห่งนี้ให้มีมิติของความเป็นนานาชาติ ในขณะที่เดียวกันก็ใช้ความพยายามที่จะถ่วงดุลกระแสความเป็นนานาชาติดังกล่าวด้วยการส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้า และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทยดังเห็นได้จากโครงการอันหลากหลายที่กำลังดำเนินอยู่ จึงอาจสรุปได้ว่า ในปัจจุบันจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้พยายามผลักดันตนเองให้ขึ้นสู่ระดับนานาชาติและใช้ความพยายามในระดับที่เท่าเทียมกันในการสร้างคุณภาพเพื่อที่จะคงเอกลักษณ์ความเป็นไทยไว้ และอาจต้องใช้ความพยายามมากขึ้นเรื่อย ๆ ที่จะผลักดันกระแสทั้งสองกระแสนี้ให้ดำเนินไปข้างหน้าคู่กันโดยไม่ขัดขวางและขัดแย้งซึ่งกันและกัน

"การสนองความต้องการของประเทศกับความเป็นเลิศทางวิชาการ"

สิริเพ็ญ พิริยจิตรกรกิจ*

สุทธิลักษณ์ ปทุมราช**

๑. บทนำ

การสนองความต้องการของประเทศและความเป็นเลิศทางวิชาการเป็นภารกิจหลักของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนับแต่แรกสถาปนาจนกระทั่งปัจจุบัน แต่ด้วยสถานการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ทั้งสองภารกิจได้รับการตีความปรับเปลี่ยนเรื่อยมา

เมื่อแรกสถาปนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอยู่ในช่วงเวลาของปฏิรูประบบราชการ ภารกิจในการสนองความต้องการของประเทศขณะนั้นจึงเป็นการผลิตบุคลากรที่มีความรู้เพื่อเข้ารับราชการ โดยเฉพาะกระทรวงมหาดไทย คณะรัฐศาสตร์จึงเป็นหนึ่งในสี่คณะที่เก่าแก่ที่สุดของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขณะเดียวกันความเข้าใจในเรื่องความรู้วิชาการขณะนั้นก็คือ ความรู้เป็นสิ่งที่แน่นอนตายตัวและเป็นสากลไม่ได้ขึ้นกับท้องถิ่นใด ๆ อาจารย์มีหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ให้กับนิสิต การเรียนการสอนก็จะเป็นแบบทางเดียวจากอาจารย์สู่นิสิต ภารกิจในเรื่องความเป็นเลิศทางวิชาการจึงได้แก่การรักษามาตรฐานทางวิชาการให้คงที่

ต่อมาเมื่อประเทศไทยได้เริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นต้นมา ภาคธุรกิจเอกชนได้ขยายตัวในอัตราที่สูงกว่าภาคราชการเป็นอันมาก ได้เกิดความต้องการผู้มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาต่าง ๆ หลากหลายยิ่งกว่าภาคราชการเป็นอย่างยิ่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงได้ปรับเปลี่ยนการสนองความต้องการของประเทศจากภาคราชการไปสู่ภาคเอกชนด้วย กระนั้นความเข้าใจเรื่องความรู้วิชาการก็ยังคงเป็นสิ่งที่แน่นอนตายตัวและเป็นสากลไม่ขึ้นกับท้องถิ่นใด ๆ อยู่เช่นเดิม ทำให้การเรียนการสอนยังคงเป็นแบบทางเดียวดังเดิม จนกระทั่งเข้าแผนพัฒนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๒๔) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เพิ่มการวิจัยเข้าเป็นอีกภารกิจหนึ่งนอกเหนือจากการเรียนการสอน และได้เพิ่มความสำคัญของการวิจัยมากขึ้นจนเท่าเทียมกับการเรียนการสอนในแผนพัฒนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๒๕ - ๒๕๒๙) การเปลี่ยนแปลงนี้ได้ชี้ให้

* อาจารย์

ภาควิชาปรัชญา คณะอักษรศาสตร์

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์

ภาควิชาสรีรวิทยา คณะแพทยศาสตร์

ก็ไม่ได้เป็นสากลหากแต่ขึ้นอยู่กับแต่ละท้องถิ่นด้วย ทั้งนี้นับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่สองได้สงบลง ประเทศต่าง ๆ ในโลกได้หันมาพัฒนาเศรษฐกิจของคนขนานใหญ่โดยอาศัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นสำคัญ การพัฒนานี้ได้นำไปสู่การผลิตเพื่อการส่งออกมากกว่าการผลิตเพียงเพื่อการอุปโภคบริโภค ภายในประเทศเท่านั้น หลายประเทศรวมทั้งประเทศไทยได้ใช้นโยบายการผลิตสิ่งที่ตนถนัดมากที่สุด เพื่อส่งออกและนำเข้าสิ่งที่ตนเองไม่สามารถผลิตหรือมีศักยภาพในการผลิตต่ำ นอกจากนี้ระบบเศรษฐกิจ ก็ได้กลายเป็นระบบเครือข่ายที่โยงใยกันไปทั่วโลก ทำให้เกิดปัญหาใหม่ ๆ ที่ท้าทายความสามารถของ บุคลากร เช่น ปัญหาเรื่องดุลการค้า การพัฒนาความสามารถในการผลิตข้าวที่เคยครองอันดับที่หนึ่ง ในการส่งออกได้ลดอันดับลงและต้องแข่งขันกับประเทศอื่น ปัญหาที่เกิดขึ้นกับประเทศไทยในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ทั้งเรื่องรัฐธรรมนูญใหม่และเรื่องเสถียรภาพทางเศรษฐกิจยังคงคอยย้ำให้เห็นว่าความรู้วิชาการ วิชาชีพที่แน่นอนตายตัวไม่ ทั้งในบางกรณียังเป็นปัญหาเฉพาะตัวของเราเองอีกด้วย อีกทั้งความ เปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีซึ่งแต่เดิมเข้าใจกันว่าตัวเทคโนโลยีเองมีความเป็นกลางทางจริยธรรม จะให้ผลดีหรือผลร้ายก็ขึ้นอยู่กับผู้ใช้ กล่าวคือ การที่เทคโนโลยีบางครั้งส่งผลร้ายนั้นมาจากผู้ใช้เทคโนโลยี นั้นขาดจริยธรรม เช่น นิวเคลียร์ เราสามารถนำไปใช้สร้างอาวุธที่มีอานุภาพในการทำลายล้างมหากาฬ ขณะเดียวกันก็สามารถนำไปใช้ในทางที่สร้างสรรค์ได้ เช่น รักษาโรคมะเร็ง ผลิตกระแสไฟฟ้า แต่ในปัจจุบันเป็นที่ทราบกันดีว่านิวเคลียร์ให้ผลในทางร้ายได้ด้วยตัวของมันเองโดยไม่เกี่ยวกับผู้ใช้ อันได้แก่ ปัญหาเรื่องกากนิวเคลียร์ที่ไม่สามารถทำลายได้ นอกจากจะปล่อยให้มันค่อย ๆ สลายไปเองตามธรรมชาติ ซึ่งต้องอาศัยเวลายาวนานมาก หรือกรณีสาร CFC ซึ่งเป็นสารที่เราได้นำไปใช้ในกระบวนการสร้างความเย็นและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการผลิตสินค้าอื่นอีกหลายชนิด ก็ได้พบกันว่าการที่โลกใช้สาร ชนิดนี้เป็นจำนวนมากเป็นตัวการหนึ่งที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์เรือนกระจก นอกจากนี้ระบบการผลิตที่ เปลี่ยนแปลงไปก็ได้ส่งผลกระทบต่อสังคมทั้งด้านบวกและด้านลบ การพัฒนาทางเศรษฐกิจทำให้ประชาชน จำนวนหนึ่งมีรายได้สูงขึ้น ทำให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น มีโอกาสทางการศึกษาสูงขึ้น ขณะเดียวกันก็เกิด ปัญหาต่าง ๆ ติดตามมา เช่น การอพยพของชนบทเข้าสู่เมือง ยาเสพติด อาชญากรรม โสเภณี หลายปัญหา ได้กลายเป็นปัญหาเฉพาะท้องถิ่นที่ต้องอาศัยการศึกษาเป็นการเฉพาะ ดูเหมือนในบางกรณีความรู้วิชาการ ที่แน่นอนตายตัวและเป็นสิ่งสากลจะไม่สามารถช่วยอันใดได้

เมื่อเข้าแผนพัฒนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยฉบับที่ ๖ (พ.ศ.๒๕๓๐ - ๒๕๓๔) มหาวิทยาลัยจึง ได้พยายามปรับโครงสร้างพื้นฐานให้กิจกรรมการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมการวิจัย มากขึ้น โดยเฉพาะในระดับบัณฑิตศึกษา พอมาถึงแผนพัฒนาฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๓๕ - ๒๕๓๙) การเรียนการสอนได้ถูกปรับให้มีการผสมผสานเป็นกระบวนการเดียวกันกับการวิจัยและกิจการนิสิต เพื่อนำไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย บทบาทในการสนองความต้องการในการพัฒนาประเทศจึงมิใช่เป็น

เพียงการผลิตบุคลากรเพื่อถ่ายโอนความรู้วิชาการเท่านั้น แต่ยังคงได้บุคลากรที่สามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาความรู้วิชาการได้ด้วยตนเองอีกด้วย บทบาทความเป็นเลิศทางวิชาการก็มิได้จำกัดอยู่แต่กับความรู้วิชาการที่แน่นอนตายตัวและเป็นสากลเท่านั้น หากยังรวมถึงการบุกเบิกสาขาใหม่ ๆ ที่คาดว่าจะเป็นที่ต้องการของสังคมในอนาคตและสร้างองค์ความรู้ของตนเองอีกด้วย อาจกล่าวได้ว่าในช่วงระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๖ และ ๗ หรือในทศวรรษที่ผ่านมาเป็นช่วงระยะเวลาอันเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อเพื่อปรับขบวนไปสู่ทิศทางใหม่ที่แตกต่างจากเดิมในระดับรากฐานของการศึกษา

๒. การผลิตบัณฑิต

๒.๑ ด้านปริมาณ

การรับนิสิตระดับต่าง ๆ

ด้วยตระหนักในบทบาทที่จะต้องสนองความต้องการในการพัฒนาประเทศและในขณะเดียวกันต้องมีความเป็นเลิศทางวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้วางเป้าหมายที่จะเป็นมหาวิทยาลัยที่จะสร้างบุคลากรที่สามารถพัฒนาบุกเบิกความรู้ทางวิชาการตามความต้องการในอนาคตได้ นโยบายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๖ และ ๗ จึงได้กำหนดให้คงจำนวนนิสิตระดับปริญญาตรีไว้ และให้ปรับสัดส่วนระหว่างจำนวนนิสิตสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้ใกล้เคียงกับจำนวนนิสิตสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่สูงกว่า ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการเร่งรัดการผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาที่ขาดแคลน นอกจากนี้ก็กำหนดให้เพิ่มจำนวนนิสิตในระดับบัณฑิตศึกษา

	นิสิตสาขา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี	นิสิตสาขา สังคมศาสตร์และ มนุษยศาสตร์	รวม	อัตราส่วนระหว่าง วิทย์-เทคโนโลยี : สังคม-มนุษย
๒๕๓๐				
- ปริญญาตรี	๕,๕๑๑	๓,๘๕๓	๑๓,๓๖๔	๔๒.๕๕ : ๕๗.๐๕
- บัณฑิตศึกษา	๑,๔๒๘	๓,๗๒๘	๕,๑๕๖	๒๗.๗๐ : ๗๒.๓๐
- รวม	๗,๓๓๙	๗,๕๘๑	๑๔,๙๒๐	๓๘.๗๕ : ๖๑.๒๕
- ตรี : บัณฑิต	๘๐.๕๔ : ๑๙.๔๖	๖๗.๘๑ : ๓๒.๑๙	๗๒.๗๕ : ๒๗.๒๕	

๘๐ ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๒๕๓๔

- ปริญาตรี	๖,๘๘๑	๗,๕๒๘	๑๔,๔๐๕*	๔๗.๗๕ : ๕๒.๒๕
- บัณฑิตศึกษา	๑,๖๒๕	๓,๓๘๑	๕,๐๑๐	๓๒.๕๒ : ๖๗.๔๘
- รวม	๘,๕๐๖	๑๐,๙๐๙	๑๙,๔๑๕	๔๓.๘๒ : ๕๖.๑๘
- ตริ : บัณฑิต	๘๐.๘๖ : ๑๕.๑๔	๖๕.๐๑ : ๓๐.๕๕	๗๔.๒๐ : ๒๕.๘๐	

๒๕๓๕

- ปริญาตรี	๘,๘๘๓	๗,๗๘๒	๑๖,๖๖๕**	๕๓.๓๐ : ๔๖.๗๐
- บัณฑิตศึกษา	๒,๗๕๐	๔,๑๒๖	๖,๕๑๖	๔๐.๓๔ : ๕๕.๖๖
- รวม	๑๑,๖๓๓	๑๑,๙๐๘	๒๓,๑๘๑	๔๕.๕๐ : ๕๐.๕๐
- ตริ : บัณฑิต	๗๖.๑๐ : ๒๓.๙๐	๖๕.๓๕ : ๓๔.๖๕	๗๐.๖๗ : ๒๙.๓๓	

หมายเหตุ * ไม่รวมนิสิตสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์ จำนวน ๒๗๐ คน

** ไม่รวมนิสิตสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์ จำนวน ๓๗๕ คน นิสิตวิทยาลัย

ปิโตรเลียมและปิโตรเคมี จำนวน ๘๗ คน นิสิตวิทยาลัยการสาธารณสุข จำนวน ๒๐ คน

และนิสิตจากสถาบันสมทบทั้ง ๓ สถาบันอีก จำนวน ๑,๑๕๗ คน

(ที่มา : รายงานประจำปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๓๐ ๒๕๓๔ และ ๒๕๓๕)

ตารางข้างบนแสดงให้เห็นจำนวนนิสิตที่รับจริง โดยเริ่มจากปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๓๐) ปีที่สิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๓๔) และปีที่สิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ในช่วงสิบปี (พ.ศ. ๒๕๓๐ - ๒๕๓๕) มหาวิทยาลัยสามารถปรับสัดส่วนระหว่างจำนวนนิสิตสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับจำนวนนิสิตสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ในระดับปริญญาตรีได้เกินเป้าหมาย กล่าวคือ พ.ศ. ๒๕๓๐ มีสัดส่วน ๔๒.๕๕ : ๕๗.๐๕ จนถึง พ.ศ. ๒๕๓๕ สัดส่วนอยู่ที่ ๕๓.๓๐ : ๔๖.๗๐ ทั้งนี้กล่าวได้ว่าจำนวนนิสิตสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์นั้นค่อนข้างคงที่ แต่จำนวนนิสิตในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนั้นเพิ่มขึ้น ทำให้จำนวนนิสิตในระดับปริญญาตรีเพิ่มมากขึ้น แทนที่จะคงจำนวนไว้ตามแผนพัฒนาฯ ทั้งนี้ส่วนหนึ่งนั้นเนื่องมาจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเห็นว่า แม้ว่าบางสาขาวิชาจะไม่อยู่ในความต้องการของสังคมในแง่ตลาดแรงงานนัก แต่ก็เป็นสาขาที่มีความสำคัญเป็นรากฐานที่จำเป็นของวิชาการ เช่น ปรัชญา ภาษาไทย การให้ความสำคัญสำคัญกับการสร้างบัณฑิตในสาขาวิชาที่เป็นรากฐานของวิชาการดังเช่นสาขาวิชาภาษาไทยตามที่กล่าวมานี้ รวมทั้งในสาขาวิชาชีววิทยา สาขาวิชาคณิตศาสตร์ เป็นนโยบายสำคัญของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยซึ่งตระหนักดีว่า ความก้าวหน้าของประเทศก็ดี ความก้าวหน้าทางวิชาการก็ดี ที่จะมั่นคงได้นั้นจะเป็นไปไม่ได้หากขาดผู้รู้ลึกซึ้งในสาขาวิชาพื้นฐาน

๘๐ ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อนึ่ง สืบเนื่องจากข้อจำกัดด้านจำนวนที่นั่งร่วมกับเป้าหมายในการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยในอนาคต แผนพัฒนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยฉบับที่ ๘ (พ.ศ.๒๕๔๐ - ๒๕๔๔) จึงกำหนดให้คงจำนวนนิสิตในระดับปริญญาตรีไว้ที่ประมาณ ๑๕,๐๐๐ คน แต่ให้เพิ่มนิสิตในระดับบัณฑิตศึกษาโดยเฉพาะในระดับปริญญาเอกแทน

จากภาพของนิสิตในด้านปริมาณตามที่กล่าวมานี้ ก็เห็นได้ว่ามหาวิทยาลัยได้พยายามรักษาสมดุลของการสนองนโยบายของรัฐ และการตระหนักในหน้าที่ที่จะต้องสร้างความรู้

การขยายโอกาสทางการศึกษา

นอกจากนี้เนื่องจากค่าใช้จ่ายทางการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยของรัฐ แม้ว่าเมื่อเปรียบเทียบกับมหาวิทยาลัยเอกชนแล้วจะต่ำกว่า แต่ก็ยังมีผู้ที่มีความสามารถแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์จำนวนมากที่ไม่มีโอกาสที่จะเล่าเรียน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงจัดให้มีโครงการ ๒ โครงการ ซึ่งอาจช่วยในการรักษาคุณภาพควบคู่กับการขยายโอกาส คือ

๑. โครงการรับนิสิตเข้าศึกษาหลักสูตรปริญญาบัณฑิตด้วยวิธีพิเศษ เป็นโครงการพิเศษที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยดำเนินการคัดเลือกนิสิตเองในโครงการต่าง ๆ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เฉพาะต่างกันได้แก่ การรับเพื่อกระจายโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาสู่ภูมิภาค การส่งเสริมสาขาวิชาที่ขาดแคลน การส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษ การร่วมมือในการผลิตบัณฑิตเฉพาะทาง ทั้งนี้โครงการต่าง ๆ ดังกล่าวมีจำนวนทั้งสิ้น ๑๕ โครงการ จำแนกเป็น ๔ กลุ่ม ได้แก่

๑.๑ การรับเพื่อกระจายโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาสู่ภูมิภาค มีจำนวน ๔ โครงการ ได้แก่ โครงการส่งเสริมการศึกษาแพทย์สำหรับชาวชนบท โครงการรับนักศึกษาชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โครงการรับนักเรียนยากจนในชนบทเข้าศึกษาในจุฬาฯ หรือที่รู้จักกันในนามของโครงการจุฬาฯ-ชนบท และโครงการร่วมผลิตแพทย์เพิ่มเพื่อชาวชนบท

๑.๒ การรับเพื่อส่งเสริมสาขาวิชาที่ขาดแคลน มีจำนวน ๕ โครงการ ได้แก่ โครงการรับนักเรียนเข้าศึกษาในหลักสูตรภาษาและวรรณคดีไทย โครงการพัฒนาและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีหรือที่รู้จักกันในนามโครงการ พสวท. โครงการรับนักเรียนเข้าศึกษาตามโครงการพิเศษเพื่อผลิตบัณฑิตสาขาวิทยาศาสตร์พื้นฐานและคณิตศาสตร์ โครงการรับนักเรียนเข้าศึกษาหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตร์ สาขาวิชาสถาปัตยกรรมไทยด้วยวิธีพิเศษ และโครงการเร่งรัดการผลิตและพัฒนาบัณฑิตระดับปริญญาตรีสาขาวิชาคณิตศาสตร์ของประเทศหรือที่รู้จักกันในนามของโครงการ รพค.

๘๐ ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑.๓ การรับเพื่อส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษ มีจำนวน ๓ โครงการ ได้แก่ โครงการรับนักเรียนผู้มีความสามารถดีเด่นระดับชาติในทางกีฬา โครงการรับนักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษระดับชาติในทางศิลปะ โครงการรับนักเรียนจากโครงการโอลิมปิกวิชาการเข้าศึกษาในคณะวิทยาศาสตร์ด้วยวิธีพิเศษ

๑.๔ การร่วมมือในการผลิตบัณฑิตเฉพาะทาง จำนวน ๓ โครงการ ได้แก่ โครงการรับนักเรียนเข้าศึกษาคณะครุศาสตร์ด้วยวิธีพิเศษ โครงการรับนักเรียนเข้าศึกษาในภาควิชาวิศวกรรมสำรวจ และโครงการศึกษาแพทย์แนวใหม่

๒. โครงการสนับสนุนการจัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีชั้นสูงในส่วนภูมิภาค เป็นโครงการที่มุ่งบุกเบิกในทางศึกษาลักษณะเฉพาะของแต่ละท้องถิ่น เป็นการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสมกับปัญหาเฉพาะในแต่ละภูมิภาคเข้าไปในภูมิภาคนั้น ๆ จุดมุ่งหมายสำคัญเบื้องหลังโครงการนี้ก็คือการช่วยให้เกิดสถาบันการศึกษาในส่วนภูมิภาคที่เข้มแข็ง และดำเนินการได้โดยท้องถิ่นในที่สุด ในลักษณะที่มีใช้วิทยาเขตของจุฬาฯ โครงการนี้วางแผนไว้ว่าการเรียนการสอนในส่วนหนึ่งจะผ่านระบบเครือข่าย เพื่อลดต้นทุนการศึกษา และเพื่อการใช้ทรัพยากรอาจารย์ร่วมกันในระยะแรก

การโอนย้ายหน่วยกิตระหว่างมหาวิทยาลัย

เมื่อปีการศึกษา ๒๕๓๘ มหาวิทยาลัยของรัฐรวม ๘ แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยศิลปากร และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้ร่วมกันบันทึกข้อตกลงการโอนย้ายหน่วยกิตระหว่างมหาวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๓๘ เพื่อให้บัณฑิตหรือนักศึกษาสามารถนำจำนวนหน่วยกิตที่ได้ลงทะเบียนและสอบผ่านตามเกณฑ์ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งไปเป็นส่วนหนึ่งของจำนวนหน่วยกิตในหลักสูตรของมหาวิทยาลัยที่บัณฑิตหรือนักศึกษาผู้นั้นสังกัดอยู่ ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยในการผลิตบัณฑิตโดยการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการและบรรยากาศในมหาวิทยาลัย และเสริมประสบการณ์ทางวิชาการและสังคมแก่นิสิต นักศึกษา ซึ่งต่อมาในปี ๒๕๓๘ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้จัดทำระเบียบจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่าด้วยการโอนหน่วยกิตรายวิชาระดับปริญญาบัณฑิตระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเป็นที่เรียบร้อยแล้ว การโอนหน่วยกิตระหว่างสถาบันอุดมศึกษานี้ นับว่าเป็นการขยายโอกาสทางการศึกษาอย่างหนึ่ง

๒.๒ ด้านคุณภาพ

การส่งเสริมให้นิสิตสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง

ในการมุ่งไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยแม้ว่าอาจารย์จะเป็นตัวจักรสำคัญในการสร้างความรู้ทางวิชาการ แต่ตัวจักรสำคัญอีกตัวหนึ่งในการเสริมสร้างให้มหาวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยและในการที่มหาวิทยาลัยจะสร้างนักวิจัยให้แก่ประเทศก็คือ ตัวนิสิต การสร้างนิสิตให้มีความตื่นตัวในการค้นคว้าด้วยตนเองจนเป็นนิสัยนั้นไม่เพียงแต่นิสิตจะช่วยในกระบวนการวิจัยของอาจารย์ แต่ยังเป็น การสร้างนักวิจัยต่อไปในอนาคต ด้วยเหตุนี้นโยบายหลักนโยบายหนึ่งในการสร้างบัณฑิตคือ ส่งเสริมกระบวนการเรียนการสอนที่อาจารย์ไม่ใช่ผู้ถ่ายทอดความรู้ แต่เป็นผู้แนะนำ ชี้แนะให้นิสิตได้ฝึกฝน การพึ่งตนเองในการหาความรู้ รู้จักแหล่งความรู้และการนำความรู้จากแหล่งความรู้มาพิจารณา ใช้อย่างเหมาะสม ในระดับบัณฑิตศึกษามีการเน้นย้ำการสร้างองค์ความรู้ขึ้นจากกระบวนการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง การสอนในลักษณะนี้นอกจากจะทำให้นิสิตมีความรู้กว้างขึ้นและลึกขึ้นแล้ว ยังเป็นการลดเวลาในชั้นเรียน ทำให้อาจารย์มีเวลามากขึ้นในการพัฒนาวิชาการของตนและในการทำวิจัยซึ่งมีผลสะท้อนกลับกับนิสิต ในกระบวนการส่งเสริมให้นิสิตเรียนรู้ด้วยตนเองนั้นมหาวิทยาลัย สนับสนุนให้สถาบันวิทยบริการจัดซื้อหนังสือที่ทันสมัย เพื่ออำนวยความสะดวกในการค้นคว้า ยิ่งกว่านั้น โครงการที่สำคัญในทิศทางการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองคือ โครงการเครือข่าย คอมพิวเตอร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หรือ Chulainet ซึ่งได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี ๒๕๓๒ โครงการนี้ให้บริการไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Mail) การโอนถ่ายแฟ้มข้อมูลคอมพิวเตอร์ (File Transfer Services) การใช้ระบบคอมพิวเตอร์ทางไกล (Remote Login Service) การให้บริการ WWW (World Wide Web) และการบริการเครือข่ายห้องสมุดมหาวิทยาลัย (Chulalongkorn University Library Network : Chulalinet) ไม่เพียงแต่นิสิตแต่อาจารย์ด้วยสามารถใช้บริการเหล่านี้ได้จากเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ติดตั้งอยู่ตามคณะต่าง ๆ หรือหากมีคอมพิวเตอร์อยู่ที่บ้านก็สามารถใช้บริการโดยผ่านสายโทรศัพท์ได้ นอกจากนี้มีการจัดตั้งศูนย์การศึกษาตนเอง ดังเช่น ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ที่สถาบันภาษา คณะวิทยาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ เป็นต้น ในส่วนของสื่อการสอน ก็ได้มีการสนับสนุนให้ผลิตสื่อการสอนในรูปแบบต่าง ๆ โดยการจัดตั้งศูนย์ผลิตสื่อเพื่อผลิตและพัฒนา สื่อในรูปแบบต่าง ๆ ให้กับแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเองของคณะต่าง ๆ และเป็นแหล่งอ้างอิงของความรู้และ เผยแพร่วิชาการแก่สังคมในรูปแบบที่เหมาะสมกับโลกวิทยาการปัจจุบัน

การพัฒนาความสามารถด้านคอมพิวเตอร์และภาษาอังกฤษ

ในยุคโลกาภิวัตน์การมีข้อมูลที่ทันสมัยและครบถ้วนที่สุดนั้นเป็นความจำเป็นในการตัดสินใจต่าง ๆ ข้อมูลดังกล่าวนี้มาจากแหล่งข้อมูลทั่วโลก ซึ่งสามารถนำมาใช้ได้หากมีความสามารถด้านคอมพิวเตอร์ และมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ความสามารถในทั้งสองเรื่องนี้กลายเป็นความจำเป็นขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตในโลกปัจจุบันและอนาคต ด้วยเหตุนี้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงได้กำหนดเป็นนโยบายให้บัณฑิตของมหาวิทยาลัยต้องมีความรู้ในด้านคอมพิวเตอร์ ซึ่งหมายความว่าไม่เพียงแต่จะใช้คอมพิวเตอร์ได้ แต่รู้จักคอมพิวเตอร์ในเรื่องหลัก ๆ พอที่จะติดตามพัฒนาการอันรวดเร็วของคอมพิวเตอร์แบบต่าง ๆ สามารถเลือกใช้คอมพิวเตอร์ได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้บัณฑิตของมหาวิทยาลัยยังต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ดี ทั้งสามารถใช้ประโยชน์ของแหล่งข้อมูลในเครือข่ายคอมพิวเตอร์ซึ่งใช้ภาษาอังกฤษในฐานะภาษากลาง ได้อีกด้วย

การสนับสนุนให้มีโอกาสสัมผัส กับวิชาการในระดับนานาชาติ

นอกเหนือจากการได้รับความรู้ต่าง ๆ ผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์แล้ว การที่นิสิตได้มีโอกาสศึกษากับอาจารย์หรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาของตนในระดับโลก และมีโอกาสได้ศึกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนักเรียนต่างชาติที่มีความสนใจในศาสตร์เดียวกัน จะทำให้นิสิตมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความตื่นตัวในการพัฒนาความรู้ของตนได้อีกทางหนึ่ง ด้วยเหตุนี้มหาวิทยาลัยจึงสนับสนุนให้มีการเปิดหลักสูตรนานาชาติโดยเฉพาะในระดับบัณฑิตศึกษา นอกจากนี้ในระดับปริญญาเอกก็มีการกำหนดให้นิสิตต้องตีพิมพ์งานวิจัยในระดับนานาชาติด้วย โดยมีการสนับสนุนค่าใช้จ่ายบางส่วนในการเดินทางไปเสนอผลงานวิจัยในต่างประเทศในกรณีที่เหมาะสม

กล่าวได้ว่ามหาวิทยาลัยได้พยายามดำเนินการตามนโยบายของมหาวิทยาลัยเองในการพัฒนาคุณภาพให้อยู่ในระดับมาตรฐานสากล ถึงแม้ว่าในฐานะมหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยจะได้รับการสนับสนุนค่อนข้างจำกัด และต้องแบกรับการผลิตตามความต้องการของรัฐบาลในระดับปริญญาตรีก็ตาม

๒.๓ การเปิดสาขาวิชาใหม่

นับแต่ได้มีการสถาปนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปี พ.ศ. ๒๔๕๕ เป็นต้นมา มหาวิทยาลัยได้ขยายตัวจาก ๔ คณะ จนถึงสิ้นแผนฯ ๗ (พ.ศ. ๒๕๓๕) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีคณะวิชา ๑๘ คณะ สถาบันที่ทำการสอน ๒ สถาบัน ได้แก่ สถาบันภาษาและสถาบันประชากรศาสตร์ วิทยาลัย ๒ วิทยาลัย ได้แก่ วิทยาลัยการสาธารณสุข และวิทยาลัยปิโตรเลียมและปิโตรเคมี และสถาบันสมทบอีก ๓ สถาบัน ได้แก่ วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย วิทยาลัยพยาบาลกรมตำรวจ และสถานศึกษาเดิมมีปฏิบัติ เปิดสอนหลักสูตรตั้งแต่ระดับปริญญาบัณฑิต ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต ระดับมหาบัณฑิต ระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง จนถึงระดับดุษฎีบัณฑิต มีทั้งหลักสูตรภาคในเวลาราชการและภาคนอก

๘๐ ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เวลาราชการ มีทั้งที่เป็นหลักสูตรภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มีสาขาที่เปิดสอนในระดับปริญญาตรีทั้งสิ้น ๑๐๐ สาขาวิชา ระดับปริญญาโท ๑๓๔ สาขาวิชา และระดับปริญญาเอก ๓๖ สาขาวิชา

ในการจัดตั้งหน่วยงานใหม่และการเปิดสาขาวิชาต่าง ๆ เพิ่มขึ้นนั้น จุดประสงค์หนึ่งมาจากความต้องการเฉพาะหน้าของสังคม เช่น การจัดตั้งคณะพยาบาลศาสตร์ในปี ๒๕๓๑ (เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี ๒๕๒๖) เป็นการสนองตอบนโยบายของรัฐที่มุ่งจะพัฒนาด้านสุขภาพอนามัยและขยายบริการสาธารณสุขแก่ประชาชน การจัดตั้งคณะสหเวชศาสตร์ การจัดตั้งภาควิชาวิศวกรรมแหล่งน้ำ ฯลฯ ก็เป็นไปในทำนองเดียวกัน อีกจุดประสงค์หนึ่งนั้นก็เพื่อบุกเบิกสาขาวิชาใหม่ ๆ ที่แม้ว่าจะยังไม่ค่อยเป็นที่ต้องการของสังคมในขณะนั้น แต่ก็คาดหมายกันว่าจะต้องมีความต้องการในอนาคต ดังเช่น การจัดตั้งวิทยาลัยปิโตรเลียมและปิโตรเคมีในปี ๒๕๓๐ จุดประสงค์หลังนี้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยถือเป็นหน้าที่ที่สำคัญของสถาบันอุดมศึกษาในอันที่จะต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล และเป็นผู้นำทางวิชาการให้แก่สังคม

๓. การประกันคุณภาพการศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้สร้างระบบการประกันคุณภาพการศึกษาขึ้นอย่างชัดเจน เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๕ ถึงแม้ว่าก่อนหน้านี้อุทยานวิทยาก็ได้มีการดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่องในการพัฒนาอาจารย์ให้มีความสามารถในด้านการสอน มีความรู้ในศาสตร์เพิ่มพูนโดยการสนับสนุนด้วยระบบการให้ทุนประเภทต่าง ๆ รวมทั้งให้มีการประเมินการสอนของอาจารย์โดยให้อาจารย์เป็นผู้เลือกกว่า จะต้องการการประเมินการสอนของตนหรือไม่ แต่การทำงานเท่าที่ผ่านมาในทิศทางของการรักษาคุณภาพนี้ถือได้ว่ายังไม่ครบวงจร และไม่มีการดำเนินการเป็นระบบต่อเนื่อง ทำให้ไม่เห็นภาพของมหาวิทยาลัยในเชิงคุณภาพ

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ได้ผ่านความเห็นชอบจากสภามหาวิทยาลัยในปี ๒๕๓๕ นั้น เป็นระบบข้อมูลป้อนกลับให้กับอาจารย์ผู้สอน ซึ่งมีผลต่อเนื้อให้เห็นภาพของภาควิชา และคณะตามลำดับ การประกันคุณภาพการศึกษาที่เริ่มจากตัวอาจารย์เองนั้น ดำเนินการอยู่บนพื้นฐานที่ว่า การประเมินการสอนมิได้เป็นไปเพื่อการลงโทษหรือการจับผิดหรือการส่งเสริมให้ลูกศิษย์วิจารณ์ครู ซึ่งขัดกับวัฒนธรรมอันดีงามของไทย ซึ่งถือครู อาจารย์เป็นปูชนียบุคคล แต่เป็นการดำเนินการที่อาจารย์ผู้สอนได้ทราบว่า การที่ตนได้เตรียมการสอนอย่างเป็นขั้นตอนอย่างรอบคอบ เลือกวิธีการสอนที่เหมาะสมแล้วจะมีผลสัมฤทธิ์อย่างไร เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องอย่างถูกต้อง และเพื่อให้ภาควิชา คณะ และมหาวิทยาลัยได้เห็นข้อบกพร่องในระดับต่าง ๆ ที่มีผลต่อการสอนของอาจารย์ รวมทั้งสนับสนุนจุดเด่นต่าง ๆ ให้มีการพัฒนายิ่งขึ้นไปอีก

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไม่ได้ให้น้ำหนักเฉพาะการสอนของอาจารย์เท่านั้น แต่ได้ให้ความสำคัญกับส่วนและองค์ประกอบอื่น ๆ ตั้งแต่ส่วนการรับเข้า ส่วนการติดตามบัณฑิตของมหาวิทยาลัยและองค์ประกอบต่าง ๆ อาทิ การพัฒนาอาจารย์และนิสิต หลักสูตร และอุปกรณ์การสอน โดยมีการดำเนินงานในลักษณะของการกำกับ การสนับสนุนและการตรวจสอบว่าได้มีสัมฤทธิ์ผลของการทำงานในทุกระดับตั้งแต่ระดับอาจารย์ ภาควิชา คณะ และมหาวิทยาลัยอย่างไรหรือไม่ นับได้ว่าการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการดำเนินการที่สำคัญอย่างหนึ่งในส่วนหนึ่งของการทำให้เกิดความเป็นเลิศทางวิชาการ

๔. การวิจัย

ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เพิ่มบทบาทความสำคัญของการวิจัยมากยิ่งขึ้น โดยการจัดเข้าเป็นภารกิจหนึ่งของการเรียนการสอน นับตั้งแต่แผนพัฒนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๒๔) อีกทั้งเพื่อเป็นการสนองนโยบายและแนวทางการวิจัยของชาติ ซึ่งได้ถูกจัดทำเป็นแผนฯ ของชาติมาก่อนหน้านี้แล้ว ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ถูกจัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๓ ทำให้ภารกิจการวิจัยเป็นรูปธรรมเด่นชัดขึ้น และทวีความสำคัญมากเทียบเท่าการเรียนการสอนดังปรากฏในแผนพัฒนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๒๕ - ๒๕๒๙) ผลของการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนานี้ทำให้งิจกรรมการวิจัยทั้งภายในมหาวิทยาลัยตลอดจนการร่วมมือกับองค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชนมีมากขึ้นและขยายวงกว้างมากยิ่งขึ้นจนถึงปัจจุบัน

การย้อมมองภาพงานวิจัยของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนับแต่เวลานั้นจนเวลานี้พบว่ามีการส่งเสริมงานวิจัยที่ทำให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีความเป็นเลิศทางวิชาการควบคู่ไปกับการตอบสนองความต้องการของประเทศชาติ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิต

๔.๑ กลไกเพื่อการวิจัย

ในอดีตที่ผ่านมาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้พยายามส่งเสริมและผลักดันให้เกิดกิจกรรมการวิจัยในทุก ๆ ด้าน พบว่ากลไกของการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิจัยภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเองนั้น อาจแบ่งได้เป็นลักษณะต่าง ๆ คือ

๑) การสนับสนุนซึ่งยึดหลักการพัฒนาองค์ความรู้และคุณค่าทางวิชาการตามความสนใจและความถนัดของแต่ละบุคคล ดังจะเห็นได้จากการจัดสรร ทุนวิจัยรัชดาภิเษกสมโภช ที่ผ่านมานั้นมุ่งส่งเสริมการวิจัยของอาจารย์เพื่อสร้างความก้าวหน้าทางวิชาการใน ๔ สาขาวิชา คือ วิทยาศาสตร์กายภาพ วิทยาศาสตร์ชีวภาพ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์

๘๐ ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นอกจากเงินทุนวิจัยรัชดาภิเษกสมโภชที่ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อเฉลิมฉลองวโรกาสการครองราชย์ครบ ๒๕ ปีบริบูรณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแล้ว เพื่อเป็นการสนับสนุนการวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์การแพทย์ ตามพระราชปรารภของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรมพระบรมราชชนก จึงได้มีการจัดสรรเงินทุน**สมเด็จพระมหิตลาธิเบศรฯ** ขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ นอกจากนั้นเพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุน ทะนุบำรุงและถ่ายทอดความรู้เรื่องอารยธรรมของชนชาวไทย จึงมีการจัดสรรเงินทุน**จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเฉลิมฉลองสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี** ขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๒๐ อันเป็นวโรกาสที่ทรงสำเร็จการศึกษาเป็นอักษรศาสตรบัณฑิตเกียรตินิยมอันดับหนึ่งและเป็นวโรกาสเฉลิมพระอิสริยยศของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

๒) การสนับสนุนในรูปของการส่งเสริมการวิจัยของกลุ่มคณาจารย์ที่มีความสนใจร่วมกันในช่วงระยะเวลาปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๖ มหาวิทยาลัยได้เล็งเห็นความสำคัญของการส่งเสริมและพัฒนางานวิจัยเพื่อเสริมลักษณะของการเป็นเลิศทางวิชาการและเพื่อการแก้ไขและพัฒนาประเทศ จึงได้มีการนำเงินผลประโยชน์มาจัดสรรทุนในลักษณะต่าง ๆ คือ

๒.๑ หน่วยปฏิบัติการวิจัย (Research Unit Cell) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความ เป็นเลิศทางวิชาการและเสริมศักยภาพ ความสามารถของกลุ่มอาจารย์ นักวิจัยที่มีความสามารถใน เทคนิคเฉพาะอย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๒ คณะกรรมการปฏิบัติการกิจการวิจัย (Task Force) เป็นการรวมกลุ่มกันขึ้นเพื่อ แก้ไขปัญหาของประเทศเฉพาะด้าน และยุติได้เมื่อปัญหานั้นหมดไป

๒.๓ อาศรมความคิด (Forum) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณาจารย์และนักวิจัยที่สนใจ ศึกษาค้นคว้าในสาขาวิชาเดียวกัน หรือเรื่องที่ใกล้เคียงกันในรูปของสหสาขาวิชาที่ก่อให้เกิดผลงาน ทางวิชาการต่อไป

๒.๔ โครงการมหาวิทยาลัย (University Programme) เป็นโครงการที่มหาวิทยาลัย ให้ความสนใจเป็นพิเศษด้วยเห็นว่าเป็นเรื่องหรือปัญหาที่สำคัญระดับชาติ หรือระดับโลก โดยที่ โครงการนั้นอาจมีความซับซ้อนและไม่อาจดำเนินการได้ในระดับคณะหรือสถาบัน จึงจำเป็นต้องสร้าง ความพร้อม ความสามารถให้เกิดขึ้นโดยการระดมความคิด ระดมคน และทรัพยากรให้เกิดผลได้ใน เวลาอันสมควร

นอกจากกลไกดังกล่าวข้างต้นนี้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยยังได้พัฒนาตนเองเพื่อขนานรับ กับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเพื่อการก้าวไปสู่ระดับนานาชาติ จึงได้มีการจัดสรร**ทุนโครงการสิ่ง ประดิษฐ์** ในปี พ.ศ. ๒๕๒๘ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนผู้ที่มีความสามารถในการ

คิดค้นหรือประดิษฐ์สิ่งที่จะเป็นประโยชน์ในการใช้งานหรือการเรียนการสอน ซึ่งจะนำไปสู่การผลิตเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่มีประโยชน์ต่อสังคมในวงกว้าง ทั้งในรูปของ Software Hardware และสิ่งประดิษฐ์เชิงความคิด

นอกเหนือจากกลไกหลัก ๆ ที่กล่าวมานี้ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของการเป็นสถาบันแห่งวิชาการที่ควรเอื้อต่อการแก้ไขปัญหาของบ้านเมืองหรือเอื้อต่อการพัฒนาประเทศชาติในภาวะวิกฤติหรือภาวะการเร่งด่วน ดังนั้นจึงได้มีการจัดสรรทุนไว้สำหรับ **โครงการนำร่องหรือโครงการวิจัยเร่งด่วน** ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ ในกรณีที่ผู้วิจัยหรือคณะผู้วิจัยต้องรีบดำเนินงานวิจัยอย่างเร่งด่วน

ถ้าพิจารณาจากแหล่งทุนอุดหนุนการวิจัย จะพบว่านอกจากการจัดสรรทุนภายในของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยดังที่กล่าวมาแล้ว ผลงานวิจัยของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในอดีตซึ่งเป็นทั้งงานวิจัยพื้นฐานและงานวิจัยเพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาของประเทศ ก็ยังได้รับการสนับสนุนจากแหล่งทุนภายนอกอีกเป็นจำนวนมาก อาทิเช่น เงินจากองค์กรต่างประเทศหรือระหว่างประเทศ และองค์กรในภาครัฐบาลและภาคเอกชน

ดังจะเห็นได้จากการพยายามที่จะพัฒนา ปรับปรุงตนเองให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการส่งเสริมภารกิจงานวิจัยของมหาวิทยาลัย ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๓๔ - ๒๕๓๕ จึงได้มีการจัดตั้งสถาบันวิจัย ขึ้นหลายสถาบัน ทั้งนี้เพื่อมุ่งหวังให้สถาบันเหล่านี้สามารถแสวงหาการสนับสนุนจากแหล่งทุนภายนอกได้มากขึ้น อีกทั้งเพื่อให้เกิดความสมดุลที่ว่าในขณะที่คณะวิชาทำหน้าที่หลักในการเรียนการสอนและงานวิจัยต้องพึ่งงบประมาณภายในมหาวิทยาลัยและงบประมาณแผ่นดิน สถาบันวิจัยเป็นองค์กรหรือหน่วยวิจัยที่มีบทบาทในการสร้างงานวิจัยภายใต้การแสวงหาทุนสนับสนุนจากภายนอกมหาวิทยาลัย

จากการมองภาพในเชิงปริมาณจะพบว่า สถาบันวิจัยเป็นหน่วยงานที่สามารถดึงเงินจากแหล่งทุนภายนอกเพื่อสนับสนุนโครงการวิจัยได้มากกว่าคณะหรือบุคคล หลายโครงการวิจัยที่สถาบันดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาของประเทศจนในบางครั้งอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดว่าสถาบันดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาของชาติ หรืออีกนัยหนึ่งเพื่อบริการวิชาการหรือดำเนินการให้เกิดองค์ความรู้ใหม่หรืออีกนัยหนึ่งเป็นการวิจัยสร้างองค์ความรู้ใหม่ ความชัดเจนนี้ชี้ให้เห็นว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยยังคงรักษาบทบาทการเป็นที่พึ่งทางวิชาการของสังคมและประเทศชาติควบคู่ไปกับการค้นคว้า วิจัย ให้เกิดความเป็นเลิศทางวิชาการ

๕. บทสรุป

ดังที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นภาพที่สะท้อนให้เห็นคือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไม่เคยหยุดนิ่งอยู่กับที่ แต่ได้พยายามพัฒนาและปรับตัวเองทั้งตามและไม่ตามกระแสสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดสำหรับการนำจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย

ตราบจนปัจจุบันภาพของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้นคงไม่มีใครปฏิเสธในเรื่องของการสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดผลงานวิจัยโดยเฉพาะในเชิงปริมาณ แต่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยยังได้ก้าวหน้าไปสู่การใช้ระบบประกันคุณภาพ การวิจัยควบคู่ไปด้วย ไม่ว่าจะเป็นการจัดสรรทุนผู้ช่วยวิจัย ทุนเสริมประสบการณ์ ทุนสู่ความเป็นเลิศ จนมาสู่โครงการศิษย์ก้นกุฏิ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าบทบาทของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพื่อ "สร้างปราชญ์" หรือคนที่มีความรู้ความสามารถให้สังคม ในแผนพัฒนาฉบับที่ ๘ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เน้นย้ำจุดยืนในเรื่องคุณภาพหรือความเป็นเลิศทางวิชาการ โดยมีการประสานกันระหว่างการเรียนการสอน การวิจัย และกิจการนิสิต ดังนี้คือ

๑. รักษามาตรฐานคุณภาพของการสอนในทุกระดับ โดยให้มีระบบประเมินคุณภาพทางวิชาการ

๒. ปรับปรุงหลักสูตรและวิธีจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น

๓. สร้างเสริมศาสตร์พื้นฐานทุกสาขาวิชาให้แข็งแกร่ง พร้อมกับส่งเสริมการจัดโปรแกรมการศึกษาที่มีการผสมผสานระหว่างศาสตร์ที่ตอบสนองผู้เรียนและสังคม

๔. สนับสนุนให้มีการจัดการเรียนการสอนให้มีความเป็นสากลมากขึ้น

๕. ให้การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาวิชาการ เพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ผลงานวิชาการและทรัพย์สินทางปัญญา

๖. สนับสนุนและส่งเสริมการค้นคว้าวิจัยเพื่อผลิตองค์ความรู้ และการวิจัยต่อเนื่องระยะยาวที่มุ่งแสวงหาและสะสมความรู้เพื่อแก้ไขปัญหาของสังคมและชี้นำสังคม

๗. พัฒนาคุณภาพของนิสิตและบุคลากรให้เป็นผู้ที่เพียบพร้อมไปด้วยความรู้ ความสามารถ พละมานิยม คุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เป็นสมาชิกที่มีคุณภาพของประเทศและของโลกในกระแสของการเปลี่ยนแปลง

๘. ส่งเสริมให้งานกิจการนิสิตเป็นภารกิจและหน้าที่หลักของอาจารย์ บุคลากร และผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะต้องมีการผสมผสานเป็นกระบวนการเกี่ยวกับการเรียนการสอน การวิจัยศิลปวัฒนธรรม และวิเทศสัมพันธ์

๘๐ ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นโยบายตามที่ปรากฏในแผนฯ ข้างต้นนี้ รวมทั้งการดำเนินต่างๆ ในรอบ ๑๐ ปีที่ผ่านมาดังได้กล่าวไปแล้วในตอนต้นของบทความนี้ สะท้อนให้เห็นว่าการสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการของจุฬาฯ คือ การสร้างคนให้มีคุณภาพอย่างมีคุณภาพ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างบัณฑิตเพื่อตอบสนองความต้องการของประเทศชาติ หรือบัณฑิตที่จะสร้างองค์ความรู้หรือการสร้างอาจารย์ให้เป็นผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์ของตน เพื่อเป็นผู้แนะนำ/สร้าง/เสริมความสามารถของบัณฑิต ทั้งหมดนี้มีผลให้เกิดการที่มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งความรู้และฐานความรู้ที่เป็นเลิศ สามารถนำทางชั้นนำทางวิชาการและเป็นที่พึ่งทางวิชาการของชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่เดียวกันสามารถตอบสนองความต้องการของประเทศอย่างไม่บกพร่องด้วยได้

"พัฒนาการสู่การประกันคุณภาพนิสิต"

พุทธกาล รัชทร*
กอบแก้ว สิงห์ดี**

ในสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วนั้น เกิดความไม่สมดุลแห่งค่านิยมสมัยเก่าและสมัยใหม่ ความเร่งรีบตามเทคโนโลยีทันสมัยและการยอมรับแนวคิดวัตตุนิยมจากตะวันตกอย่างรวดเร็วส่งผลต่อการผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เป็นอย่างมาก ทั้งของภาครัฐและเอกชน ทั้งมหาวิทยาลัยเปิดและมหาวิทยาลัยปิด สภาพความหลากหลายทั้งทางด้านแนวคิด ระบบการเรียนการสอน การวิจัย งบประมาณที่ถูกจำกัดในขณะที่เทคโนโลยีล้ำสมัยง่าย ระบบการรับนิสิตเข้าเรียนซึ่งคัดจากผลการเรียนโดยมิได้คำนึงถึงวุฒิภาวะอื่น ๆ สิ่งเหล่านี้มีผลกระทบต่อกระบวนการผลิตบัณฑิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นอย่างมาก จนอาจจะเรียกได้ว่าในสังคมภายนอกหรือภายในมหาวิทยาลัยเองเริ่มไม่สามารถจำแนกนิสิตของมหาวิทยาลัยว่ามีคุณสมบัติเฉพาะที่มีใช้คุณสมบัติทางวิชาการแตกต่างจากสถาบันอื่น ๆ อย่างไร แนวคิดการประกันคุณภาพนิสิตจึงได้กำหนดขึ้นควบคู่กับการประกันคุณภาพวิชาการและวิจัย

ในบทความนี้จะแบ่งเนื้อหาเป็น ๓ ด้าน คือ พัฒนาการของกิจการนิสิต การกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ และในส่วนท้ายจะนำเสนอกระบวนการแนวคิดสู่การประกันคุณภาพนิสิต

๑. พัฒนาการของกิจการนิสิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

งานกิจการนิสิต เป็นกิจการที่มีส่วนสำคัญยิ่งในการเสริมสร้างพัฒนาการด้านต่าง ๆ ให้แก่นิสิต เพื่อให้บัณฑิตมีความสมบูรณ์พร้อมในด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกายและจิตใจ ซึ่งมีภารกิจหลักที่สำคัญ คือ พัฒนานิสิตด้วยการส่งเสริมให้นิสิตจัดกิจกรรมเพื่อแสวงหาประสบการณ์การทำงานเพื่อส่วนรวมร่วมกับผู้อื่น นั่นคือการส่งเสริมกิจกรรมนิสิตประการหนึ่ง และภารกิจหลักอีกประการหนึ่งคือ การพัฒนานิสิตด้วยการจัดให้บริการสวัสดิการเพื่อเอื้ออำนวยช่วยเหลือนิสิตในการแก้ปัญหาต่าง ๆ อันจะช่วยให้การดำเนินชีวิตการศึกษาในมหาวิทยาลัยประสบผลความสำเร็จเป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์พร้อมภารกิจหลักดังกล่าวนี้ได้มีการปรับปรุงพัฒนาให้มีความก้าวหน้าเหมาะสมและทันสมัยต่อเหตุการณ์มาโดยตลอด ซึ่งจะนำเสนอถึงความเป็นมาและพัฒนาการในงานของกิจการนิสิตได้ดังนี้

* รองศาสตราจารย์

คณะเศรษฐศาสตร์

** ผู้อำนวยการกองกิจการนิสิต

๑.๑ พัฒนาการของกิจกรรมนิสิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ส่งเสริมและสนับสนุนจัดให้มีการดำเนินกิจกรรมนิสิตในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งปรับเปลี่ยนให้มีความเหมาะสมตามกาลสมัยมาโดยตลอด ตามปณิธานของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อบุกเบิก แสวงหา ทะนุบำรุง และถ่ายทอดความรู้กับสร้างเสริมคุณธรรมให้บัณฑิตของมหาวิทยาลัยเป็นผู้เพียบพร้อมด้วยสติและปัญญา

ก่อนหน้าปี ๒๔๖๕ นั้น ยังไม่มีหลักฐานปรากฏว่ากิจกรรมนิสิต จัดดำเนินการในลักษณะเช่นไร แต่ในปีดังกล่าวได้มีการอนุมัติให้จัดตั้งสโมสรขึ้นเป็นที่รวมของการจัดกิจกรรมนิสิต กิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นกิจกรรมประเภทกีฬา บันเทิง และเสริมปัญญา โดยที่สภาพสังคมภายในมหาวิทยาลัยในช่วงแรกนี้ยังเป็นสังคมเล็ก ๆ ที่มีอาจารย์และนิสิตจำนวนน้อย บรรยากาศกิจกรรมนิสิตจึงเป็นลักษณะของการร่วมสร้างกิจกรรมระหว่างนิสิตและอาจารย์ร่วมกัน นอกจากนี้สภาพแวดล้อมของสังคมภายนอกโดยเฉพาะการเมืองและการปกครองของประเทศก็เป็นไปด้วยความราบรื่น แม้ว่าในปี ๒๔๗๕ จะมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบบประชาธิปไตย ซึ่งนับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองที่สำคัญ แต่ก็มีได้มีผลกระทบต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมของนิสิตแต่อย่างใด ลักษณะเฉพาะที่ถือเป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยก็คือ ทางมหาวิทยาลัย จะให้การสนับสนุนด้านการให้คำแนะนำและเป็นพี่ปรึกษา รวมทั้งการอำนวยความสะดวกด้านสถานที่ แต่เงินงบประมาณในการทำกิจกรรมนั้น จะมาจากการเก็บค่าบำรุงสโมสรนิสิต ตามหลักการการจัดกิจกรรมต้องดำเนินการโดยนิสิตเท่านั้น

เมื่อถึงช่วง ๒๕๐๐ เหตุการณ์ทางการเมืองจากการที่มีการเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎร และมีสภาพเลือกตั้งที่มีปัญหาในด้านความโปร่งใส ทำให้นิสิตได้เริ่มให้ความสนใจในกิจกรรมทางการเมืองมากขึ้น* มีกิจกรรมในรูปแบบการเขียนบทวิพากษ์วิจารณ์สถาบันในสังคม การท้วงติงการดำเนินงานของรัฐ การเรียกร้องความเป็นธรรมและสร้างสรรค์ชนบท แต่อย่างไรก็ตาม กิจกรรมหลักของสโมสรนิสิตในช่วงนี้ถึงปี ๒๕๑๕ ยังคงเป็นกิจกรรมที่ทำเป็นประจำ เช่น การรับน้อง การแข่งขันกีฬา และที่เด่นชัดคือ กิจกรรมเพื่อพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยยังคงให้อิสระแก่นิสิตในการจัดกิจกรรมเอง เพียงแต่จะควบคุมดูแลเข้มงวดเฉพาะกิจกรรมทางการเมืองเท่านั้น เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางการเมืองยังคงเป็นรูปแบบเผด็จการ

* สโมสรนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๓ ตุลาคม ๒๕๒๗. หน้า ๒๔๖.

ช่วงปี ๒๕๑๐ - ๒๕๑๘ นั้น มหาวิทยาลัยได้ปรับปรุงและพัฒนาการศึกษาให้ขยายกว้างขวางมากขึ้น มีการวางแผนและพัฒนามหาวิทยาลัยระยะที่ ๒ (๒๕๑๐ - ๒๕๑๔) และระยะที่ ๓ (๒๕๑๕ - ๒๕๑๘) โดยในแผนพัฒนามหาวิทยาลัยระยะที่ ๓ นี้ ได้กำหนดนโยบายด้านที่เกี่ยวกับกิจกรรมนิสิตว่า "จะปรับปรุงกิจกรรมนิสิต เพื่อให้เป็นการเสริมหลักสูตรพัฒนาบุคลิกภาพและพละนามัย เสริมสร้างควมสนใจในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมของชาติ" และเพื่อให้บรรลุผลตามแนวทางนี้มหาวิทยาลัยได้จัดแบ่งส่วนราชการใหม่ให้มีฝ่ายกิจการนิสิต รองรับงานแทนฝ่ายปกครองแต่เดิมในปี ๒๕๑๕ เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการทำกิจกรรมของนิสิต ดูแลสวัสดิการและอำนวยความสะดวกทางด้านสถานที่ต่าง ๆ

มีการปรับปรุงระเบียบสโมสรนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๑๐ ใหม่ กำหนดให้กิจกรรมที่เคยแยกจัดตามคณะต่าง ๆ มารวมจัดภายใต้สโมสรส่วนกลาง เว้นแต่กิจกรรมเสริมหลักสูตรของคณะในรูปชมชนวิชาการยังคงให้ดำเนินภายใต้การดูแลของคณะนั้น ๆ อย่างไรก็ตามจากการเปลี่ยนแปลงระบบการเรียนการสอนตามระบบรายปีเป็นระบบหน่วยกิต ได้ส่งผลกระทบต่องานกิจกรรมของนิสิตพอสมควร โดยเฉพาะกิจกรรมทางด้านประเพณีและตามระบบโชดัส

ในช่วงปี ๒๕๑๒ นั้น สภาพการเมืองการปกครองมีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น บรรยากาศเหล่านี้ส่งผลต่อการพัฒนากระบวนการนิสิตนักศึกษา กลุ่มกิจกรรมทางการเมืองในมหาวิทยาลัย ได้มีบทบาทมากขึ้น เกิดการตื่นตัวเรียกร้องสิทธิและแสดงความคิดเห็นต่อการเมือง จนพัฒนามาสู่เหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ ซึ่งนับจากนั้น เป็นยุคประชาธิปไตยแบ่งบาน บรรยากาศภายในมหาวิทยาลัย นิสิตมีความตื่นตัวในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเมืองและการพัฒนาสังคม ซึ่งรัฐบาลให้ความสนับสนุนโดยจัดสรรเงินสนับสนุนผ่านทางทบวงมหาวิทยาลัยในรูปโครงการเผยแพร่ประชาธิปไตย นิสิตมีอิสระในการจัดดำเนินกิจการเอง อาจารย์จะคอยดูแลมากกว่าจะควบคุมหรือยับยั้ง มหาวิทยาลัยได้เริ่มจัดสรรงบประมาณของมหาวิทยาลัยมาสนับสนุนกิจกรรมด้านกีฬาและศิลปวัฒนธรรมในรูปโครงการพัฒนากีฬาและโครงการพัฒนาดนตรี ส่วนการจัดกิจกรรมของสโมสรนิสิตยังคงใช้งบประมาณจากค่าบำรุงกิจกรรมและการหารายได้ของสโมสรนิสิตเท่านั้น

เหตุการณ์ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๘ ทำให้การเมืองการปกครองเข้าสู่ยุคเผด็จการอีกครั้งหนึ่ง กิจกรรมในช่วงนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นยุคมืดของกิจกรรมนิสิต เนื่องจากกิจกรรมนิสิตทุกสถาบันถูกสั่งปิดโดยหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครอง มีผลทำให้บรรยากาศการทำกิจกรรมภายในชมเชา และการทำกิจกรรมภายนอกหยุดชะงัก สำหรับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ตระหนักว่า นิสิตอยู่ในวัยที่ต้องการแสดง

ออกและยอมรับ จึงให้จัดกิจกรรมโดยมหาวิทยาลัยเป็นผู้จัดอำนวยการ มีนิสิตเป็นผู้ดำเนินการ* เป็นลักษณะการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างอาจารย์และนิสิต มิได้ปล่อยให้ให้นิสิตทำกิจกรรมกันเองโดยลำพัง เช่นการดำเนินงานในอดีต กิจกรรมที่ได้รับการส่งเสริมเป็นกิจกรรมด้านดนตรีและกีฬา และเมื่อปี ๒๕๒๐ จึงเปิดโอกาสให้นิสิตจัดกิจกรรมในรูปแบบโครงการหรือชมรมของฝ่ายต่าง ๆ เพิ่มอีกเป็นฝ่ายวิชาการ ฝ่ายกีฬา ฝ่ายศิลปวัฒนธรรม และฝ่ายพัฒนาสังคมและบำเพ็ญประโยชน์** อย่างไรก็ตามแม้ว่ามหาวิทยาลัยจะพยายามเปิดให้นิสิตทำกิจกรรมได้ แต่รูปแบบการจัดดำเนินการที่มหาวิทยาลัยเป็นฝ่ายอำนวยการนั้น ไม่ได้เป็นที่สนใจและพอใจแก่นิสิต นอกจากนี้นิสิตยังมีความรู้สึกหวาดระแวงและเบื่อหน่ายต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ความคิดริเริ่มในการทำกิจกรรมของนิสิตช่วงนี้จึงไม่ปรากฏ

ในช่วงปี ๒๕๒๑ - ๒๕๓๑ นั้น เป็นช่วงของการฟื้นฟูและพัฒนากิจกรรมนิสิต หลังจากที่ได้รับอนุญาตจัดดำเนินการในรูปแบบสโมสรได้แล้ว มหาวิทยาลัยพยายามส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมของนิสิตเต็มที่ แต่นิสิตส่วนใหญ่ไม่ได้สนใจเข้าร่วมกิจกรรม ในระยะแรกกิจกรรมเกือบทุกกิจกรรมอาจารย์ยังคงต้องเข้ามาบิณฑบาตช่วยเหลือในการอำนวยการและดำเนินการอยู่ ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนิสิตค่อนข้างจะห่างเหินกันด้วยนิสิตยังรู้สึกสับสนในสถานะที่ผ่านมา รู้สึกกระแวงและไม่ไว้วางใจอาจารย์ อาจารย์ทั่วไปก็ไม่อยากเข้าไปยุ่งเกี่ยว มีความคิดว่าเป็นหน้าที่เฉพาะของอาจารย์ด้านกิจการนิสิตเท่านั้น บทบาทของฝ่ายกิจการนิสิตจึงเน้นหนักการฟื้นฟูกิจกรรมด้านแนวนโยบาย มุ่งเสริมสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างอาจารย์และนิสิต ระหว่างนิสิตและนิสิต โดยทำหน้าที่เสมือนพี่เลี้ยงและเมื่อเห็นว่านิสิตเกิดความมั่นใจเข้าใจกันดีแล้ว รวมทั้งสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ก็ปล่อยให้นิสิตมีอิสระในการทำกิจกรรมเพื่อให้ความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของนิสิต

ในช่วงปี ๒๕๒๕ ถึงปัจจุบันนั้น มหาวิทยาลัยได้กำหนดทิศทางการพัฒนานิสิตให้เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ โดยการประสานงานแนวนโยบายด้านวิชาการ วิจัย และกิจการนิสิต เป็นลักษณะที่สอดคล้องและเป็นภารกิจของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในลักษณะ ๓ ประสาน กิจกรรมที่สะท้อนแนวคิดดังกล่าวคือ การจัดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปี ๒๕๓๐ ซึ่งเป็นลักษณะการคิดและการดำเนินการเป็นภาระของนิสิต

* มติที่ประชุมคณบดี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ครั้งที่ ๔๔/๒๕๑๕, ๒๕ ตุลาคม ๒๕๑๕

** มติที่ประชุมคณบดี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ครั้งที่ ๒๗/๒๕๒๐

ทางมหาวิทยาลัยให้การสนับสนุนทางด้านวิชาการ งานวิจัย และงบประมาณ* หลักการดำเนินงานยังมุ่งเน้นการเสริมสร้างกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพ ทั้งนี้เพื่อให้ตอบสนองต่อจุดมุ่งหมายของการผลิตบัณฑิตที่มุ่งเสริมสร้างคุณลักษณะด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ ความสามารถทำงานกับผู้อื่น โดยมหาวิทยาลัยได้สนับสนุนให้นิสิตจัดกิจกรรมเองตามความสนใจและถนัด

มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการจัดตั้งโครงการพัฒนากิจกรรมนิสิตขึ้นในปี ๒๕๒๘ เพื่อดำเนินการจัดอบรมพัฒนาคุณภาพของผู้นำในระดับต่าง ๆ รวมทั้งสนับสนุนให้มีการอบรมพัฒนาคุณภาพสำหรับนิสิตทั่วไปด้วย นอกจากนี้ได้พยายามประสานแนวคิดของนิสิตและอาจารย์ในการทำกิจกรรมนิสิตสัมมนาอาจารย์ทั่วไปให้เป็นภาระงานกิจการนิสิต พยายามดำเนินการเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการทำกิจกรรมนิสิต โดยการดูแลจัดหาสถานที่ทำการของกิจกรรม

รูปแบบของการจัดกิจกรรมนิสิตในช่วงนี้แบ่งเป็น ๒ ลักษณะใหญ่ ๆ คือ กิจกรรมแรกเป็นการดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนานิสิต เป็นกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยเป็นผู้ดำเนินการหรือมหาวิทยาลัยดำเนินการร่วมกับนิสิต อันได้แก่ กิจกรรมปฐมนิเทศนิสิตใหม่ การจัดสัมมนากรรมการนิสิต และการจัดกิจกรรมประเพณีของมหาวิทยาลัย เป็นต้น และอีกลักษณะหนึ่งเป็นกิจกรรมนิสิตจัดกันเองในรูปแบบสโมสรและชมรมต่าง ๆ**

การดำเนินกิจกรรมของนิสิตนั้น ยังคงมีปัญหาค้างค้ำกับช่วงที่ผ่านมาคือ นิสิตเป็นจำนวนมาก ยังไม่เห็นความสำคัญของการทำกิจกรรมลักษณะต่าง ๆ อันเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร ส่วนระบบการเรียนการสอนที่แบ่งเป็นกลุ่มย่อยมากเกินไป และมีการสอบบ่อยครั้งทำให้การจัดกิจกรรมในช่วงต่าง ๆ กระจายกันไปอย่างลำบาก อาจารย์ให้ความสนใจต่องานกิจกรรมน้อย อาจารย์ที่มาช่วยงานฝ่ายกิจการนิสิตต้องมีภาระรับผิดชอบต่อนิสิตเป็นจำนวนมากทำให้เสียเวลาและโอกาสในเรื่องตำแหน่งทางวิชาการ

อย่างไรก็ตามการทำกิจกรรมจะเป็นการเสริมทักษะของนิสิตให้มีความรอบรู้ ความมีมนุษยสัมพันธ์ และการเรียนรู้การทำงานร่วมกับคนอื่น การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีเพื่อเป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์คือ มีความรู้คู่คุณธรรมตามปณิธานฝ่ายกิจการนิสิตที่ได้กำหนดไว้

* ฝ่ายกิจการนิสิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, การประเมินผลโครงการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย' ๓๐ วิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต, ๒๕๓๐.

** ฝ่ายกิจการนิสิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, รายงานประจำปี ๒๕๓๐. หน้า ๖-๗.

๘๐ ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมาและรูปแบบของการจัดกิจกรรมนิสิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน และความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิตที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมนิสิตในปัจจุบันนั้น พบว่ารูปแบบการจัดกิจกรรมนิสิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพในช่วงนั้น ๆ มาโดยตลอด และพบว่าปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดกิจกรรมในช่วงต่าง ๆ คือ

สภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยอันได้แก่ จุดมุ่งหมายของสถาบันและการผลิตบัณฑิต นโยบายของมหาวิทยาลัย ขนาดของมหาวิทยาลัย ระบบการศึกษา โครงสร้างการบริหารของมหาวิทยาลัย รวมทั้งค่านิยมในการอยู่ร่วมกันของนิสิต กล่าวได้ว่าถึงแม้จุดมุ่งหมายของสถาบันและการผลิตบัณฑิตที่ผ่านมาถึงปัจจุบันไม่แตกต่างกัน โดยมุ่งเสริมสร้างบัณฑิตให้มีความรู้ควบคู่ไปกับความมีคุณธรรม แต่พบว่าแนวนโยบายในการดำเนินการในแต่ละช่วงนั้นแตกต่างกัน โดยจะเห็นได้ว่าในช่วงแรกแนวนโยบายเน้นการพัฒนาความรู้ควบคู่กับการสอดแทรกการอบรมสั่งสอนให้นิสิตมีจิตสำนึกด้านคุณธรรม ต่อมาในช่วงปี ๒๕๑๕ เป็นต้นมา เมื่อจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโอนมาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และมีการแบ่งส่วนการบริหารภายในของมหาวิทยาลัย ได้แบ่งส่วนการดูแลกิจกรรมนิสิตอยู่ในฝ่ายกิจการนิสิต การดำเนินงานส่งเสริมการพัฒนานิสิตด้านกิจกรรมค่อนข้างแยกออกจากการพัฒนาด้านวิชาการมากขึ้น และพบว่าในทางปฏิบัติ การพัฒนาด้านวิชาการและการพัฒนาคุณธรรมแยกฝ่ายกันปฏิบัติอย่างชัดเจน จนในปี ๒๕๒๕ มหาวิทยาลัยเริ่มมีแนวคิดเพื่อกำหนดแนวนโยบายการดำเนินการผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ควบคู่คุณธรรม โดยมีแนวนโยบายดำเนินงานผสมผสานกิจกรรมด้านวิชาการและกิจกรรมนิสิตไปด้วยกัน นอกจากนี้ลักษณะการเรียนการสอนแบบเดิมโดยเรียนตามชั้นปีได้เปลี่ยนแปลงเป็นลักษณะการเรียนการสอนระบบหน่วยกิต ส่วนขนาดของสถาบันนั้นพบว่าในช่วงเริ่มแรกสถาบันยังมีขนาดเล็ก ทั้งในแง่ปริมาณบุคลากรของมหาวิทยาลัย นิสิต สาขาวิชาที่เปิดสอน รวมทั้งอาคารสถานที่ที่ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในสังคมมหาวิทยาลัยช่วงแรก ๆ นั้นมีความใกล้ชิดสนิทสนมกลมเกลียว การสร้างค่านิยมในการอยู่ร่วมกันในระบบพี่น้องเป็นไปด้วยความราบรื่น แต่ในระยะหลัง ๆ เมื่อมหาวิทยาลัยเติบโตขึ้น มีสาขาวิชาที่เปิดสอนขยายเพิ่มมากขึ้น จำนวนอาจารย์และนิสิตก็มีเพิ่มมากขึ้นตามลำดับเช่นกัน สภาพการขยายตัวของมหาวิทยาลัยส่งผลต่อระบบการอยู่ร่วมกันในสังคมของมหาวิทยาลัย และรูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ ก็ถูกปรับเปลี่ยนเพื่อให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

สภาพแวดล้อมภายนอกมหาวิทยาลัย ซึ่งได้แก่สภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การปกครองของประเทศ โดยเฉพาะสภาพการเมืองการปกครองประเทศนั้นเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมนิสิตเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองใน พ.ศ. ๒๕๐๑ เป็นผลทำให้ความสนใจของนิสิตทางด้านการเมืองหยุดชะงัก และใน พ.ศ. ๒๕๑๖ ซึ่งมีเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเข้าสู่ยุคประชาธิปไตยเบงบาน มีผลต่อแนวความคิดจัดดำเนินงานกิจกรรมนิสิตและต้นตอในทางสร้างสรรค์ ระบบการปกครองตนเองของนิสิตตามระบบประชาธิปไตยในบรรดาเหล่านิสิตนักศึกษา มีการเรียกร้องให้เปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหารสโมสรนิสิต เพื่อให้สอดคล้องกับรูปแบบการปกครองประเทศคือ เปลี่ยนจากรูปแบบที่เคยมีองค์การบริหารองค์กรเดียวมาเป็นสโมสรนิสิต ซึ่งมีองค์การบริหารและสภานิสิต กับทั้งมีการเข้าร่วมกิจกรรมกับสถาบันอื่นในรูปขององค์กรร่วม ซึ่งใช้ชื่อว่า ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย เน้นกิจกรรมเพื่อพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน นอกจากนี้อีกช่วงหนึ่งซึ่งแสดงให้เห็นถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองที่ชัดเจนคือ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในปี ๒๕๑๕ โดยคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ส่งผลให้การจัดดำเนินงานในรูป "สโมสร" ถูกยุบเลิก และบทบาทการจัดดำเนินงานเปลี่ยนปรับให้อาจารย์และมหาวิทยาลัยมีบทบาทในการจัดดำเนินงานกิจการนิสิตมากขึ้น นอกจากนี้ประเภทกิจกรรมที่เคยได้รับการส่งเสริมคงเหลือเพียงประเภทกิจกรรมกีฬาและกิจกรรมดนตรีเท่านั้น นอกจากนี้สภาพเศรษฐกิจและสังคมซึ่งเปลี่ยนแปลงก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว สภาพการแข่งขันเพื่ออาชีพทำให้นิสิตมุ่งเรียนเพื่อเร่งให้จบการศึกษาทำให้มีโอกาสที่จะได้พัฒนาตนเองด้วยการทำกิจกรรมร่วมกันน้อยลง

จึงเป็นที่สรุปได้ว่าการส่งเสริมพัฒนากิจกรรมนิสิตเพื่อการเสริมสร้างหลักประกันคุณลักษณะของบัณฑิตที่มีคุณภาพ จำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของมหาวิทยาลัยเป็นสำคัญด้วย

๑.๒ พัฒนาการการจัดให้บริการและสวัสดิการพื้นฐานแก่นิสิต

เพื่อเอื้อต่อการเรียนการสอน การทำกิจกรรมของนิสิตให้เป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์พอจะสรุปได้ในประเด็น การจัดสวัสดิการหอพัก ทุนการศึกษา ในประเด็นหลัก ๆ ดังนี้ คือ

๑.๒.๑ การจัดให้บริการและสวัสดิการหอพักนิสิต

ในอดีตเริ่มแรกจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยยังมีจำนวนนิสิตไม่มากนัก นิสิตทุกคนจึงได้อยู่ในหอพัก มีโอกาสใช้ชีวิตร่วมกัน ก่อให้เกิดความรักความสามัคคี ความมีน้ำใจ เอื้ออาทรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นคุณลักษณะของบัณฑิตที่มีคุณภาพ หอพักแห่งแรกคือ หอวัง (๒๔๖๑ - ๒๔๗๘) ตั้งอยู่บริเวณสนามกรีฑาสถานแห่งชาติในปัจจุบัน ต่อมาได้รื้อถอนทำเป็นสนามกรีฑาแห่งชาติและเมื่อ

มหาวิทยาลัยรับนิสิตเข้าศึกษาจำนวนเพิ่มมากขึ้น พ.ศ. ๒๔๖๕ ได้มีการก่อสร้างอาคารหอพักเป็นไม้ ตั้งอยู่บริเวณที่เป็นหอพักนิสิตในปัจจุบัน ส่วนหอพักสำหรับนิสิตหญิงเริ่มมีการก่อสร้างใน พ.ศ. ๒๔๘๓ ด้วยทุนส่วนใหญ่มาจากท่านเจ้าจอมสมบูรณในล้นเกล้าฯ รัชกาลที่ ๕ ซึ่งถือเสมือนเป็นผู้ให้กำเนิดและเป็นผู้อุปการะหอพักนิสิตหญิง การก่อสร้างอาคารหอพักเจ้าจอมเสร็จในปี พ.ศ. ๒๔๘๕ มีห้องพัก ๘๐ ห้อง และในปี พ.ศ. ๒๕๐๒ ได้มีการก่อสร้างอาคารหอกลางเพิ่มเติมอีก ๑๖ ห้อง ซึ่งจำนวนที่พักรู้มีขณะนั้นก็ยังไม่สามารถรับนิสิตเข้าพักได้ทั้งหมดเหมือนเริ่มแรก การดำเนินการรับนิสิตเข้าพักในหอพัก จึงมุ่งเน้นจัดเป็นสวัสดิการสำหรับนิสิตที่มีความจำเป็นด้านที่พักอาศัยและตลอดระยะเวลา นับแต่นั้นมา มหาวิทยาลัยได้มีการปรับปรุงซ่อมแซม รื้อถอนก่อสร้างทดแทน รวมทั้งก่อสร้างอาคารหอพักเพิ่มเติมมา โดยตลอด ด้วยเงินงบประมาณและงบดำเนินงานจากเงินงบประมาณผลประโยชน์ของมหาวิทยาลัย โดยมีได้รับงบประมาณแผ่นดินสนับสนุนแต่อย่างใด และเนื่องจากจำนวนที่พักรู้สามารถรับนิสิตเข้าพักได้เพียงร้อยละ ๖-๗ ของจำนวนนิสิตทั้งหมด (ข้อมูลปี ๒๕๑๑) หอพักจึงยังคงดำเนินการในลักษณะจัดเป็นสวัสดิการสำหรับนิสิตที่มีความจำเป็นด้านที่พักอาศัย โดยกำหนดวัตถุประสงค์ไว้เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่นิสิตที่มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด หรือมีที่พักไม่สะดวกต่อการศึกษาเช่นเดิม การรับนิสิตเข้าพักมีการคัดเลือกด้วยการสัมภาษณ์ และกำหนดเวลาพำนักได้เพียง ๑ ปีการศึกษา หากประสงค์จะขอพำนักต่อจะต้องมีการสมัครเพื่อพิจารณาเป็นปี ๆ ไป

ในการดูแลนิสิตหอพัก กล่าวได้ว่า มหาวิทยาลัยได้ตระหนักถึงความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ได้จัดให้มีอนุสาวรีย์และผู้ช่วยอนุสาวรีย์ ทำหน้าที่เป็นอาจารย์ผู้คอยดูแลความเป็นอยู่และความประพฤติของนิสิต ให้คำปรึกษาแนะนำตักเตือนเพื่อสร้างความรักความอบอุ่น ความห่วงใยให้กับลูกศิษย์ รวมทั้งการแนะนำส่งเสริมการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในหอพัก เพื่อหล่อหลอมให้นิสิตเป็นคนที่มีสมบูรณ์

ในช่วงแผนพัฒนามหาวิทยาลัย ระยะที่ ๗ (ปี พ.ศ. ๒๕๑๕ - ๒๕๑๘) มหาวิทยาลัยมีนโยบายเน้นการพัฒนาคุณภาพนิสิตในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านคุณธรรม จริยธรรม และได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดหอพักสำหรับนิสิต และมีแนวคิดเปลี่ยนไปจากแนวความคิดเดิมเพื่อจัดหอพักเป็นสวัสดิการช่วยเหลือนิสิตที่มีความจำเป็นด้านที่พักพัฒนาเป็นแนวความคิดที่มุ่งให้หอพักเป็นแหล่งที่เพิ่มโอกาสและประสบการณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนิสิตมากขึ้น เป็นศูนย์การเรียนรู้เพื่อปลูกฝังและหล่อหลอมคุณธรรมให้เกิดขึ้นแก่นิสิตที่จะเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ มหาวิทยาลัยจึงได้สร้างอาคารหอพักเพิ่มขึ้นอีก ๑ หลัง เป็นอาคารหอพักสำหรับนิสิตหญิง โดยมีความมุ่งหวังที่จะเปิดรับนิสิตเข้าพักในหอพักได้เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้มีเป้าหมายเพื่อการจัดให้นิสิตทุกคนได้มีโอกาสช่วงหนึ่งของการเป็นนิสิตเข้ามาใช้ชีวิตในหอพักของมหาวิทยาลัย ในปัจจุบันหอพักนิสิตสามารถรับนิสิตทั้งชายและหญิงเข้าพักได้ทั้งหมดประมาณ ๑,๘๐๐ คน คิดเป็นประมาณร้อยละ ๑๐

ของจำนวนนิสิตทั้งหมด อย่างไรก็ตามกระบวนการรับนิสิตเข้าพักยังคงเป็นการรับโดยค่านึงเพื่อเป็นสวัสดิการช่วยเหลือนิสิตที่มีความจำเป็นด้านที่พักอาศัยเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็ได้พยายามคัดเลือกนิสิตที่หลากหลายความต้องการ โดยเฉพาะกลุ่มนิสิตที่ทำคุณประโยชน์ให้มหาวิทยาลัยได้เข้าพักเพิ่มมากขึ้น ในปี ๒๕๔๐ แม้ว่าจะยังไม่สามารถปรับกระบวนการรับนิสิตเข้าพักเป็นระบบหมุนเวียนได้มากขึ้น แต่มหาวิทยาลัยยังคงยืนยันเจตนารมณ์และได้พยายามผลักดันแนวคิดการจัดหอพักเป็นศูนย์การเรียนรู้ของนิสิตให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างจริงจังมากขึ้น โดยการพัฒนากระบวนการรับนิสิตเข้าพักเป็นระบบหมุนเวียน โดยการให้โอกาสรับนิสิตชั้นปีที่ ๑ เข้าพักในหอพักเพิ่มขึ้น นอกจากนี้มหาวิทยาลัยยังได้ดำเนินการเสริมสร้างบรรยากาศความเป็นอยู่ภายในหอพักให้เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ฝึกฝนการอยู่ร่วมกัน การเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน มีน้ำใจ มีความสามัคคี มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม สามารถดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัยอย่างถูกต้อง อีกทั้งจะช่วยเสริมสร้างความรู้ความสามารถ บุคลิกภาพการทำงานร่วมกับผู้อื่น และการใช้ชีวิตในสังคม ซึ่งจะช่วยให้ นิสิตสามารถเรียนและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างมีจุดมุ่งหมาย เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดังนั้นการจัดให้นิสิตมีโอกาสเข้าพักในหอพักมากขึ้นเป็นแนวทางหนึ่งของกระบวนการสร้างบัณฑิตที่สมบูรณ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑.๒.๒ การจัดสวัสดิการด้านทุนการศึกษา

เพื่อสนองพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงพระกรุณาก่อตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยขึ้น เพื่อให้โอกาสแก่ประชาชนทุกระดับไม่แยกชั้นฐานะได้มีโอกาสเข้าศึกษาในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การจัดสวัสดิการด้านทุนการศึกษาจึงเป็นภารกิจหนึ่งที่มหาวิทยาลัยดำเนินการต่อเนื่องมาโดยตลอด เพื่อให้โอกาสแก่นิสิตที่ประสบปัญหาด้านการเงินสามารถศึกษาเล่าเรียนจนสำเร็จการศึกษาได้ โดยมหาวิทยาลัยได้จัดสรรเงินรายได้ของมหาวิทยาลัยส่วนหนึ่งจัดให้เป็นทุนการศึกษา นอกจากนี้ยังมีเงินทุนที่ได้รับจากผู้มีจิตศรัทธาบริจาค ซึ่งมหาวิทยาลัยได้ดำเนินการจัดสรรให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผู้บริจาค เงินทุนส่วนใหญ่จัดให้เป็นทุนช่วยเหลือสำหรับนิสิตที่ขาดแคลนและเป็นทุนสำหรับนิสิตที่เรียนดีและนิสิตที่ทำคุณประโยชน์ให้แก่มหาวิทยาลัย

สำหรับการจัดสรรเงินรายได้ของมหาวิทยาลัยเพื่อจัดเป็นทุนการศึกษานั้น มหาวิทยาลัยได้เพิ่มจำนวนเงินที่จัดสรรให้เป็นทุนการศึกษามาโดยตลอด ที่ปรากฏชัดเจนในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ มหาวิทยาลัยได้ออกระเบียบจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่าด้วยการกำหนดให้จัดสรรทุนการศึกษาแก่นิสิตจำนวนร้อยละ ๘ ของจำนวนนิสิตทั้งหมด โดยจัดเป็นเงินทุนในรูปแบบการยกเว้นค่าหน่วยกิตการศึกษา ซึ่งในแนวทางปฏิบัติได้จัดสรรให้สำหรับนิสิตที่ขาดแคลนร้อยละ ๖ ส่วน อีกร้อยละ ๒ สำหรับนิสิตที่ทำชื่อเสียงคุณประโยชน์

๘๐ ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ให้กับมหาวิทยาลัย รวมทั้งนิสิตเรียนดีด้วย ส่วนเงินทุนที่ได้รับบริจาคนั้น ส่วนหนึ่งเป็นเงินทุนบริจาคให้เป็นรายปี อีกส่วนหนึ่งเป็นเงินทุนที่บริจาคตั้งเป็นกองทุนและนำดอกผลมาจัดสรรเป็นทุนการศึกษาให้แก่ นิสิตซึ่งมีวงเงินทุนไม่มาก ต่อมาเมื่อภาวะการครองชีพสูงขึ้นจำนวนเงินทุนจากดอกผลกองทุนบริจาคซึ่งมี จำนวนเงินเท่าเดิม รวมทั้งเงื่อนไขการให้ทุนเป็นประเด็นปัญหาในการจัดสรรเงินทุนให้แก่ นิสิตในระยะ ต่อมา

ในปี ๒๕๓๔ มหาวิทยาลัยได้จัดสรรสวัสดิการทุนการศึกษาเพิ่มมากขึ้น โดยที่ มหาวิทยาลัยออกประกาศเก็บค่าธรรมเนียมนิสิตศึกษาในอัตราเพิ่มขึ้น จึงมีนโยบายที่จัดสรรเงินรายได้ จากการจัดเก็บค่าหน่วยกิตของนิสิตชั้นปีที่ ๑ เป็นเงินทุนการศึกษาสำหรับนิสิตชั้นปีที่ ๑ ทุนละ ๕,๐๐๐ บาท เป็นจำนวน ๑๐๐ ทุน เฉลี่ยร้อยละ ๓ ของจำนวนนิสิตชั้นปีที่ ๑ นอกจากนี้ในปี พ.ศ. ๒๕๓๗ มหาวิทยาลัย ได้จัดสรรเงินรายได้จากการจัดเก็บเงินค่าหน่วยกิตร้อยละ ๑๐ เป็นทุนการศึกษาสำหรับนิสิตที่ขาดแคลน และนิสิตที่ทำคุณประโยชน์ ซึ่งเมื่อรวมกับจำนวนทุนที่มาจาก การนำดอกผลจากกองทุนผู้บริจาคต่าง ๆ และ ทุนบริจาครายปีแล้ว มหาวิทยาลัยสามารถจัดสรรทุนให้แก่ นิสิตในจำนวนเงินที่มีเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ กล่าวคือในปี ๒๕๓๗ จัดสวัสดิการทุนการศึกษารวมเป็นเงินกว่า ๘ ล้านบาท และในปี ๒๕๓๘ - ๒๕๓๙ จัดสวัสดิการทุนการศึกษารวมเป็นเงินประมาณกว่า ๑๔ ล้านบาท สำหรับนิสิตที่ได้รับเงินทุนยังคงเป็น ประมาณร้อยละ ๑๐ ของจำนวนนิสิตทั้งหมด

และเมื่อปี ๒๕๓๘ มหาวิทยาลัยมีนโยบายในการจัดเก็บเงินค่าธรรมเนียมนิสิตพิเศษ ด้วยเห็นความจำเป็นที่ต้องเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาและคุณภาพของการศึกษาซึ่งต้องอาศัย ทรัพยากรจำนวนมาก โดยเฉพาะด้านการเงิน และโดยที่ลำพังแหล่งเงินทุนจากงบประมาณแผ่นดินและ งบประมาณผลประโยชน์ของมหาวิทยาลัยไม่เพียงพอสำหรับการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ เพิ่มขึ้น ประกอบกับแนวคิดเรื่องการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่ให้ผู้เรียนควรรับภาระค่าใช้จ่ายใน ด้านการศึกษาเพิ่มขึ้น เมื่อมหาวิทยาลัยจัดเก็บเงินค่าธรรมเนียมนิสิตพิเศษในปี พ.ศ. ๒๕๓๘ ก็ได้กำหนดเป็น นโยบายระบุให้คณะต้องจัดสรรเงินจากเงินค่าธรรมเนียมนิสิตพิเศษที่จัดเก็บได้ร้อยละ ๑๕-๓๐ จัดให้เป็นทุน การศึกษาหรือกิจกรรมเพื่อพัฒนานิสิต นอกจากนี้มหาวิทยาลัยยังมีแนวความคิดริเริ่มระดมเงินบริจาค ตั้งเป็นกองทุนเพื่อนำมาจัดเป็นสวัสดิการเงินยืมเพื่อการศึกษา โดยเริ่มดำเนินการในปี ๒๕๓๗ สามารถ ระดมเงินบริจาคตั้งเป็นกองทุนประมาณกว่า ๒ ล้านบาท และสามารถจัดให้นิสิตกู้ยืมได้ในปี ๒๕๓๘

ในปี ๒๕๓๙ มหาวิทยาลัยให้มีการทบทวนประสิทธิภาพในเรื่องการจัดสรรเงินทุน อย่างจริงจัง และโดยที่มหาวิทยาลัยมีแนวนโยบายในเรื่องการเพิ่มอัตราการจัดเก็บเงินค่าธรรมเนียมนิสิต การศึกษา จึงได้เน้นให้ความสำคัญต่อการจัดสวัสดิการทุนการศึกษาให้แก่ นิสิตอย่างทั่วถึงกว้างขวาง มากขึ้นและเน้นจัดให้ตามความจำเป็นใช้จริงของนิสิต และจากสภาพการบริหารกองทุนที่เป็นอยู่ในปีที่ผ่าน ๆ มา

ซึ่งเป็นลักษณะกองทุนย่อยตามที่ผู้บริจาค มีทั้งกองทุนที่มีจำนวนเงินกองทุนมาก กองทุนที่มีเงินทูลน้อย ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นส่วนใหญ่ในการบริหารเงินทุนต้องดำเนินการตามระเบียบกองทุนย่อยต่าง ๆ ซึ่งมีประมาณ ๒๐๐ กองทุน รวมทั้งประเด็นเงื่อนไขการให้ทุนที่มีความหลากหลาย ที่สำคัญเงินทุนส่วนใหญ่ระบุไม่ให้รับทุนอื่นอีก ทั้ง ๆ ที่บางทุนนั้นมีจำนวนเงินน้อยมาก ไม่เพียงพอในการใช้จ่ายสำหรับนิสิตที่ได้รับทุน ดังนั้น ในปี ๒๕๓๕ เป็นต้นมา มหาวิทยาลัยจึงมีแนวคิดดำเนินการรวมกองทุนบริจาคตั้งเป็นกองทุนรวม เพื่อให้การบริหารเงินทุนได้ประโยชน์สูงสุดทั้งในด้านผลประโยชน์ที่จะได้รับจากเงินทุนและเพื่อประโยชน์ในการจัดสรรเงินคอกผลให้เป็นทุนการศึกษาแก่นิสิตได้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการณ์ความจำเป็นจริงของนิสิต การจัดตั้งกองทุนรวมสำเร็จได้ในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ นอกจากนี้ในปี ๒๕๔๐ มหาวิทยาลัยได้จัดสรรเงินรายได้จากการจัดเก็บค่าหน่วยกิตจัดเป็นทุนเพิ่มขึ้นประมาณกว่าร้อยละ ๓๐ ของเงินค่าหน่วยกิตที่จัดเก็บได้ทั้งหมด และมหาวิทยาลัยได้ดำเนินการจัดสรรเงินทุนการศึกษาแก่นิสิตแยกเป็นประเภททุนต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือนิสิตตามความจำเป็น เช่น ทุนประเภท ก ช่วยเหลือค่าเล่าเรียนและค่าใช้จ่ายเป็นรายเดือน ทุนประเภท ข ช่วยเหลือเป็นค่าเล่าเรียน ทุนประเภท ค เป็นทุนช่วยเสริมค่าใช้จ่ายบางส่วน อย่างไรก็ตาม ยังมีประเด็นปัญหาในทางปฏิบัติการคัดเลือกผู้สมัครรับทุน ซึ่งจะต้องพัฒนากระบวนการดำเนินการคัดเลือกผู้สมควรรับทุนให้มีประสิทธิภาพเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการช่วยเหลือนิสิตที่มีฐานะขาดแคลนและจำเป็นได้อย่างจริงจัง

๒. คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์

สิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จแห่งการประกันคุณภาพของนิสิตนั้นจำเป็นต้องกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตอันเป็นผลิตผลของกระบวนการผลิตให้ชัดเจน โดยเฉพาะลักษณะที่นอกเหนือจากความรู้ความสามารถทางวิชาการที่วัดผลได้อย่างชัดเจน และหากพิจารณาจากปณิธานของมหาวิทยาลัยและกระบวนการส่งเสริมการจัดกิจกรรมของนิสิต ซึ่งปรับเปลี่ยนตามสภาวะแวดล้อมทางการเมืองและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปแล้ว สามารถประมวลคุณลักษณะของบัณฑิตที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยคาดหวังในช่วงที่ผ่านมา สรุปได้ดังนี้

ระยะแรกของการเริ่มก่อตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้นเนื่องจากเป้าหมายเพื่อผลิตคนให้กับระบบราชการ กำหนดลักษณะบัณฑิตจึงเน้นคุณลักษณะสองประการ คือเป็นข้าราชการที่ดีและการเป็นนักปฏิบัติที่ดีโดยไม่เน้นการแสวงหาและการสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ มากนัก**

* จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๔๕๕-๒๕๐๕. พระนคร.

โรงพิมพ์สังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, ๒๕๑๐, หน้า ๓๖.

** จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ฝ่ายวิชาการ, รูปแบบหลักสูตรที่เหมาะสม. กรุงเทพมหานคร

โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๗, หน้า ๑.

๘๐ ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในปี ๒๕๖๕ ได้กำหนดลักษณะของบัณฑิตให้รู้จักการปกครองรักษาตนเองในทางที่ชอบ รู้จักการช่วยเหลือกันและกันในการแสวงหาความรู้ ความชำนาญ ในทางต่าง ๆ สร้างสัมพันธ์ภาพอันดีในการสมาคม* โดยกำหนดภายใต้วัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายของการจัดตั้งสโมสรนิสิตเป็นครั้งแรก คุณลักษณะเหล่านี้ได้รับการส่งเสริมจากการดำเนินกิจกรรมนิสิต ซึ่งการจัดกิจกรรมต่าง ๆ จะเป็นกิจกรรมประเภทกีฬา บันเทิง โดยทุกคนต่างมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ เช่น ละครประจำปี กิจกรรมถวายบังคมรัชกาลที่ ๕ กิจกรรมรับน้อง ซึ่งมีขึ้นเป็นครั้งแรกในปี ๒๕๑๕** และแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นประชาธิปไตย การกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตก็ยังคงเป็นไปในรูปแบบเดิม

การแก้ไขระเบียบสโมสรนิสิตในปี ๒๕๘๑ ได้เพิ่มเติมคุณลักษณะของบัณฑิต โดยเน้นทางด้านสุขภาพของบัณฑิต โดยเน้นทางด้านสุขภาพของบัณฑิตต้องแข็งแรงอนามัย***

คุณลักษณะบัณฑิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่สามารถสะท้อนถึงรูปธรรมชัดเจนคือการกำหนดคำขวัญและค่านิยมระบบไซตัสอันได้แก่ อาวุโส ระเบียบ ประเพณี สามัคคี และน้ำใจ ซึ่งหมายถึงการเป็นผู้รู้จักเคารพต่อผู้อาวุโส เคารพกฎระเบียบการอยู่ร่วมกัน สืบทอดประเพณีและวัฒนธรรมร่วมมือร่วมใจกันในการทำงานและกิจกรรมร่วมกันและรู้จักการเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม รวมถึงการรู้จักให้อภัยซึ่งกันและกัน

* จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายกิจการนิสิต, ระเบียบการสโมสรนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๖๕ เอกสารอึดตำเนา.

** จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, รับน้องใหม่ จุลสารทางวิชาการ
อันดับ ๑/๒๕๓๑, อึดตำเนา, หน้า ๒.

*** จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายกิจการนิสิต, ระเบียบสโมสรนิสิต พ.ศ. ๒๕๘๑. เอกสาร-
อึดตำเนา.

การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเข้าสู่ระบบเผด็จการ การเลือกตั้งที่ไม่โปร่งใสในปี ๒๕๐๐ มีส่วนในการกำหนดคุณสมบัติของนิตินิตทางด้านการรับผิดชอบต่อการเมืองของประเทศให้เด่นชัดขึ้น* แต่เป็ในรูปการสร้างสำนึกให้นิตินิตมีความสนใจต่อเหตุการณ์บ้านเมือง การเรียกร้องความเป็นธรรมและสร้างสรรค์ชนบทและสนใจในปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในขณะนั้น กิจกรรมที่สอดคล้องกับคุณลักษณะข้อนี้อย่างเด่นชัดคือกิจกรรมอาสาพัฒนาชนบท ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดตั้งค่ายอาสาสมัครในลักษณะค่ายผู้นำดำเนินกิจกรรมเน้นการพัฒนาหมู่บ้าน การเรียนรู้ อุดมการณ์ และเทคโนโลยีในการดำเนินงานค่ายในปี ๒๕๐๒ เป็นครั้งแรก

การกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเริ่มเด่นชัดขึ้นในแผนพัฒนามหาวิทยาลัยระยะที่ ๓ (๒๕๑๕-๒๕๑๙) โดยมีการกำหนดในปณิธานของมหาวิทยาลัยว่า "จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องปลูกฝังให้นิตินิตได้รู้จักตนเอง ใฝ่รู้อยู่เสมอ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รอบคอบ ไตร่ตรองเหตุผล รับผิดชอบ เห็นการณ์ไกล มีกิจกรรมและเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม**

ในแผนพัฒนามหาวิทยาลัยฉบับที่ ๕ (๒๕๒๕-๒๕๒๙) มหาวิทยาลัยได้กำหนดปณิธานของมหาวิทยาลัยเป็นที่ชัดเจนว่า "มหาวิทยาลัยแห่งนี้มีจุดหมายหลักคือ การบุกเบิก แสวงหา ทำนุบำรุงและถ่ายทอดความรู้กับการสร้างเสริมคุณธรรมให้เป็นผู้เพียบพร้อมด้วยสติปัญญา" ความรู้ที่นับว่าสำคัญอย่างยิ่งคือ ความรู้เพื่อความเจริญของบุคคลและสังคมอันได้แก่ ความรู้รอบและความเชี่ยวชาญในด้านวิชาการที่อำนวยความสะดวกแก่การดำเนินชีวิต ส่วนคุณธรรมที่ผู้เรียนผู้รู้พึงมีและจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องปลูกฝังคือ การรู้จักตนเอง ใฝ่รู้อยู่เสมอ คิดริเริ่ม สร้างสรรค์ รอบคอบ ไตร่ตรอง มีเหตุผล รับผิดชอบ เห็นการณ์ไกล มีศีลธรรมและเสียสละเพื่อส่วนรวม***

คุณลักษณะตามปณิธานดังกล่าวนี้เป็นอุดมคติรวมของมหาวิทยาลัยที่ใช้กับการกิจทุกด้าน ฝ่ายวิชาการจึงได้จัดระดมความคิดถึงคุณลักษณะของบัณฑิตที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและการพัฒนาประเทศในแนวทางใหม่ สรุปคุณลักษณะของบัณฑิตที่สำคัญและจำเป็นต้องมีในด้านต่าง ๆ คือ นุคลิกภาพ ความรู้ และนโยบาย กล่าวคือ ต้องเป็นผู้รู้จักคิดวิเคราะห์ มีความมุ่งมั่น อุทิศตนเอง และแสวงหาความร่วมมือจากผู้อื่น ใฝ่รู้เข้าใจและรับผิดชอบต่อปัญหาของสังคม รู้ความหมาย คุณค่า และภาคภูมิใจในวัฒนธรรมไทย มีความรู้ในทางวิชาการวิชาชีพ มีความสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

* ๒๑ ตุลาคม ๒๕๒๖. หน้า ๒๔๖, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๐๓. หน้า ๒๐๓-๒๐๔.

** ประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๒๐. หน้า ๑๗๖-๑๗๗.

*** จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. พระเกี้ยว. ๒๕๓๑.

๘๐ ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

และใฝ่รู้อยู่เสมอ ปฏิบัติตามจรรยาบรรณในวิชาชีพของตนเองอย่างเคร่งครัด ลดความเห็นแก่ตัว มีความละเอียดต่อการกระทำผิด

จากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำและขณะเดียวกันบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มีการแข่งขันมากขึ้น การประชุมระดมความคิดพัฒนาคุณภาพบัณฑิตในช่วงปี ๒๕๒๖ นั้น จึงเป็นไปอย่างต่อเนื่องและได้กำหนดคณะทำงานเป็นกรรมการปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาบัณฑิตขึ้น และจากงานวิจัยพบว่า คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์มีโดยสรุปดังนี้* ต้องใฝ่รู้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรอบคอบ ใฝ่รู้ตรงด้วยเหตุผล เห็นการณ์ไกล รู้จักตนเอง เสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีความรู้ความสามารถ ในการปฏิบัติงาน รับผิดชอบ มีมนุษยสัมพันธ์ มีประสิทธิภาพในการทำงาน มีความเป็นผู้นำ มีความมั่นคงทางอารมณ์ เชื่อมมั่นในตนเอง ใจกว้าง ซื่อสัตย์สุจริตและมีความยุติธรรม

อย่างไรก็ตามการกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์นั้นเป็นในรูปแบบการพยายามทำนามธรรมให้เป็นรูปธรรมที่วัดผลได้ ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากลำบากในการกำหนดให้ชัดเจน การสำรวจแนวคิดคุณลักษณะของบัณฑิตที่ควรจะต้องมีโดยการระดมความคิดจากผู้นำนิสิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และจากงานวิจัยระดมความคิดของผู้นำนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยของรัฐในช่วงปี ๒๕๓๖-๒๕๓๘ พบว่าคุณลักษณะที่บัณฑิตควรจะต้องมีจำแนกได้โดยสรุปคือ ต้องเคารพความคิดเห็นผู้อื่น มีจิตสำนึกและรับผิดชอบต่อการมีส่วนร่วมพัฒนาสังคม มีน้ำใจ มีความกล้าคิดกล้าแสดงออก มีความเสียสละพร้อมจะปรับปรุงตนเองเสมอ มีความขยัน มีคุณธรรมจริยธรรม และมโนธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัยและตรงต่อเวลา ไม่ลืมนูญคุณ ไม่ลืมตน ทำงานเป็นทีมได้ เป็นต้น**

๓. การประกันคุณภาพนิสิต

การกำหนดแนวทางการประกันคุณภาพนิสิตนั้น เป็นการเสริมต่อจากส่วนการประกันคุณภาพวิชาการและคุณภาพงานวิจัยของมหาวิทยาลัย โดยมุ่งเน้นให้นิสิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีคุณสมบัติเฉพาะตัวที่แตกต่างจากสถาบันอื่นคือ มีความเป็นศึกษิตหรือเป็นบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรม

* ชัยพร วิชาวุธ และคณะ. รายงานการวิจัยเรื่อง คุณภาพบัณฑิตและปัจจัยส่งผลต่อคุณภาพบัณฑิต.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร. ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๑, หน้า ๑๓๔.

** จากแบบสอบถามของการสัมมนาผู้นำระดับสูง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดโดย ฝ่ายกิจการนิสิต ๒๕๓๘.

มีลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ สามารถวัด จำแนกและระบุได้ถึงความเป็นผู้มีคุณสมบัติดังกล่าว การประกันคุณภาพนิตินิตินิติดำเนินการผ่านงานกิจกรรมนิตินิตินิติ โดยกำหนดประเด็นกลยุทธ์ คือ

๓.๑ นิตินิตินิติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจะสามารถทุ่มเทเวลาให้กับการศึกษาการ ทำกิจกรรม การค้นคว้าวิจัยได้ โดยมีให้มีอุปสรรคทางด้านเงินทุนการศึกษา ค่าใช้จ่ายยังชีพเบื้องต้นและสถานที่พักที่ไม่ปลอดภัยไม่สะดวก

๓.๒ นิตินิตินิติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยต้องสามารถประยุกต์ความรู้ทางวิชาการเข้าสู่วิชาชีพ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เรียนรู้สังคม รู้จักสังคม และสามารถนำสังคมพัฒนาในแนวทางที่ถูกต้องได้

๓.๓ นิตินิตินิติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจะต้องมีบุคลิกภาพที่ดี มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นผู้นำที่ดี และเป็นที่ต้องการในตลาดแรงงาน

การนำไปสู่การประกันคุณภาพนิตินิตินิตินิติดังกล่าวนี้ ทางมหาวิทยาลัยได้กำหนดกรอบแนวทางการพัฒนาตามลำดับขั้นตอน โดยสรุปตามประเด็นข้างต้น คือ

๑) สวัสดิการสำหรับนิตินิตินิติ

มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการปฏิรูประบบการพิจารณาและจัดสรรทุนการศึกษาโดยจัดตั้งเงินกองทุนอุดหนุนการศึกษา โดยเน้นการพัฒนาให้ระบบทุนการศึกษาสำหรับนิตินิตินิติ นั้น จะต้องมีจำนวนเงินทุนที่เพียงพอต่อความจำเป็นของนิตินิตินิติแต่ละคนที่ประสบปัญหานั้น และมีจำนวนทุนเพียงพอต่อจำนวนนิตินิตินิติที่ขาดแคลนให้ผู้รับทุนการศึกษามีเกียรติ ศักดิ์ศรี และมีความภาคภูมิใจ

การดำเนินการสู่ปรัชญาดังกล่าวทางมหาวิทยาลัยได้กำหนดทุนการศึกษาจำแนกเป็นประเภทต่าง ๆ ตามความเหมาะสมและความจำเป็นของนิตินิตินิติแต่ละรายกล่าวคือ จะมีทุนการศึกษาประเภท ก. ที่เป็นเงินทุนสำหรับเพียงพอค่าใช้จ่ายในการเรียนและค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ประเภท ข. เป็นเพียงเฉพาะเงินทุนครอบคลุมค่าใช้จ่ายการศึกษา ส่วนประเภท ค. เป็นเงินทุนเสริมค่าใช้จ่ายบางส่วนให้แก่ นิตินิตินิติ และประเภทสุดท้ายเป็นเงินรางวัลการศึกษาสำหรับผู้ทำคุณประโยชน์และทำงานพิเศษให้กับมหาวิทยาลัย

นอกจากนี้ยังปฏิรูประบบการพิจารณาทุนการศึกษาคือ นิตินิตินิติสามารถยื่นขอรับการพิจารณาทุนได้ตลอดทั้งปี ทั้งนี้เพื่อให้สามารถช่วยเหลือ นิตินิตินิติที่ประสบปัญหาได้ทันทั่วทั้ง การปฏิรูปทุนการศึกษาเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับ นิตินิตินิติว่าหากสามารถเข้าศึกษาต่อในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแล้ว ความขาดแคลน ความยากจนจะมีใช้อุปสรรคของการศึกษาอีกต่อไป

สำหรับสวัสดิการหอพักนั้นจะต้องดำเนินการในแนวนโยบายหอพักนักวิชาการมากกว่าจะเป็นหอพักสำหรับสวัสดิการกล่าวคือ จะเปิดโอกาสให้นิตินิตินิติอย่างน้อยต้องมีประสบการณ์ของการ

อยู่ร่วมกัน ค้นคว้าด้วยกัน และมีกิจกรรมเชิงสัมมนาทางวิชาการมากขึ้นและให้ความสำคัญกับนิสิตใหม่ที่มาจากต่างจังหวัดมากขึ้น เพื่อให้เรียนรู้การปรับตัวในสังคมเมืองหลวงในระยะปีแรกก่อนจะหมุนเวียนเพื่อเปิดโอกาสให้กับคนอื่น นิสิตชั้นปีสุดท้ายที่ต้องค้นคว้าทำภาคนิพนธ์จะได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษเช่นกัน

การจัดหางานและแนะแนวการศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยกำหนดนโยบายเชิงรุกคือ ดำเนินการด้านฐานข้อมูลของตลาดแรงงานและข้อมูลการศึกษาต่อทั้งในต่างประเทศและในประเทศ จัดแนะแนวและอบรมการเสริมสร้างความพร้อมสำหรับการเข้าสู่งานอาชีพ ทั้งนี้มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการเพื่อเกิดการตรวจสอบและวิจัยสัมฤทธิ์ของบัณฑิตในการสู่งานอาชีพตลอดมาอย่างสม่ำเสมอ

๒) การส่งเสริมการทำกิจกรรม

จากการวิจัยทัศนคติของผู้นำนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐและผู้นำระดับสูง สโมสรนิสิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้พบว่า กิจกรรมในทศวรรษหน้านั้น จะมีรูปแบบและลักษณะดังนี้ คือ เป็นกิจกรรมที่ปลุกฝัง สร้างสรรค์ และเน้นความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นกิจกรรมที่เน้นการทำงานเป็นทีมมากขึ้น เน้นระบบข้อมูลข่าวสารเป็นกิจกรรมที่เตรียมศักยภาพของนิสิตเพื่อสู่การทำงานในมาตรฐานนานาชาติ และเป็นกิจกรรมที่พัฒนาบุคลิกภาพความเป็นผู้นำคุณธรรมของนิสิต

การนำไปสู่มาตรฐานแห่งการประกันคุณภาพนิสิตนั้นมหาวิทยาลัยส่งเสริมกิจกรรมที่สอดคล้องกับลักษณะกิจกรรมดังกล่าว ทั้งนี้โดยมีปรัชญาแห่งการจัดกิจกรรมคือ ต้องการกิจกรรมที่จัดโดยนิสิตเพื่อนิสิต โดยมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลิกภาพ การคิดริเริ่ม ความรับผิดชอบ และการเรียนรู้วางแผนการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ฝ่ายกิจการนิสิตได้ดำเนินการปรับปรุงระเบียบสโมสรนิสิตให้เสริมศักยภาพดังกล่าวโดยมุ่งหวังให้มีรูปแบบของกิจกรรมที่หลากหลายมากขึ้น กิจกรรมระดับชมรมบางชมรมซึ่งขาดความสำคัญในปัจจุบันอาจจะยุบได้ และขณะเดียวกันการตั้งชมรมใหม่ ๆ สามารถกระทำได้ง่ายขึ้นเพื่อสะท้อนความต้องการและรองรับสถานการณ์ที่แท้จริง การประเมินกิจกรรมในแต่ละช่วงเวลาจะเป็นเครื่องชี้ประสิทธิภาพของกิจกรรมนิสิตนั่นเอง

งานทางด้านการศึกษาสังคมรู้จักสังคมนั้นเน้นแนวทางการออกค่ายอาสาสมัคร โดยผสมผสานงานด้านวิชาการเสริมไปด้วยกล่าวคือ เปลี่ยนรูปแบบจากการพัฒนาสังคมโดยการสร้างถาวรวัตถุเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมให้ชาวบ้านและชุมชนรู้จักการวางแผนพัฒนา เรียนรู้ร่วมกับชุมชนในการเก็บรวบรวมข้อมูล การสำรวจความต้องการของชุมชนเพื่อพัฒนาตนเอง และการพัฒนาชนบทนั้นควรเป็นรูปแบบการผสมผสานศาสตร์ต่าง ๆ ทางวิชาการในแต่ละสาขาของนิสิตเข้าร่วมกันเพื่อสืบค้นหาแนวทางพัฒนาชนบทอย่างถูกทิศทางและเหมาะสม

๓) การพัฒนานุคลิกภาพ

เป็นหน้าที่ที่ทางมหาวิทยาลัยให้ความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนานุคลิกภาพของนิสิตให้เป็นผู้มีความเพียบพร้อมทั้งความรู้และคุณธรรม การวางตนในสังคมอย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ เป็นผู้มีวินัย เคารพระเบียบและกฎเกณฑ์ของสังคม เป็นผู้นำและผู้ตามที่มีความสามารถ

การพัฒนาผู้นำนิสิตโดยผ่าน โครงการพัฒนากิจกรรมและบุคลิกภาพนั้นได้ดำเนินการมากกว่าทศวรรษแล้ว และในแนวดำเนินการต่อไปนี้จะขยายการพัฒนาสู่นิสิตทั่วไปในระดับกว้างมากขึ้น โดยการอบรมและให้ความรู้ด้านบริหาร ความเป็นผู้นำ และการสร้างเสริมวิสัยทัศน์ของนิสิตให้เป็นผู้รอบรู้มากขึ้น

การวัดผลของการพัฒนานุคลิกภาพนั้นได้ดำเนินการจัดทำแบบทดสอบความต้องการสัมฤทธิ์ผลและการทดสอบทัศนคติความรอบรู้รอบตัวโดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคเอกชนต่าง ๆ เพื่อพัฒนาทักษะและความสามารถของนิสิตพร้อมการจัดอบรมเพื่อพัฒนาคุณภาพดังกล่าวเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ

การพัฒนาทางด้านกายภาพของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บัณฑิต จุลาสัย*

ความเจริญก้าวหน้าของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้น ปรากฏเห็นชัดเจนจากจำนวนนิสิต คณาจารย์ บุคลากร สาขาวิชา รูปแบบการศึกษา และการให้บริการวิชาการที่หลากหลาย และเพิ่มมากขึ้น รวมทั้ง การจัดหาผลประโยชน์จากที่ดินมหาวิทยาลัย สิ่งเหล่านี้ทำให้ลักษณะทางกายภาพของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปัจจุบันแปรเปลี่ยนไปจากอดีตอย่างชัดเจน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในวันนี้เป็นชุมชนขนาดใหญ่ มีประชากรดำเนินชีวิตจำนวนมากหมื่นคน เทียบได้กับเทศบาลเมือง หรือจังหวัดขนาดเล็กเลยทีเดียว เมืองมหาวิทยาลัยแห่งนี้จึงประกอบไปด้วยผู้คน อาคารสิ่งก่อสร้าง และยานพาหนะที่อยู่ปะปนร่วมกันในพื้นที่นี้

กรุงเทพมหานครในวันนี้เจริญก้าวหน้า มีอาคารสูงมากมายในเมือง และยังขยายพื้นที่ออกอย่าง กว้างขวางไปสู่ปริมณฑล ทำให้ที่ตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้นอยู่ในเขตศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจ การค้าของมหานคร กลายเป็นเมืองมหาวิทยาลัยในเมืองที่ส่งผลกระทบต่อทั้งทางด้านบวกและลบต่อมหาวิทยาลัย อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

การพัฒนาพื้นที่มหาวิทยาลัยในปัจจุบัน จึงไม่พิจารณาแต่เพียงเฉพาะเรื่องของประชาคมจุฬาฯ เท่านั้น ยังต้องคำนึงถึงผู้คนที่อาศัยโดยรอบ และประชากรกรุงเทพมหานครโดยรวม ประการสำคัญที่สุด คือ การสร้างบรรยากาศทางวิชาการ ท่ามกลางความสับสนวุ่นวายของกิจกรรมเมือง รักษาสภาพแวดล้อม และคุณภาพชีวิตไว้ให้ได้

1. จากจุดเริ่มต้นมาเป็นมหาวิทยาลัยแห่งจุฬาลงกรณ์ (พ.ศ. ๒๔๕๕ - ๒๕๐๓)

เมื่อครั้งสถาปนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้น พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทาน ที่ดินแปลงใหญ่ ขนาดเนื้อที่รวมถึง ๑,๓๐๕ ไร่ ** ณ ตำบลประทุมวัน อำเภอสามเฟื้อง ซึ่งเป็นที่ดิน ส่วนพระองค์ เพื่อใช้เป็นที่ตั้งของสถาบันการศึกษาชั้นสูงของชาติ ตามพระราชปณิธานของพระบาท

* รองศาสตราจารย์

ภาควิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

** ข้อมูลและเนื้อที่รวมตามโฉนดเดิม ปัจจุบันเนื้อที่ลดลง เหลือเพียง ๑,๑๕๔.๑ ไร่ เนื่องจากการขยายถนนและทางเท้าสาธารณะโดยรอบมหาวิทยาลัย

สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นอาภรณ์ประดับสำหรับมหานคร* แรก เช่นประเทศรุ่งเรืองอื่นในโลกขณะนั้น

พื้นที่ดินขนาดพันกว่าไร่^{นี}แบ่งออกเป็นสองแปลงใหญ่^{**} มีถนนพญาไทกั้นกลาง แปลงแรก เริ่มจากถนนพญาไท ไปทางตะวันออก จนถึงคลองอรชร ถนนสนามม้า (ปัจจุบันคือถนนอังรีดูนังต์) อยู่ระหว่างถนนประทุมวัน (ถนนพระราม ๑) ทางทิศเหนือ และทางทิศใต้คือถนนวิมลมังคลาราม (ถนนพระราม ๔) ส่วนอีกแปลงหนึ่ง^{นี} เริ่มจากถนนพญาไท ไปทางทิศตะวันตกจนถึงคลองสวนหลวง ทิศเหนือจรดถนนบำรุงเมือง (ถนนพระราม ๑) และถนนวิมลมังคลาราม (ถนนพระราม ๔) ทางทิศใต้ ที่ดินแปลงตะวันตก^{นี}ส่วนหนึ่ง เป็นที่ตั้งของวังกลางทุ่งซึ่งเคยเป็นของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ นอกนั้นเป็นสวนผลไม้และแปลงผัก มีบ้านเรือนของชาวสวนบ้างเล็กน้อย

สภาพบ้านเมืองในครั้งนั้น บริเวณที่ตั้งมหาวิทยาลัยนับเป็นเขตชานพระนคร บริเวณโดยรอบ มหาวิทยาลัยจึงเป็นพื้นที่เกษตรกรรม บ้านเรือนมีอยู่เพียงเล็กน้อย มีที่ประทับของพระราชวงศ์ และขุนนาง อยู่บ้างทางทิศเหนือ เช่น วังสระประทุม วังเพชรบูรณ์ เป็นต้น ชุมชนใกล้เคียง ได้แก่ ชุมชนชาวฝรั่งที่อยู่ บริเวณริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา เริ่มขยายตัวออกมาทางด้านถนนสีลมและถนนสาทร นอกจากนี้ทางทิศตะวันตก ยังมีสนามม้า (ราชกรีฑาสโมสรกรุงเทพฯ) ที่อยู่มาจนถึงปัจจุบัน

แม้ว่าการก่อตั้งมหาวิทยาลัยในเริ่มแรกนั้น มีนิสิตจำนวนไม่มาก แต่ด้วยวิสัยทัศน์ของผู้บัญชาการโรงเรียนข้าราชการพลเรือน^{***} ในขณะนั้น วาดภาพจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในอนาคตไว้ได้ชัดเจน ดังนี้

"...ขอให้คิดว่าให้นักเรียนแพทย์ ๒๐๐ คน นักเรียนครู ๑๕๐ คน นักเรียนรัฐศาสตรศึกษา ๑๐๐ คน นักเรียนชั้นตรีศึกษา ๑๕๐ คน รวม ๔ แผนกเท่านี้ก็ ๖๐๐ คนเสียแล้ว ยังมีอาจารย์ และพนักงาน ตลอดจนคนงานทั้งหมดราว ๑๐๐ คน ก็ในคนจำนวนมากถึงเพียงนี้ ถ้าได้ไปอยู่ในที่แห่งหนึ่งเสมอทุกวัน ที่แห่งนั้นจะไม่คับคั่งขึ้นหรือ ร้านขายหนังสือก็จะเกิดขึ้น ร้านขายของกิน ร้านตัดผม ร้านตัดเสื้อ ตัดเกือก ก็จะเกิดขึ้นตาม ๆ กัน ร้านเหล่านี้จะตั้งที่ไหน คงต้อง

* จากบทความเรื่อง โรงเรียนข้าราชการพลเรือนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ของเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี (สนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

** คูภาพประกอบ ตามโฉนดเดิม

*** เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี (สนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา) เสนาบดีกระทรวงธรรมการ

ตั้งใกล้คน คือในเขตต์บริเวณของมหาวิทยาลัยอันใหญ่กว้างนั่นเอง ตามแต่โรงเรียนจะกะให้
ดังนี้โรงเรียนก็ย่อมมีทางจะได้ผลประโยชน์จากผู้ต้องการเช่าที่เหล่านั้น ทั้งจะมีอำนาจ
บังคับผู้เช่าเหล่านั้นได้ เช่นห้ามไม่ให้ขายสุรាយฝิ่น ห้ามไม่ให้ตั้งร้านเขียนหอย และห้ามไม่
ให้ใช้อุบายเครื่องล่อในทางที่โรงเรียนไม่ปรารถนาต่าง ๆ เมืองเล็ก ๆ ที่ได้เกิดขึ้นนี้ จะเป็น
เมืองที่ได้เปรียบในการปกครองอยู่บ้างไม่ใช่ว่า พวกเราคงจะนึกกันว่า เมื่อไรหนอจะได้
เห็นเมืองเช่นนี้ เมืองที่พออย่างเข้าไปก็รู้สึกว่ กลิ่นไอเป็นวิชาความรู้และความสุภาพ อีก ๕ ปี
หรือ ๗ ปี หรือมากกว่านั้น..."*

เมื่อสถาปนาเป็นมหาวิทยาลัยนั้น มีการก่อสร้างตึกบัญชาการ (อักษรศาสตร์ ๑ ในปัจจุบัน) เป็น
ที่ทำการและการเรียนการสอน ของทั้ง ๓ คณะ คือ คณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ คณะรัฐ
ประศาสนศาสตร์ และคณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาปนามหาวิทยาลัยในครั้งนั้น มีลักษณะดังนี้

"...มหาวิทยาลัยจะตั้งในตำบลประทุมวัน ในเนื้อที่ดินระหว่างถนนสระประทุมกับถนนหัวลำโพง
ด้านหน้าจรดถนนสนามม้า ด้านหลังจรดคลองสวน มีถนนพญาไทพาดกลางแต่ทิศเหนือไปได้
ตอนข้างตัวนออกเป็นตอนนำ ตอนข้างตัวนตกเป็นตอนหลังของมหาวิทยาลัย ในตอนนำ
เป็นที่ตั้งของโรงเรียนหันหน้าออกถนนสนามม้า มหาวิทยาลัยสภาการจะได้ตั้งอยู่ในเนื้อที่ตอนนำ
ณ ท่ามกลางแห่งถนนสระประทุมกับถนนหัวลำโพง ด้านเหนือและด้านใต้แห่งสภาคารนั้น
จะเป็นสำนักสถานที่อยู่แห่งนักเรียนเป็นหลัง ๆ ไป และเว้นระยะที่ว่างพอเป็นสนามบางแห่ง
ด้านหลังของสภาคาร จะเป็น โรงงานที่ฝึกหัดศิลปวิชาต่าง ๆ เนื้อที่ดินในตอนหลังข้ามฟาก
ถนนพญาไทนั้น จะเป็นที่สวนสำหรับปลูกพันธุ์ไม้และพันธุ์ผล สำหรับเป็นตัวอย่างให้ศึกษ
กับจะเป็นที่สวนแลไร่นาสำหรับทดลองการเพาะปลูก และเป็นทดลองการเพาะเลี้ยงสัตว์
ผสมสัตว์ใหญ่เล็ก และฝึกหัดการป้องกันโรคแห่งสัตว์พาหนะ ที่นี้จะเป็นที่ฝึกหัดของนักเรียน
เพาะปลูก นักเรียนผสมสัตว์ และนักเรียนแพทย์รักษาสัตว์ แลจะเป็นพิพิธภัณฑ์แห่งพฤกษชาติ
สำหรับศึกษาทางพฤกษศาสตร์ทั่วไป..."**

* จากบทความเรื่อง โรงเรียนข้าราชการพลเรือนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ของเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี (สนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

** ระเบียบการ โรงเรียนข้าราชการพลเรือน ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
กุมภาพันธ์ รศ. ๑๓๑

อาคารที่ก่อสร้างเพิ่มขึ้นภายหลัง ได้แก่ ตึกขาวของคณะวิทยาศาสตร์ ตึกวิศวกรรม ๑ และ ๒ (ประสาทแดง) ตึกจักรพงษ์ (สโมสรนิสิตและโรงอาหาร) อาคารทั้งหมดรวมอยู่ในฝั่งตะวันออกของถนนพญาไท โดยมีถนนเชื่อมต่อไปยังถนนสนามม้าที่เลียบบคลองอรชร มีเพียงบ้านพักผู้บัญชาการ (บริเวณอาคาร จามจุรี ๑, ๒, ๓ และ ๔ ในปัจจุบัน) และบ้านพักอาจารย์ชาวต่างประเทศ (เรือนภระตราชา และบ้านพักอนุสาสทหอพักนิสิต)อีกสามสี่หลังรวมอยู่ฝั่งตะวันตก จึงเสมือนหนึ่งว่า บริเวณมหาวิทยาลัยนั้นแบ่งการใช้ที่ดินออกเป็นส่วนการศึกษาและส่วนพักอาศัย โดยมีถนนพญาไทแบ่งแยกชัดเจน ลักษณะเช่นนี้ยังคงปรากฏมาจนถึงปัจจุบัน

ตลอดระยะเวลา ตั้งแต่ครั้งนั้นจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๐๓ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยพัฒนาก้าวหน้าเป็นลำดับโดยเฉพาะการขยายพื้นที่และการก่อสร้างอาคาร มีอาคารเพิ่มขึ้นมากมายในฝั่งตะวันออกได้แก่ อาคารเคมี ๑ อาคารคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ อาคารคณะเภสัชกรรมศาสตร์ (คณะศิลปกรรมศาสตร์ ปัจจุบัน) อาคารหอสมุดกลาง (อาคารอักษรศาสตร์ ๒) หอประชุม และตึกบัญชา (อาคารคณะอักษรศาสตร์ ๓ ปัจจุบันหรือไปแล้ว) รวมทั้งมีการต่อเติมตึกขาวหลายครั้งหลายคราจนเป็นอาคารอย่างที่เราเห็นในปัจจุบัน พื้นที่มหาวิทยาลัยในส่วนนี้จึงมีลักษณะเฉพาะที่มีอาคารตั้งอยู่เป็นแถว เป็นแนว เรียงรายล้อมรอบสระน้ำ และสนามหญ้าขนาดใหญ่ และมีความสง่างามสมกับเป็นสถาบันการศึกษาชั้นสูง จนกลายเป็นภาพลักษณ์สำคัญของมหาวิทยาลัยมาถึงปัจจุบัน อีกทั้งยังเป็นแบบอย่างให้กับสถาบันการศึกษาอื่น ๆ

นอกจากนี้ยังมีการก่อสร้างอาคารอีกหลายหลังของคณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีทางด้านทศได้ คณะทันตแพทยศาสตร์ และคณะสัตวแพทยศาสตร์ ทางด้านทิศเหนือ ทางฝั่งตะวันตกนั้น เป็นที่ตั้งของตึกเลขานุการ (จามจุรี ๑ และ ๒) เพื่อใช้เป็นอาคารบริหารแทนตึกบัญชาการเดิม หอพักนิสิตหญิงริมถนนพญาไท (บริเวณศูนย์การค้ามาบุญครองในปัจจุบัน) และหอพักนิสิตชาย ในบริเวณบ้านพักอาจารย์ชาวต่างประเทศเดิม

ในเวลาเดียวกัน ชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยก็เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การขยายตัวของชุมชนฝั่งธนถนนสีลม และถนนสาทร มาจนถึงถนนสุรวงศ์ และถนนสี่พระยาต่อเนื่องไปจนถึงบริเวณสถานที่ทำการของทูตานุทูตบนถนนวิฑู และถนนราชดำริ รวมทั้งเกิดการนิยมนำมาสร้างบ้านพักอาศัยแบบอเมริกัน ทางด้านถนนสุขุมวิท* ทำให้บริเวณราชประสงค์และเพลินจิต กลายเป็นย่านชุมชนขึ้นมา ในขณะที่กิจกรรมการค้าและขนส่ง ค่อย ๆ ขยายต่อเนื่องจากสถานีรถไฟกรุงเทพ หัวลำโพง มาจนถึงเขตที่ดินของมหาวิทยาลัย

* บ้านก่ออิฐถือปูน สองชั้น บนเนินมีสนามรอบบ้าน ซึ่งแตกต่างไปจากเรือนไทยเดิม หรือบ้านทรงยุโรปรุ่นแรก

๒. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๐๔ - ๒๕๒๕)

การดำเนินงานของมหาวิทยาลัย ตามแผนพัฒนาการศึกษาของชาติระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๐๔ - ๒๕๒๕ ทำให้มหาวิทยาลัยเติบโตใหญ่อย่างเห็นได้ชัด ทั้งจากจำนวนคณะวิชาเพิ่มมากขึ้น จนครบทุกสาขาวิชา มากกว่ามหาวิทยาลัยอื่นใด อีกทั้งยังขยายการศึกษาสู่ระดับประกาศนียบัตร ปริญญาโท และปริญญาเอก ทำให้จำนวนประชากรอันได้แก่ นิสิต คณาจารย์ และบุคลากร เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว

มหาวิทยาลัยจึงจำเป็นต้องขยายพื้นที่ออกไปทุกทิศทาง ทางฝั่งตะวันออกนั้น คณะทันตแพทยศาสตร์ และคณะสัตวแพทยศาสตร์ เป็นเสมือนจุดเริ่มให้เกิดการขยายต่อมาทางตะวันตกจนถึงฝั่งพญาไท เป็นที่ตั้งของคณะเภสัชศาสตร์ และสถาบันวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์ ทางด้านสนามหออประชุม มีการขยายพื้นที่มาทางใต้ โดยเฉพาะอาคารเรียน โรงปฏิบัติการวิจัยต่าง ๆ ของคณะวิทยาศาสตร์ และคณะวิศวกรรมศาสตร์ รวมทั้งคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี คณะเศรษฐศาสตร์ อาคารสถาบันวิจัยทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ และอาคารศาลาพระเกี้ยวที่เป็นอาคารกิจกรรมนิสิต จึงกลายเป็นศูนย์กลางมหาวิทยาลัยอีกแห่งหนึ่ง

ทางฝั่งตะวันตกการขยายตัวของอาคารหอพักนิสิต อาจารย์ และข้าราชการ หน่วยงานส่วนกลาง เช่น อาคารบริหาร (จามจุรี ๓ และ ๔) โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันบริการคอมพิวเตอร์ ตลอดจนอาคารมหาธีรราชานุสรณ์ เพื่อเป็นหอสมุดกลางแห่งใหม่แทนอาคารเดิม ทางใต้เป็นที่ตั้งของคณะครุศาสตร์ โรงเรียนสาริตแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะนิเทศศาสตร์ และคณะนิติศาสตร์ รวมทั้งอาคารกิจกรรม การกีฬาต่าง ๆ และสนามกีฬาในร่ม

อาจกล่าวได้ว่าการพัฒนาพื้นที่มหาวิทยาลัยในช่วงเวลานั้น ขยายขอบเขตออกไปโดยรอบ ยกเว้นบริเวณของหน่วยงานราชการอื่น เช่น โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา โรงเรียนสาริตปทุมวัน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาลัยก่อสร้างอุเทนถวาย กรมพลศึกษา หน่วยงานต่าง ๆ เหล่านี้ต่างพัฒนาก่อสร้างอาคารหลายหลังเช่นกัน โดยเฉพาะกรมพลศึกษานั้น เมื่อรัฐบาลกำหนดเป็นสถานที่แข่งขันกีฬานานาชาติ เอเชียนเกมส์ ครั้งที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๐๕ มีการก่อสร้างอาคารสถานที่เพื่อใช้แข่งขันกีฬาหลายประเภท ทั้งในเขตของหน่วยงานเอง และเขตการศึกษาของมหาวิทยาลัย ได้แก่ สนามจุฬาลงกรณ์ สระว่ายน้ำ สนามเทนนิส และโรงแรมสากล (อาคารวิทย์พัฒนา) หนึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๒๒ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โอนพื้นที่เกือบสี่สิบไร่ให้แก่สภากาชาดไทย*

* พระราชบัญญัติโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยให้แก่ สภากาชาดไทย พ.ศ. ๒๕๒๒
เนื้อที่ ๓๖ ไร่ ๓ งาน ๗๔ ตารางวา

พื้นที่โดยรอบมหาวิทยาลัย มีผู้คนตั้งถิ่นฐานสร้างบ้านเรือนเพิ่มมากขึ้น ในบริเวณที่เป็นสวน และแปลงผักเดิม จนกลายเป็นชุมชนพักอาศัย รวมทั้งเป็นที่ตั้งกิจการค้า โรงงานของเอกชนรายย่อยที่ บางรายเช่าที่จากมหาวิทยาลัย ในขณะที่จำนวนมากไม่ได้เช่าอยู่ บุกรุกเข้าอยู่ ต่อเติมบ้าน สร้างเพิงพักพืง จนทำให้บางแห่งกลายเป็นแหล่งเสื่อมโทรม เกิดปัญหาทั้งเรื่องความสะอาด สุขอนามัย อคติภัย และความ ปลอดภัย

ดังนั้นในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงเริ่มจัดการหาผลประโยชน์ที่เหมาะสมกับ ยุคสมัยจากบริเวณดังกล่าว โดยให้ธุรกิจเอกชนเข้าร่วมดำเนินการก่อสร้างอาคารพาณิชย์พักอาศัยกว่า ห้าพันหน่วย รวมทั้งโรงแรม โรงภาพยนตร์ ตลาดสด สำนักงาน ธนาคาร สถานศึกษา อีกทั้งรับผิดชอบใน การปรับปรุงระบบถนน ทางเท้าและสาธารณูปโภคอื่น โดยจ่ายค่าบำรุงการศึกษาให้กับมหาวิทยาลัย จำนวนหนึ่งในขั้นต้น และมหาวิทยาลัยได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากผู้ครอบครองแต่ละรายในเวลา ต่อมาตามกำหนดสัญญา

การพัฒนาพื้นที่ขนาดสามร้อยกว่าไร่ นี้ มีผลให้สภาพกายภาพของมหาวิทยาลัยเปลี่ยนแปลงไป อย่างมากมายทั่วทั้งพื้นที่ และตอบรับกับสภาพชุมชนโดยรอบ มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ส่งผลดีต่อ การเรียนการสอน กิจกรรมของนิสิตและอาจารย์ ในขณะที่เงินรายได้แต่ละปีที่ได้รับมีส่วนสนับสนุน กิจการของมหาวิทยาลัย โดยนำไปสมทบกับงบประมาณแผ่นดิน สำหรับใช้ในกิจกรรมพิเศษ เช่น การส่ง ณาจารย์ไปศึกษาระดับสูงในต่างประเทศ และการก่อสร้างอาคาร เป็นต้น

สำหรับผู้ที่อยู่อาศัยและทำธุรกิจในอาคารพาณิชย์พักอาศัยเหล่านั้น ส่วนหนึ่งคือผู้ที่อยู่อาศัยเดิม อีกส่วนหนึ่งคือผู้ที่ย้ายเข้ามา เนื่องจากเป็นทำเลธุรกิจ ใกล้แหล่งวัดฤดูบิ ตลาด และการขนส่ง โดยมี สักส่วนโดยประมาณว่า หนึ่งในสามใช้พักอาศัยอย่างเดียว ส่วนอีกประมาณหนึ่งในห้าใช้ประกอบกิจการ อุตสาหกรรมขนาดย่อม และเป็นโกดังเก็บสินค้า นอกนั้นเป็นธุรกิจบริการ ร้านค้าปลีก สำนักงานวิชาชีพ และร้านอาหาร* ความคึกคักของกิจกรรมในบริเวณดังกล่าวคือ เจริญผล บรรทัดทอง สามย่าน และ สยามสแควร์ ที่ต่อมากลายเป็นย่านการค้าสำคัญหนึ่งของกรุงเทพมหานคร ส่งผลต่อการพัฒนาของ กรุงเทพมหานคร จนอาจกล่าวได้ว่าความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กลายเป็นต้น แบบของการพัฒนาพื้นที่ในเขตอื่นของกรุงเทพมหานคร และแพร่กระจายไปยังต่างจังหวัด จนกลายเป็น รูปแบบมาตรฐานของการพัฒนาชุมชนย่านการค้า หรือศูนย์การค้าของไทย ที่แตกต่างไปจากต่างประเทศ

* จากการสำรวจในปี พ.ศ. ๒๕๒๗

๗๐ ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความเจริญก้าวหน้าของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยช่วงเวลานี้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของกรุงเทพมหานครและประเทศ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ ทำให้บริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว บริเวณถนนสี่พระยา ถนนสุรวงศ์ ถนนสีลม และถนนสาทร กลายเป็นศูนย์กลางทางธุรกิจของกรุงเทพมหานคร (Central Business District - CBD.) แทนย่านการค้าเก่า บริเวณถนนเจริญกรุงและถนนเขาวราช ศูนย์กลางใหม่นี้ประกอบด้วยสถาบันการเงิน ห้างสรรพสินค้า สำนักงาน ตลอดจนโรงแรม สถานที่บริการอื่น ๆ ซึ่งเวลาต่อมาขยายตัวไปจนถึง ราชประสงค์ เพลินจิต และถนนพญาไท ที่ตั้งของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงเป็นส่วนหนึ่งของย่านธุรกิจนี้ สภาพแวดล้อมโดยรอบมหาวิทยาลัยเปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิง มีการขยายถนนออกกว้างขวางโดยการถมคูคลองต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นถนนอังรีดูนังต์ ถนนพระรามหนึ่ง ถนนพระรามสี่ และถนนบรรทัดทองเชื่อมต่อถนนเจริญผล โดยเฉพาะถนนพญาไทที่กลายเป็นถนนสายหลักของกรุงเทพมหานคร เชื่อมศูนย์กลางธุรกิจกับพื้นที่ด้านเหนือ มีผลให้พื้นที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยถูกแบ่งแยกออกเป็นสองส่วนอย่างสิ้นเชิง และก่อให้เกิดปัญหาการสัญจรระหว่างสองฝั่งนับแต่นั้นตลอดมา

ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงภายในมหาวิทยาลัย และปัจจัยการเปลี่ยนแปลงภายนอกของกรุงเทพมหานคร ทำให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยริเริ่มจัดทำผังแม่บท เพื่อเป็นนโยบายในการพัฒนาทางด้านกายภาพต่อไปในอนาคต นับเป็นหน่วยงานแรกของประเทศที่มีการจัดทำผังแม่บท รวมทั้งการดำเนินงานตามผังแม่บทที่ได้วางไว้ จนเป็นแบบอย่างให้แก่สถาบันการศึกษา หน่วยงานราชการ และหน่วยงานเอกชนอื่น ปฏิบัติตามในเวลาต่อมา

ตามผังแม่บทของมหาวิทยาลัยนั้น กำหนดเขตและการใช้ที่ดินไว้ชัดเจน ทั้งเขตการศึกษา เขตหน่วยราชการอื่นและเขตจัดหาผลประโยชน์ โดยมีแผนดำเนินการที่สอดคล้องแผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ ๕ (๒๕๒๕ - ๒๕๒๙) อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเป็นเรื่องที่ค่อนข้างใหม่ และมีข้อจำกัดหลายประการ ทำให้การจัดทำและดำเนินการตามผังแม่บทไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร* เช่น ผังแม่บทนั้นครอบคลุมแนวความคิดที่กว้างขวาง จนทำให้แผนดำเนินงานไม่ชัดเจน ขาดการวางแผน โดยเฉพาะช่วงเวลาหลังจาก ปี พ.ศ. ๒๕๒๙ โครงการใหม่ที่เกิดขึ้นตามกระแสในช่วงเวลาต่าง ๆ ที่ไม่ตรงกับแผนหรือผังแผนงานไม่ชัดเจน หรือปฏิบัติได้ยาก เช่น การเรียกคืนที่ดินบางส่วนของหน่วยราชการ เป็นต้น การจัดลำดับความสำคัญและความเร่งด่วนไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป นอกจากนี้ยังมีปัญหาในเชิงนโยบายและระบบบริหารมหาวิทยาลัยที่เปลี่ยนแปลง ปัญหาด้านความเข้าใจเกี่ยวกับผังแม่บท รวมทั้งขาดบุคลากรที่รับผิดชอบทางด้านกายภาพ ทั้งด้านการวางแผน การดำเนินงานก่อสร้างและการดูแลรักษา

* ข้อเสนอแนะจากกลุ่มผู้ศึกษาสภาพอาคารในเขตพื้นที่การศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๓. ทศวรรษแห่งความก้าวหน้าของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (พ.ศ. ๒๕๓๐ - ๒๕๓๙)

ก่อนที่จะเข้าสู่ทศวรรษ (พ.ศ.๒๕๓๐ - ๒๕๓๙) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยพัฒนาทางด้านกายภาพเต็มพื้นที่ที่มีอยู่ทั้งในเขตการศึกษาและเขตจัดหาผลประโยชน์ ตามแผนพัฒนาการศึกษาของมหาวิทยาลัย มีการเพิ่มหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งคณะ สถาบัน และศูนย์ รวมทั้งโครงการอีกมากมายดำเนินการกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน การวิจัยค้นคว้า การให้บริการวิชาการแก่สังคม และการทำงานบำรู้งศลปวิฒนธรรม ดังนั้นตลอดทศวรรษนี้มหาวิทยาลัยเริ่มมีนโยบายสำคัญต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาทางด้านกายภาพอันเกิดขึ้นมาจากการเปลี่ยนแปลงของมหาวิทยาลัยในยุคก่อน ดังนี้

(๑) มหาวิทยาลัยเปลี่ยนแปลงนโยบายการก่อสร้างอาคารขนาดเล็กหรือการต่อเติมอาคาร มาเป็นการก่อสร้างอาคารขนาดใหญ่ ทำให้อาคารที่ก่อสร้างในทศวรรษนี้มีขนาดใหญ่ พื้นที่รวมเกินหมื่นตารางเมตร เป็นส่วนใหญ่ เช่น อาคารสถาบัน ๓ อาคารศศปฐกาลา อาคารนารถโพธิปราสาท (สถาปัตยกรรมศาสตร์) อาคารโรงพยาบาลทันตแพทย์ อาคารวิทยนิเวศน์ อาคารเรียนรวมนิติศาสตร์-นิเทศศาสตร์ และอาคารศูนย์กฎหมายข้อมูลนิติศาสตร์ อาคารเหล่านี้มีขนาดพื้นที่ประมาณ ๑๐,๐๐๐ - ๒๐,๐๐๐ ตารางเมตร อาคารสัตวแพทย์ อาคารบรมราชกุมารี อาคารวิทยาลัยปิโตรเลียมและปิโตรเคมี และสถาบันวิจัยโลหะและวัสดุ และอาคารวิศวกรรม ๔ มีขนาดพื้นที่ ๒๐,๐๐๐ - ๓๐,๐๐๐ ตารางเมตร อาคารศึกษานานาชาติ (ที่จอร์จทาวน์) มีขนาดพื้นที่กว่า ๓๐,๐๐๐ ตารางเมตร และอาคารเรียนและปฏิบัติการคณะวิทยาศาสตร์และคณะแพทยศาสตร์ มีขนาดพื้นที่ถึง ๕๐,๐๐๐ ตารางเมตร

(๒) มหาวิทยาลัยมีนโยบายจัดหาที่ดินโดยสารและขนส่ง เพื่อใช้ในการสัญจรทางตั้ง ทำให้สามารถก่อสร้างอาคารสูงได้เกินกว่าสี่ชั้น มีผลให้การก่อสร้างอาคารใช้พื้นที่คลุมดินลดลง และมีที่เว้นว่างมากขึ้น เช่น อาคารพรีคลินิก (คณะทันตแพทยศาสตร์) อาคารจามจูรี ๔ อาคาร ๕๐ ปีคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี อาคารประชาธิปไตย - ไร่ไพพรรณี อาคารวัสดุศาสตร์ อาคารวิทยาศาสตร์ทางภาพถ่ายและเทคโนโลยีการพิมพ์ อาคารคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ อาคารครุศาสตร์ ๓ และอาคารปฏิบัติการเก๊สซ์ อาคารเหล่านี้มีความสูง ๖ ถึง ๑๐ ชั้น อาคารสถาบัน ๓ อาคารศศปฐกาลา อาคารสัตวแพทย์ อาคารโรงพยาบาลทันตแพทย์ อาคารบรมราชกุมารี อาคารวิทยาลัยปิโตรเลียมและปิโตรเคมี อาคารหอพักนิสิต อาคารวิทยนิเวศน์ อาคารเรียนรวมนิติ-นิเทศ และอาคารศูนย์กฎหมายนิติศาสตร์ อาคารเหล่านี้สูง ๑๑-๑๕ ชั้น นอกจากนี้อาคารศึกษานานาชาติ สูง ๑๘ ชั้น อาคารวิศวกรรมศาสตร์ อาคารเรียนและปฏิบัติการคณะวิทยาศาสตร์และคณะแพทยศาสตร์ สูงเกิน ๒๐ ชั้น

(๓) มหาวิทยาลัยมีนโยบายจัดหาเงินทุนจากแหล่งต่าง ๆ สมทบงบประมาณแผ่นดิน เพื่อให้สามารถสร้างอาคารขนาดใหญ่ และสูงหลายชั้นได้ รวมทั้งการก่อสร้างอาคารลักษณะพิเศษ เช่น

๘๐ ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ห้องประชุมขนาดใหญ่ การติดตั้งระบบป้องกันภัยอาคารสูง ระบบปรับอากาศและครุภัณฑ์พิเศษ เป็นต้น โดยแหล่งเงินทุนนั้นมีมาจากหลายแหล่ง ได้แก่ รายได้จากการจัดการทรัพย์สิน เงินบริจาคจากนิสิตเก่า องค์กรธุรกิจเอกชน มูลนิธิ และอื่น ๆ เช่น อาคารสถาบัน ๓ และอาคารบรมราชกุมารี ทั้งสองอาคารนี้ มหาวิทยาลัยจัดเงินรายได้ผลประโยชน์สัมพันธ์กับงบประมาณแผ่นดิน อาคารจามจุรี ๔ อาคารจุลจักรพงษ์ อาคารศูนย์หนังสือแวนแก้ว อาคารหอพักนิสิต อาคารวิทยนิเวศน์ อาคารศึกษานานาชาติ อาคารเหล่านี้ มหาวิทยาลัยใช้งบประมาณของมหาวิทยาลัยทั้งหมด ศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมแห่งจุฬาฯ (เรือนไทย) อาคาร ๕๐ ปี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี อาคารศศปาสตรา อาคารประชาธิปไตยพระณี อาคารเหล่านี้ มหาวิทยาลัยได้รับความช่วยเหลือจากแหล่งทุนอื่นสัมพันธ์กับงบประมาณแผ่นดินหรืองบประมาณของมหาวิทยาลัย

(๔) มหาวิทยาลัยดำเนินนโยบายก่อสร้างอาคารขนาดใหญ่ สำหรับหลายหน่วยงานที่ต้องการพื้นที่ใช้สอยคล้ายกันหรือที่ร่วมกันได้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พื้นที่ รวมทั้งหลีกเลี่ยงการก่อสร้างอาคารขนาดเล็กหลายหลัง เช่น อาคารเรียนรวม ได้แก่ อาคารบรมราชกุมารี สำหรับสาขาวิชามนุษยศาสตร์ อาคารเรียนรวมนิติ-นิเทศ อาคารวิศวกรรม ๔ สำหรับวิศวกรรมศาสตร์สาขาต่าง ๆ อาคารวิทยาศาสตร์ อาคารวิทยาศาสตร์ทางภาพถ่ายและเทคโนโลยีการพิมพ์ ประเภทอาคารวิจัยและปฏิบัติการรวม ได้แก่ อาคารสถาบัน ๓ อาคารสัตวแพทยศาสตร์ อาคารวิทยาลัยปิโตรเลียมและปิโตรเคมี สถาบันวิจัยโลหะและวัสดุ อาคารปฏิบัติการรวมคณะวิทยาศาสตร์และคณะแพทยศาสตร์ ประเภทกิจกรรมรวม ได้แก่ อาคารมหาธีรราชานุสรณ์ (สถาบันวิทยบริการ-ห้องสมุด) อาคารจามจุรี ๔ (กิจการบริหาร) อาคารจุลจักรพงษ์ (กิจกรรมนิสิต) อาคารประชาธิปไตยพระณี (สถาบันวิจัยทางสังคมศาสตร์) อาคารศึกษานานาชาติ (ที่จอดรถรวมสาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์และสำนักงาน)

(๕) มหาวิทยาลัยมีนโยบายเพิ่มประสิทธิภาพอาคารเก่าโดยการปรับปรุงต่อเติมตามสภาพและการใช้อาคารได้แก่ อาคารสถาบัน ๓ เป็นการต่อขยายอาคารสถาบัน ๒ เพื่อรองรับการขยายงานของสถาบันวิจัยเดิม และสถาบันวิจัยที่ตั้งใหม่ การต่อเติมอาคารวิศวกรรม ๔ อีกหนึ่งชั้นเพื่อใช้สำหรับการเรียนการสอน การต่อเติมอาคารมหาธีรราชานุสรณ์เพิ่มอีกสี่ชั้น เพื่อให้บริการห้องสมุดได้มากขึ้น รวมทั้งให้บริการข้อมูลสารสนเทศในรูปแบบอื่นที่ไม่ใช่หนังสือหรือสิ่งพิมพ์ เป็นต้น

(๖) มหาวิทยาลัยมีนโยบายอนุรักษ์อาคารที่มีคุณค่าทางด้านสถาปัตยกรรมหรือเป็นสัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ได้แก่ อาคารจักรพงษ์ ตึกขาวคณะวิทยาศาสตร์ อาคารบัญชาการและหอสมุดกลาง (อักษรศาสตร์ ๑-๒) อาคารวิศวกรรม ๔ เรือนภะระตราชา (เรือนไม้สองชั้นที่เคยเป็นบ้านพักอาจารย์ชาวต่างประเทศ) เป็นต้น

(๓) มหาวิทยาลัยมีนโยบายก่อสร้างอาคารสำหรับใช้กิจการพิเศษเฉพาะ เพื่อความเหมาะสม และแก้ปัญหาอาคารสถานที่เดิม เช่น อาคารจามจุรี ๔ สำหรับผู้บริหารมหาวิทยาลัย อาคารจุลจักรพงษ์ รวมถึงกิจการเกี่ยวกับนิสิต ได้แก่ ที่ทำการรองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต กองกิจการนิสิต องค์การบริหาร นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (อบจ.) สถานีวิทยุจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวมทั้งโรงอาหารนิสิตและ อาจารย์ สำนักงานสโมสรอาจารย์ สภาคณาจารย์ และชมรมพฤกษศาสตร์ อาคารศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม เป็นหมู่เรือนไม้ทรงไทย เพื่อเป็นศูนย์กลางกิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรมไทย ทั้งสถาปัตยกรรม คนตรี ศิลปหัตถกรรม ส่งเสริมบรรยากาศของมหาวิทยาลัย และอนุรักษ์ศิลปะ สถาปัตยกรรมไทย ประเพณี อีกทั้งยังใช้เป็นเรือนรับรองของมหาวิทยาลัย ความสวยงาม และคุณประโยชน์ของเรือนไทยนี้ ทำให้ มหาวิทยาลัยอื่นนำไปเป็นแบบอย่าง ในการก่อสร้างอาคารทรงไทยประเพณีหรือก่อสร้างศูนย์ศิลปวัฒนธรรม อีกหลายแห่ง อาคารแวนแก้วเพื่อใช้เก็บหนังสือและสิ่งพิมพ์ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยใช้ระบบการจัดเก็บหนังสือสมัยใหม่ ควบคุมด้านเครื่องจักรกลและระบบคอมพิวเตอร์ ทำให้สามารถ เก็บหนังสือได้ถึงสองแสนเล่ม อาคารเอนกประสงค์ของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพื่อใช้ สำหรับกิจกรรมในร่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา อาคารวิทยนิเวศน์เป็นอาคารหอพัก ที่มีรูปแบบคล้ายห้องชุดหรือคอนโดมิเนียมทั่วไป สูง ๑๓ ชั้น สำหรับบุคลากรมหาวิทยาลัยใช้เป็นที่พักชั่วคราว หรือช่วงระยะเวลาสั้นเมื่อต้องปฏิบัติงานหรือมีการศึกษาคำค้น และไม่สะดวกที่จะเดินทางไปกลับ มหาวิทยาลัย

(๔) มหาวิทยาลัยมีนโยบายรื้อถอนอาคารเก่าขนาดเล็กที่หมดสภาพเสื่อมโทรมหรือสิ้นเปลืองงบประมาณในการซ่อมแซมบำรุง อีกทั้งเป็นการเปิดพื้นที่ว่างให้กับอาคารใหม่ ได้แก่ การรื้ออาคารคณะ นิติศาสตร์ ซึ่งเดิมสูงเพียงสี่ชั้น และมีปัญหาทรุดตัวเพราะการต่อเติมจนเกิดปัญหาโครงสร้างและมีความ ต้องการพื้นที่เพิ่มมากขึ้น เพื่อก่อสร้างอาคารศูนย์กฎหมายและศูนย์บริการข้อมูลกฎหมายสูง ๑๕ ชั้น ขึ้นแทน การรื้ออาคารอักษรศาสตร์ ๓ สูงสองชั้นเพื่อก่อสร้างอาคารบรมราชกุมารีสูง ๑๕ ชั้นแทน รวมทั้ง รื้ออาคารขนาดเล็กหลายหลังในคณะวิศวกรรมศาสตร์ รื้ออาคารบางส่วนของคณะวิทยาศาสตร์ คณะ สถาปัตยกรรมศาสตร์ และคณะครุศาสตร์ เพื่อก่อสร้างอาคารใหม่ขนาดใหญ่กว่า

(๕) มหาวิทยาลัยเริ่มศึกษาจัดเตรียมข้อมูล เพื่อปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคอันได้แก่ ระบบไฟฟ้า ระบบประปา ระบบระบายน้ำ รวมทั้งถนน ทางเท้า และภูมิทัศน์ ตลอดจน ยังมีโครงการระบบสารสนเทศ เช่น การติดตั้งสายไฟเบอร์ออฟติก เชื่อมโยงระบบคอมพิวเตอร์สำหรับเครือข่าย CUNET ภายใน และภายนอกมหาวิทยาลัย รวมทั้งในระดับประเทศและต่างประเทศ

(๑๐) มหาวิทยาลัยทดลองระบบบริหารจัดการอาคารแบบใหม่ ซึ่งแต่เดิมเป็นภาระงานของบุคลากรประจำของมหาวิทยาลัย เมื่อมีนโยบายลดกำลังคนและเพิ่มการว่าจ้างบริษัทธุรกิจเอกชนเข้ามาดำเนินการแทน เช่น งานทำความสะอาดอาคารและบริเวณ งานสวน งานรักษาความปลอดภัย งานดูแลซ่อมบำรุงระบบประกอบอาคาร เป็นต้น หรือการว่าจ้างเอกชนเข้ามาจัดการและดูแลหอพักวิทยานิเวศน์ นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งสำนักจัดการอาคารเพื่อดูแลอาคารส่วนกลาง โดยทดลองที่อาคารบรมราชกุมารีซึ่งเป็นอาคารเรียนรวมและเป็นห้องพักอาจารย์ของคณะอักษรศาสตร์และคณะศิลปกรรมศาสตร์

สำหรับในเขตพื้นที่จัดหาผลประโยชน์นั้น มหาวิทยาลัยเริ่มมีโครงการพัฒนาที่ดินในรูปแบบใหม่แบบเป็นอาคารขนาดใหญ่และสูงเช่นกัน ได้แก่ โครงการพัฒนาที่ดินบริเวณถนนบรรทัดทอง เป็นอาคารสำนักงานสูง ๑๐ ชั้น อาคารพาณิชย์สูง ๔ ชั้น และอาคารจอดรถสูง ๕ ชั้น โครงการพัฒนาที่ดินบริเวณสยามสแควร์ (อาคารสยามโบว์ลเดียม) ให้ผู้ลงทุนดำเนินการก่อสร้างอาคารสูง ๑๘ ชั้น คือ โรงแรมโนโวเทลสยามสแควร์ โครงการพัฒนาที่ดินบริเวณสี่แยกปทุมวัน (อาคารมาบุญครองเซ็นเตอร์) ศูนย์การค้าขนาดใหญ่ที่สุดของกรุงเทพมหานครในช่วงเวลานั้นประกอบด้วยอาคารสำนักงานสูง ๒๐ ชั้น อาคารจอดรถ อาคารศูนย์การค้าและห้องประชุมอเนกประสงค์สูง ๘ ชั้น และอาคารโรงแรมสูง ๒๐ ชั้นเช่นกัน

นอกจากนี้ยังมีโครงการพัฒนาที่ดินบริเวณถนนพระรามสี่ เป็นอาคารสำนักงานและอาคารชุดอาศัยสูง ๑๕ ชั้น สองหลัง พร้อมศูนย์ธุรกิจ ศูนย์ประชุม ที่จอดรถ ซึ่งกำลังดำเนินการก่อสร้างอยู่ในขณะนี้

สำหรับกลุ่มอาคารพาณิชย์พักอาศัยย่านเจริญผลและบรรทัดทองนั้น อาคารมีสภาพทรุดโทรมเนื่องจากอายุอาคารและการใช้สอย รวมทั้งเริ่มมีสภาพแวดล้อมที่ไม่สอดคล้องกับกิจกรรมมหาวิทยาลัย จึงมีการวางแผนพัฒนาในรูปแบบอื่น แต่เนื่องจากเป็นพื้นที่ดินใหญ่ มีทำเลที่ตั้งที่อยู่ใจกลางเมืองและบริเวณโดยรอบกำลังพัฒนาอย่างมากมาย รวมทั้งการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์เปลี่ยนไปจากระบบเดิม มหาวิทยาลัยจึงตั้งคณะกรรมการพิจารณาวางแผนเรื่องนี้ ว่าจ้างบริษัทที่ปรึกษาเพื่อการศึกษาหาแนวทางในการพัฒนาที่เหมาะสมในเชิงธุรกิจ รวมทั้งให้ข้อเสนออื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่มหาวิทยาลัย ช่วยคัดเลือกติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลงานของบริษัทวางผังแม่บทที่มหาวิทยาลัยว่าจ้างวางผังแม่บทบริเวณดังกล่าวทั้งหมดนี้อยู่ระหว่างการศึกษายังไม่แล้วเสร็จ เมื่อการดำเนินงานสิ้นสุด จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจะมีแผนการพัฒนาที่ดินที่เหมาะสม ทั้งในด้านการลงทุนของฝ่ายเอกชน ในด้านรายได้สนับสนุนกิจกรรมมหาวิทยาลัย ในด้านส่งเสริมกิจกรรมมหาวิทยาลัย ในด้านสภาพกายภาพที่เอื้อต่อการศึกษาหาความรู้ของนิสิต การค้นคว้าวิจัยของคณาจารย์และการดำเนินงานของบุคลากรของมหาวิทยาลัย และในด้านส่งเสริมสภาพแวดล้อมของกรุงเทพมหานคร โดยรวมให้จุฬาลงกรณ์มีลักษณะเป็นเมืองมหาวิทยาลัยในเมืองที่แท้จริง

ในช่วงเวลาเดียวกันบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเช่นกันเนื่องจากอัตราการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศและกรุงเทพมหานคร ยังผลให้บริเวณโดย

รอบมหาวิทยาลัยมีโฉมหน้าใหม่ ไม่ว่าจะเป็นอาคารสำนักงาน อาคารชุดพักอาศัย อาคารพาณิชย์ประเภท ศูนย์การค้าล้วนมีขนาดสูงใหญ่ มีพื้นที่มากมาย เป็นไปตามกระแสความเจริญที่เกิดขึ้นทั่วไปในมหานคร แม้กระทั่งโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย และกรมตำรวจที่ตั้งอยู่บริเวณใกล้เคียง มีการก่อสร้าง อาคารสูงมากมาย เมื่อรวมกับการพัฒนาที่ดินในเขตจัดหาผลประโยชน์ของมหาวิทยาลัย เช่น ศูนย์การค้า มานูญครอง ศูนย์การค้าสยามสแควร์ ต่อเนื่องกับศูนย์การค้าสยามเซ็นเตอร์ ศูนย์การค้าเวิร์ลเทรดเซ็นเตอร์ ที่อยู่รอบนอก ทำให้บริเวณจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นศูนย์กลางธุรกิจสำคัญ โดยเฉพาะระดับวัยรุ่น และหนุ่มสาว

ในขณะที่เดียวกันปัญหาจราจรและสิ่งแวดล้อมในบริเวณศูนย์กลางธุรกิจและเขตเมืองชั้นในของ กรุงเทพมหานครทวีความรุนแรงมากขึ้นทุกที รัฐบาลและกรุงเทพมหานครจึงใช้งบประมาณมหาศาลจัดทำ โครงการเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้แก่ ทางด่วนยกระดับ สายบาง โคโล-แจ้งวัฒนะ แนวเหนือใต้ทางด่วนถนน รongเมืองไม่ห่างจากเขตจัดหาผลประโยชน์บรรทัดทอง และแนวตะวันตก ลิ่นสุดเชื่อมต่อไปยังราชดำริเลียบ คลองแสนแสบ ทางด้านเหนือของมหาวิทยาลัย การรถไฟแห่งประเทศไทยมีโครงการก่อสร้างทาง รถไฟยกระดับ รถไฟฟ้าสายเหนือ หัวลำโพง-บางซื่อ ที่เชื่อมต่อกับโครงการรถไฟฟ้ามหานครที่จะเป็น รถไฟฟ้าใต้ดินสายแรกเริ่มจากหัวลำโพงไปทางถนนพระรามสี่จนถึงรัชดาภิเษกและต่อไปจนถึงลาดพร้าว และบางซื่อ ในขณะที่ระบบรถไฟลอยฟ้าของกรุงเทพมหานครทั้งสองสายคือ สายสีลม-จตุจักร และ สุขุมวิท-เจริญผล จะวิ่งมาเชื่อมกับบริเวณศูนย์การค้าสยามสแควร์และศูนย์การค้ามานูญครอง ยังมีโครงการ ระบบบำบัดน้ำเสียรวม ที่กำลังฝังท่อระบายน้ำขนาดใหญ่สำหรับรองรับน้ำเสียจากชุมชน โดยมีแนวอยู่ตาม ถนนพระรามสี่ รวมทั้งระบบประปาที่มีท่อส่งน้ำขนาดใหญ่ใต้ดิน และการไฟฟ้านครหลวงที่ปรับปรุง ก่อสร้างฝังสายไฟฟ้าใต้ดินบนแนวถนนพญาไท

เมื่อโครงการเหล่านี้แล้วเสร็จ จะทำให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตั้งอยู่ในทำเลที่ดีที่สุดแห่งหนึ่ง ของกรุงเทพมหานคร เพราะมีระบบสาธารณูปโภค และระบบการขนส่งมวลชนที่สมบูรณ์ ส่งผลให้เกิด การพัฒนาต่อเนื่องทั้งภายในและภายนอกเขตมหาวิทยาลัยต่อไป ทำให้ภาพลักษณ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในอนาคตเปลี่ยนแปลงไปจากเมื่อครั้งสถาปนาและทศวรรษก่อนอย่างสิ้นเชิง

๔. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในทศวรรษหน้า

การพัฒนามหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ครั้งสถาปนามาจนเป็นมหาวิทยาลัย ผ่านแผนพัฒนา การศึกษาเป็นลำดับจนถึงทศวรรษที่ผ่านมา ล้วนทำให้สภาพมหาวิทยาลัยทางด้านกายภาพเปลี่ยนแปลง อย่างมากมาย เมื่อมีปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกส่งผลและเสริมสร้าง ทำให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในวันนี้มีลักษณะเฉพาะแตกต่างไปจากมหาวิทยาลัยอื่น ๆ

๘๐ ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทั้งนี้ในการเปลี่ยนแปลงก้าวหน้านั้น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยต้องเผชิญหน้ากับปัญหาในการบริหารและจัดการทั้งในด้านการศึกษา การวิจัย การบริการสังคม การบริหารองค์กร และจัดการทรัพยากรบุคคล รวมทั้งการจัดการทางด้านกายภาพให้เหมาะสมกับสภาวะการณ์ปัจจุบันและเตรียมการวางแผนสำหรับอนาคตที่จะมาถึง

สภาพแวดล้อมทางกายภาพของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่กำลังเข้าสู่ทศวรรษหน้านั้นเป็นผลจากการพัฒนามาตลอดระยะเวลากว่า ๘๐ ปี จากอาคารเพียงไม่กี่หลังในช่วงแรกของการสถาปนาในปีปัจจุบันมหาวิทยาลัยมีอาคารต่าง ๆ เฉพาะในเขตการศึกษา รวมทั้งหมดเกือบสองร้อยหลัง อาคารเหล่านี้มีลักษณะแตกต่างกันเรื่องอายุอาคาร ขนาดพื้นที่ ความสูงหรือจำนวนชั้น ตลอดจนลักษณะการใช้ มีทั้งอาคารที่พัฒนาตามผังแม่บทของมหาวิทยาลัย และอาคารที่เกิดแทรกในช่วงเวลาต่าง ๆ โดยไม่ผ่านกระบวนการพิจารณาการเลือกที่ตั้งอาคาร หรือการศึกษาใช้ที่ดินในลักษณะผังเฉพาะอย่างรอบคอบ อาคารเหล่านี้จะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาพื้นที่ต่อไปในอนาคต ในขณะที่อาคารหลายหลังมีสภาพชำรุดทรุดโทรมทั้งภายนอกและระบบภายในอาคาร อาคารหลายหลังมีสภาพไม่เหมาะสมกับการใช้งานในปัจจุบัน โดยอาจสรุปรวมปัญหาเป็นสองประเด็นหลัก คือ *

ปัญหาแรก คือ ปัญหาความเสื่อมโทรม (Deterioration) ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาสามัญของอาคารที่มีการสึกหรอจากการใช้งาน แตกต่างตามช่วงอายุใช้งาน ลักษณะปัญหาและความรุนแรงของปัญหาจะเพิ่มมากขึ้น หากไม่มีการดูแลรักษาพอเพียง ความเสื่อมโทรมของอาคารมาจากสาเหตุดังนี้

(๑) ความเก่าของอาคาร เห็นได้ชัดจากความสีกร่อนของวัสดุอาคาร ทั้งภายในและภายนอก จนกระทั่งระบบต่าง ๆ ใช้งานต่อไปไม่ได้ โดยทั่วไปหากอาคารได้รับการดูแลรักษาและซ่อมแซมเป็นระยะ ๆ ปัญหาเหล่านี้อาจเกิดขึ้นบ้าง แต่หากไม่มีการซ่อมแซมปรับปรุง ปัญหาจะพอกพูนและลุกลาม เกิดปัญหาต่อเนื่องอีกมากมาย จนยากแก่การแก้ไข

(๒) การใช้สอยอาคาร การบริหาร หรือจัดการการใช้อาคารที่ไม่เหมาะสม โดยไม่มีการบำรุงรักษาเป็นระยะ วัสดุหรือระบบอาคารจึงหมดอายุเสียหายและสึกหรออย่างรวดเร็ว

(๓) มลภาวะจากภายนอกอาคาร มีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่ออาคาร เช่น อาคารที่ตั้งอยู่ติดถนนพญาไทที่มีปริมาณการจราจรคับคั่งตลอดวัน จะได้รับแรงสั่นสะเทือน ที่เป็นตัวเร่งทำให้อาคารชำรุดทรุดตัวได้ เช่นเดียวกับควันและเสียงที่มีผลต่อการใช้งาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเป็นอาคารเรียน

* สรุปผลการประชุมระดมความคิดเห็นเรื่องรูปแบบการพัฒนากายภาพของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปัญหาความเสื่อมโทรมของอาคารในปัจจุบัน ปรากฏให้เห็นชัดเจนทั้งภายในและภายนอกอาคาร ทั้งในส่วนสถาปัตยกรรม และโครงสร้าง ตลอดจนระบบวิศวกรรมต่าง ๆ อันได้แก่ ระบบไฟฟ้า ระบบประปา สุขภิบาล และระบบเครื่องกล

สำหรับโครงสร้างอาคารแม้ว่ามีอยู่น้อย แต่มีความเสี่ยงต่อการเกิดอันตรายแก่ผู้ใช้อาคาร เช่น การแยกตัวของผนังกับโครงสร้าง การแตกร้าวในส่วนโครงสร้าง เนื่องจากการทรุดตัวหรือการต่อเติมอาคาร ในส่วนเชื่อมต่อระหว่างอาคารเก่าและอาคารใหม่ เนื่องจากการ ใช้เสาเข็มรับน้ำหนักต่างขนาดกัน การทรุดตัวของชั้นล่างอาคารที่ใช้พื้นคอนกรีตเสริมเหล็กวางบนดิน เพื่อความประหยัดในด้านงบประมาณผนังที่ทรุดตามโครงสร้าง ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างรอยต่อผนังและคาน ทำให้ฝนรั่วเข้าอาคารได้ หรือมีปัญหาประตูหน้าต่างติดขัด เป็นต้น

ปัญหาการชำรุดเสียหายของส่วนประกอบอาคารนั้นเป็นปัญหาที่ไม่รุนแรง มาจากการก่อสร้างที่ไม่ได้มาตรฐาน การใช้งานอาคารไม่เหมาะสม การซ่อมแซมที่ไม่ถูกต้อง เช่น ส่วนผสมปูนไม่เหมาะสม หรือการฉาบทำไม่ถูกวิธีทำให้เกิดการแตกร้าว อาคารส่วนใหญ่ในมหาวิทยาลัยไม่มีการทำความสะอาดทาสีจึงดูเก่าทั้งที่สภาพยังแข็งแรงอยู่ ยังมีปัญหาวัสดุแต่งที่หมดสภาพจากการใช้งาน เช่น กระเบื้องปูพื้นทางเดินและห้องน้ำสีกหรือหรือหลุคร่อน เป็นต้น

ส่วนระบบประกอบอาคาร ได้แก่ ระบบสุขภิบาล ในอาคารที่มีอยู่เกินกว่า ๑๐ ปีขึ้นไปมักมีปัญหาเกี่ยวกับระบบสุขภิบาล ท่อประปา ท่อระบายน้ำ ผู้กร่อน อุคตันและรั่วซึม อุปกรณ์ชำรุด มาจากการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีคุณภาพต่ำ หรือขาดการดูแลรักษาที่สม่ำเสมอ ปัญหากำลังไฟฟ้าไม่เพียงพอมาจากการต่อเติมติดตั้งเครื่องไฟฟ้าภายหลัง โดยเฉพาะการติดตั้งระบบปรับอากาศ การต่อเติมอาคารในอาคารเก่าที่ออกแบบให้ระบายอากาศโดยวิธีธรรมชาติ แต่เมื่อมีการก่อสร้างอาคารใหม่และต่อเติมอาคารเดิม ปิดล้อมรอบจนไม่สามารถระบายอากาศ

ปัญหาที่สอง คือ ความพินสมัย (Obsolescence) เกิดจากอาคารสถานที่เคยเหมาะสมในการใช้งานเฉพาะช่วงเวลานั้น แต่ไม่สามารถรองรับการขยายตัวหรือการเปลี่ยนแปลงการใช้งานในเวลาต่อมา ความพินสมัยมีสามระดับ คือ

ในระดับมหาวิทยาลัย การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยอย่างมากและรวดเร็วในช่วง ๒-๓ ทศวรรษที่ผ่านมา จากพื้นที่ที่เคยเป็นเขตจัดหาผลประโยชน์และเป็นเขตกันชนระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชนโดยรอบ ปัจจุบันกลายเป็นพื้นที่ประสานประโยชน์ร่วมกัน การวางแผนการใช้ที่ดินจะต้องเปลี่ยนให้เอื้ออำนวยซึ่งกันและกัน ทั้งในแง่บรรยากาศทางวิชาการและแง่ธุรกิจหรือการที่มีถนนพญาไทคั่นกลาง แบ่งพื้นที่มหาวิทยาลัยออกเป็นสองส่วน การแก้ปัญหาความต่อเนื่องระหว่างพื้นที่ทั้งสอง

๘๐ ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ด้วยระบบทางเดินเท้า ด้วยสะพานลอยและอุโมงค์ลอดใต้ถนน และระบบถนนพร้อมระบบสัญญาณไฟ เริ่มไม่เหมาะสมเกิดปัญหาการจราจรและอุบัติเหตุบ่อยครั้ง รวมทั้งปริมาณจราจรบนถนนพญาไท ทำลายความต่อเนื่องอย่างรุนแรง

ในระดับคณะหรือหน่วยงานนั้น แม้ว่าคณะต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีที่ตั้งรวมกลุ่มในสาขาวิชาเดียวกันค่อนข้างชัดเจน ตามผังแม่บทของมหาวิทยาลัย ได้แก่ กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ กายภาพ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ แต่มีบางอาคาร ได้แก่ อาคารเคมี ๒ และ ๓ ของคณะวิทยาศาสตร์ ที่ตั้งแยกจากกลุ่มอาคารส่วนใหญ่ของคณะเดียวกัน อีกทั้งตั้งแทรกกลางกลุ่มอาคารสาขาวิชามนุษยศาสตร์ สนามฟุตบอลหน้าหอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและสระว่ายน้ำที่ตั้งแยกจากพื้นที่กีฬาและกิจกรรมสันทนาการหลักของมหาวิทยาลัย อาคารครุศิลป์ตั้งแยกห่างจากกลุ่มอาคารคณะครุศาสตร์ เป็นต้น

ในระดับอาคาร ปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะอาคาร จากสภาพเดิมที่เคยเหมาะสม แต่แปรเปลี่ยนไปตามเวลา ได้แก่ อาคารหอพักนิสิตหญิง (หอพักนิสิตชายเดิม) และอาคารเรียนหลายหลังที่ตั้งอยู่ริมถนนพญาไท ที่ปัจจุบันได้รับมลพิษทางอากาศ เสี่ยง การสัมผัสเชื้อจากการจราจรหรือการก่อสร้างอาคารของคณะที่ไม่มีการวางแผนการใช้ที่ดินระยะยาวโดยเลือกที่ว่างที่มีอยู่ในขณะนั้น การออกแบบอาคารใหม่โดยไม่ได้มองภาพรวมของทั้งคณะหรือหน่วยงานในอนาคต การสร้างอาคารขนาดเล็กหรือเป็นอาคารที่แผ่ไปในแนวราบเป็นการใช้ที่ดินที่ขาดประสิทธิภาพและเป็นอุปสรรคต่อการขยายพื้นที่ของหน่วยงานในระยะยาว

ปัญหาทางด้านกายภาพที่กล่าวมานั้น เป็นผลมาจากการดำเนินการ ดังนี้

(๑) ขั้นตอนการวางแผนและออกแบบ แม้ว่ามหาวิทยาลัยอาศัยผังแม่บทและผังเฉพาะเป็นเครื่องมือควบคุมการใช้ที่ดินในพื้นที่ส่วนต่าง ๆ แต่มีการก่อสร้างที่เป็นโครงการแทรกแผนหรือเป็นโครงการเร่งด่วน จึงไม่มีการศึกษาเรื่องที่ตั้งอาคารและไม่ได้พิจารณาวางแผนระยะยาว ปัญหาเรื่องมาตรฐานอาคารที่ไม่เป็นระบบเดียวกัน การตั้งงบประมาณเฉพาะค่าก่อสร้างอาคาร (Building Construction Cost) โดยไม่ได้พิจารณาถึงค่าใช้จ่ายดำเนินการหรือดูแลรักษาอาคาร (Operating Cost) การก่อสร้างอาคารที่ลดงบประมาณค่าก่อสร้างจนไม่ได้มาตรฐาน มีผลเพิ่มค่าดูแลรักษาอาคารในระยะยาว เช่น ระบบปรับอากาศแบบแยกส่วน แม้ว่าค่าก่อสร้างเริ่มแรกจะต่ำแต่จะใช้พลังงานไฟฟ้าภายหลังมากกว่าแบบรวม เป็นต้น

(๒) ขั้นตอนการก่อสร้าง มาจากงบประมาณค่าก่อสร้างอาคารที่จำกัด ทำให้มีปัญหาเรื่องคุณภาพวัสดุรวมทั้งมาตรฐานฝีมือช่างก่อสร้าง ปัญหาการควบคุมงานที่ขาดบุคลากรที่มีประสบการณ์ ความเสียหายระหว่างการก่อสร้างกับอาคารข้างเคียง เช่น การแตกร้าวของผนังที่เป็นปัญหาเห็นได้ทันทีหรือการทรุดตัวของอาคารที่เป็นปัญหาเกิดต่อมาภายหลัง

(๓) ขั้นตอนการใช้ ทำให้เกิดความเสียหายอื่นตามมา การใช้อาคารอย่างไม่เหมาะสม การขาดงบประมาณในการดูแลซ่อมบำรุงหรือแม้แต่ทำความสะอาดที่เหมาะสม

แนวทางในการปรับปรุงอาคารเหล่านี้ หากพิจารณาตามสภาพอาคาร สามารถแบ่งได้ดังนี้ กลุ่มแรก กลุ่มอาคารที่สมควรรื้อถอน ได้แก่ อาคารขนาดเล็ก อาคารชั่วคราว ส่วนต่อเติมของอาคาร อาคารที่สร้างเพื่อใช้เฉพาะงาน อาคารที่ก่อสร้างแทรกอยู่ระหว่างอาคาร อาคารเหล่านี้ทำให้เกิดความหนาแน่นและเป็นอุปสรรคต่อการก่อสร้างอาคารใหญ่ต่อไป

กลุ่มที่สอง กลุ่มอาคารที่มีปัญหาความไม่เหมาะสมด้านการใช้ที่ดิน มีปัญหาสภาพอาคารที่มีความสูงเพียง ๒-๓ ชั้น มีพื้นที่แผ่ขยายทางราบที่มีสภาพเสื่อมโทรม มีพื้นที่ใช้สอยไม่เหมาะสม มีปัญหาด้านระบบประกอบอาคาร และอาคารที่ตั้งอยู่ห่างจากกลุ่มอาคารส่วนใหญ่ของหน่วยงานเดียวกัน การลงทุนปรับปรุงอาคารเหล่านี้เพื่อใช้งานต่อไปจะสูงเกินไปเพราะต้องปรับปรุงอาคารอย่างมากและครบวงจรทั้งอาคารจึงควรรักษาอาคารเหล่านี้ไว้ใช้งานต่อไปอีกช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น

กลุ่มที่สาม กลุ่มอาคารที่ตั้งเหมาะสมทั้งอาคารเก่าหรืออาคารใหม่ สภาพอาคารยังดีอยู่ควรเน้นการดูแลรักษา โดยจัดงบประมาณให้เพียงพอ

กลุ่มที่สี่ กลุ่มอาคารที่มหาวิทยาลัยกำหนดเป็นอาคารอนุรักษ์ ได้แก่ อาคารหอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาคารบัญชาการและหอสมุดกลาง (คณะอักษรศาสตร์ ๑-๒) อาคารจักรพงษ์ ตึกขาว คณะวิทยาศาสตร์ อาคารเหล่านี้เป็นอาคารรุ่นแรกของมหาวิทยาลัย มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยจึงมีนโยบายซ่อมแซมรักษาไว้และยังมีอาคารวิศวกรรม ๑ และ ๒ (ปราสาทแดง) เรือนไทยของศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรม อาคารพาณิชย์ศาสตร์และการบัญชี ๑, ๒ และ ๓ อาคารรัฐศาสตร์ ๑ และ ๒ อาคารคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ เรือนภระตราชา อาคารจามจุรี ๑ และ ๒ ควรทำการอนุรักษ์ต่อไป

อนึ่งในด้านภาพรวมของมหาวิทยาลัยทางด้านกายภาพนั้น มีประเด็นปัญหาอีกบางประการที่ต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับอนาคตของมหาวิทยาลัย ได้แก่*

ความจำเป็นต้องมีการขยายตัวของพื้นที่เพื่อรองรับวิทยาการต่าง ๆ ในรูปแบบของสถานีวิจัย สถานีทดลอง โรงงานต้นแบบ ศูนย์ฝึกอบรม หรือศูนย์ศึกษา สำหรับสาขาวิชาที่ต้องการพื้นที่พิเศษ

ความจำเป็นต้องมีปฏิสัมพันธ์กับอุตสาหกรรม ธุรกิจเอกชน ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และชุมชน โดยรอบมากขึ้น เพื่อนำความรู้และประสบการณ์กลับมาสู่การเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย

* สรุปผลการประชุมระดมความคิดเรื่องรูปแบบการพัฒนากายภาพของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๘๐ ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความจำเป็นต้องพิจารณาภาพรวมทั้งเขตพื้นที่การศึกษาและที่ดินที่หน่วยราชการอื่นยืมไปใช้ควบคู่ไปกับการพัฒนาเขตพื้นที่ผลประโยชน์ให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน รวมทั้งต้องกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินและการก่อสร้างอาคารของหน่วยราชการอื่น มิให้เกิดความขัดแย้งกับผังรวมของมหาวิทยาลัย และความจำเป็นต้องปรับการใช้ที่ดิน การใช้อาคาร และการรักษาสภาพแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้นเพื่อการรองรับพัฒนาการด้านวิชาการของมหาวิทยาลัยในอนาคต

ก่อนที่จะเข้าสู่ทศวรรษต่อไปนั้น สถานภาพของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีลักษณะสำคัญดังนี้

(๑) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตั้งอยู่ในใจกลางกรุงเทพมหานคร ศูนย์กลางความเจริญทางการค้า บริการ อุตสาหกรรม และเทคโนโลยีระดับชาติและนานาชาติ การเป็นมหาวิทยาลัยในชุมชนเมือง ทำให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเผชิญปัญหาแบบสังคมเมืองมากมาย เช่น สภาพแวดล้อมเป็นพิษ การจราจรติดขัด เป็นต้น

(๒) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตั้งอยู่บนที่ดินพระราชทานผืนใหญ่ในเขตปทุมวัน มีเนื้อที่พันกว่าไร่ แบ่งเป็นเขตการศึกษาครึ่งหนึ่ง ร้อยละสามสิบเป็นเขตผลประโยชน์ ที่เหลือเป็นเขตส่วนราชการอื่นยืมใช้

(๓) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีอาคารมากเกือบสองร้อยหลัง มีพื้นที่อาคารกว่าห้าแสนตารางเมตร ครึ่งหนึ่งนั้นเป็นพื้นที่เพื่อการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด นอกจากนี้มีอาคารที่กำลังอยู่ระหว่างการก่อสร้างคิดเป็นพื้นที่สองแสนตารางเมตร ในจำนวนนี้เป็นอาคารสูงกว่าสิบชั้นเกือบห้าสิบลหลัง

(๔) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีการพัฒนาระบบเครือข่ายสื่อสาร และโครงข่ายเคเบิลสายใยแก้ว ช่วยให้ระบบการติดต่อสื่อสารภายในและทางไกลมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งในแง่ความรวดเร็ว ความทั่วถึงและความถูกต้อง รวมทั้งระบบไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับการแลกเปลี่ยนข้อมูลและถ่ายโอนข้อมูลซึ่งมีผลถึงระบบการเรียนการสอน การศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองของนิสิต

(๕) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยพัฒนาสาขาวิชาต่าง ๆ โดยการเพิ่มหลักสูตร จำนวนนิสิต จึงมีความต้องการเพิ่มพื้นที่ใช้สอยสำหรับรองรับหน่วยงานใหม่ และจำนวนนิสิตที่เพิ่มมากขึ้น ในขณะที่ต้องรักษาพื้นที่ว่างสีเขียว สภาพแวดล้อมให้มีความสัมพันธ์กับอาคารและระบบการสัญจรทั้งยานพาหนะและคนเดินเท้ารวมทั้งที่จอดรถ ความต้องการที่พักในบริเวณมหาวิทยาลัยเพื่อลดระยะเวลาการเดินทาง เพิ่มเวลาและประสิทธิภาพในการทำงานของอาจารย์ นิสิต และบุคลากร รวมทั้งที่พักสำหรับผู้ที่มีกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ ความต้องการระบบจัดการอาคารที่เหมาะสมเพื่อดูแลรักษาความปลอดภัย บำรุงรักษาอาคารและระบบสาธารณูปโภค ระบบสื่อสารที่อาศัยเทคโนโลยีที่ซับซ้อน รวมทั้งบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเทคนิคเฉพาะเพื่อสำรวจ เสนอแนะ และแก้ไข รวมทั้งการวางแผนพัฒนาอาคารสถานที่ การก่อสร้างและการอนุรักษ์อาคารประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย ความต้องการระบบสาธารณูปโภคที่เหมาะสมทั้งค่าใช้จ่าย และการรักษาสภาพแวดล้อม เช่น พลังงานไฟฟ้า ระบบบำบัดน้ำเสีย การกำจัดขยะ เป็นต้น

สภาพดังกล่าวเป็นเหตุให้การปฏิรูประบบบริหารราชการของมหาวิทยาลัยที่กำลังดำเนินการในขณะนี้ จำเป็นต้องพิจารณาประเด็นทางด้านกายภาพไปพร้อมกัน สภามหาวิทยาลัยจึงแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาระบบการวางแผน และการใช้ทรัพยากรกายภาพ โดยกำหนดเป้าหมายของมหาวิทยาลัยไว้ชัดเจนดังนี้

(๑) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นเมืองมหาวิทยาลัยที่ได้มาตรฐานในทุกองค์ประกอบ เป็นชุมชนที่มีกิจกรรมทางวิชาการเป็นหลัก มีบรรยากาศทางวิชาการที่เอื้อต่อการศึกษาหาความรู้และพัฒนาคุณภาพชีวิตของนิสิต ตลอดจนการค้นคว้าวิจัย การให้บริการวิชาการแก่สังคม การทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ และความสัมพันธ์กับภาคเอกชนเพื่อสานประโยชน์ทางวิชาการในการพัฒนาประเทศชาติ

(๒) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยในเมืองที่มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมเมืองทั้งในระดับชุมชนโดยรอบและกรุงเทพมหานครโดยรวม

(๓) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีความเป็นสากลสภาพ เป็นศูนย์กลางในการติดต่อกับนานาชาติทั้งในด้านวิชาการ สารสนเทศ และศิลปวัฒนธรรม

ทั้งนี้ เพื่อให้สภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นองค์ประกอบสำคัญหนึ่งนำพาให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นไปดังคาดหวังไว้ว่า

"...มหาวิทยาลัยเป็นอาภรณ์สำหรับมหานครที่รุ่งเรือง
แล้วมหานครใดมีมหาวิทยาลัยที่ขึ้นชื่อเสียงสมจะอวดได้
ก็ย่อมเป็นเครื่องเชิดชูเกียรติคุณของมหานครนั้น
แม้ประเทศ ซึ่งเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยอันประกอบด้วย
เกียรติคุณเช่นนั้น ก็ย่อมได้ชื่อเสียงปรากฏความรุ่งเรือง
แผ่ไพศาลไปในทิศทั้งปวงด้วย..."*

* จากบทความเรื่อง โรงเรียนข้าราชการพลเรือนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ของเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี (สนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

เอกสารอ้างอิง

๑. กำเนิดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๐.
๒. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในรอบ ๑๐ ปี ๒๕๒๐ - ๒๕๒๙ โรงพิมพ์ด้านสุทธาการพิมพ์, ๒๕๓๐.
๓. รายงานวิจัยสถาบันเรื่องการศึกษาการใช้พื้นที่ดินในเขตผลประโยชน์ของมหาวิทยาลัย, กันยายน ๒๕๒๗.
๔. รายงานวิจัยสถาบันเรื่องโครงการปรับผังแม่บทจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : การประเมินผังแม่บทมหาวิทยาลัยในปัจจุบัน, พฤศจิกายน ๒๕๓๐.
๕. รายงานวิจัยสถาบันเรื่องการสำรวจสภาพอาคารในเขตพื้นที่การศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ธันวาคม ๒๕๓๔.
๖. รายงานประจำปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๐
๗. รายงานประจำปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๑
๘. รายงานประจำปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๒
๙. รายงานประจำปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๓
๑๐. รายงานประจำปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๔
๑๑. รายงานประจำปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๕
๑๒. รายงานประจำปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๖
๑๓. รายงานประจำปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๗
๑๔. รายงานประจำปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๘
๑๕. รายงานประจำปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙

“เหตุการณ์ในรอบทศวรรษ”

จรรยา นงแสงวิเชียร*

ปีพุทธศักราช ๒๕๓๐

- ๕ มกราคม ๒๕๓๐ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงเปิดการประชุมนานาชาติ เรื่อง “หัวข้อที่น่าสนใจของฟิสิกส์กึ่งตัวนำ” ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ๘ มีนาคม ๒๕๓๐ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยประสบความสำเร็จในการใช้ระบบติดตามตำแหน่งดวงอาทิตย์สำหรับแผงเซลล์แสงอาทิตย์ โดย ผศ.ดร.ยุทธนา กุลวิจิต และศ.ดร.สมศักดิ์ ปัญญาแก้ว แห่งภาควิชาวิศวกรรมไฟฟ้า คณะวิศวกรรมศาสตร์
- ๒๘ มีนาคม ๒๕๓๐ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยประกอบพิธีประสาทปริญญารัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ฯลฯ นางฉานัน โขเว ผู้สำเร็จราชการแห่งแคนาดา
- ๗ เมษายน ๒๕๓๐ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเสด็จฯ มาทรงประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์แท่นฐานพระบรมราชานุสาวรีย์สองรัชกาล และทรงยกเสาเอกเรือนไทย
- ๑๖ เมษายน ๒๕๓๐ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีพระราชทานประกาศนียบัตรของสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ ประจำปี ๒๕๓๐ อาคารของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* อาจารย์

ภาควิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์

ได้รับรางวัลคือ ตีกอักษรศาสตร์ได้รับรางวัลประเภทอนุรักษ์ดีเด่น และอาคารจุลจักรพงษ์ได้รับรางวัลเกียรติคุณประเภทอาคารที่ใช้งานพิเศษ

- ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๓๐ ศ.นพ.นิกร คุสิตสิน คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับการยกย่องให้เป็นนักวิจัยดีเด่นแห่งชาติประจำปี ๒๕๓๐ สาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์ จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
- ๘ มิถุนายน ๒๕๓๐ รศ.นพ.ประมวธ วิรุฒมเสน หัวหน้าคณะวิจัยเรื่อง “การปฏิสนธิในหลอดทดลองการเลี้ยงตัวอ่อน และการถ่ายกลับตัวอ่อนเพื่อตั้งครรภ์ ในคน” ได้รายงานผลการผลิตเด็กในหลอดทดลองซึ่งสำเร็จเป็นครั้งแรกในประเทศไทยและได้ทำการคลอดเด็กหลอดแก้วรายนี้เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๓๐ เป็นเพศชาย
- ๒ กรกฎาคม ๒๕๓๐ ศ.นพ.สมหมาย วิไลรัตน์ หัวหน้าฝ่ายระบบทางเดินอาหาร ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ ได้ประดิษฐ์ “หน้ากากที่ปรับระดับได้สำหรับครึ่ง Gastric balloon ในผู้ป่วยที่เส้นโลหิตขาดในหลอดอาหารแตก” ซึ่งเป็นเครื่องมือแพทย์ชนิดใหม่
- ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๓๐ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกเหล่าฯ ถวายปริญญา นิติศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ปริญญารัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แด่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร และปริญญาวิทยาศาสตร

- คุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แด่สมเด็จพระเจ้าลูก
เธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์อัครราชกุมารี
- ๑๐ สิงหาคม ๒๕๓๐ อาจารย์บุญส่ง สงวนงาม และ รศ.นพ.
เยี่ยมมน โนภพ บุนนาค หน่วยเวชศาสตร์ฟื้นฟู
ภาควิชาออร์โทปิดิกส์และเวชศาสตร์ฟื้นฟู
คณะแพทยศาสตร์ ได้ดัดแปลงวิธีทำเครื่องกาย
อุปกรณ์เสริมแบบพลาสติกสำหรับคนพิการ
ได้รับรางวัลที่ ๓ จากการประกวดผลงานคิดค้น
หรือสิ่งประดิษฐ์ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ประเทศ
ชาติของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ประจำปี ๒๕๒๘ สาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์
- ๑๕ กันยายน ๒๕๓๐ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยถวายปริญญาอักษร
ศาสตรคุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แด่พระเทพ
วิสุทธิเมธี (พุทธทาสภิกขุ)
- ๒๖ กันยายน ๒๕๓๐ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยประกอบพิธีประสาท
ปริญญารัฐศาสตรคุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่
ฯพณฯ นายยาสุฮิโร นากาโซเน นายกรัฐมนตรี
ประเทศญี่ปุ่น
- ๕ ตุลาคม ๒๕๓๐ คณะนักวิจัยนำโดย ศ.ดร.วิรุพห์ สายคณิต
หัวหน้าหน่วยปฏิบัติการวิจัยฟิสิกส์สารกึ่ง
ตัวนำพบความสำเร็จในการเตรียมสารตัวนำ
ยิ่งยวดที่อุณหภูมิสูง เป็นชาติแรกในเอเชีย
- ๒๒ ตุลาคม ๒๕๓๐ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยประกอบพิธีประสาท
ปริญญาศิลปศาสตรคุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์
แก่ฯพณฯ โมฮัมหมัด เชียฮูล ฮัก ประธานาธิบดี
แห่งสาธารณรัฐอิสลามปากีสถาน

- ๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๐ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเสด็จฯ มาทรงฟังปาฐกถาชุด “สิรินธร” เรื่อง “การพัฒนาระบบการศึกษาของประเทศไทย” โดย ม.ล. ปิ่น มาลากุล ณ ห้องประชุมสารนิเทศ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๐ สมเด็จพระราชาธิบดี สมเด็จพระราชินี และพระราชธิดาแห่งสเปน เสด็จฯ เยือนจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการนี้มหาวิทยาลัยได้ถวายปริญญารัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แด่สมเด็จพระราชาธิบดีแห่งสเปน
- ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๐ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จฯ พร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงเปิดพระบรมราชานุสาวรีย์สองรัชกาล และงานจุฬาวិชาการ’๓๐ และก่อนเสด็จฯ กลับ นายกองค้การบริหารจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ทูลเกล้าฯ ถวายพระเกียรติทองคำแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในการพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบ
- ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๐ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเสด็จฯ เปิดพิพิธภัณฑสถานธรรมชาติวิทยา ณ ตึกชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์
- ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๐ คณาจารย์กลุ่มสัลยแพทย์ ภาควิชาสัลยศาสตร์ นำโดย รศ.นพ.บรรเทอง รัชตะปิติ ด้วยความร่วมมือจากแผนกวิสัญญีและฝ่ายพยาบาลห้องผ่าตัด ได้ทำการผ่าตัดเปลี่ยนไส้ติ่งที่

- ๕ ธันวาคม ๒๕๓๐
- รับบริจาคจากผู้ป่วยที่เสียชีวิตอีกคนหนึ่งเข้าไปในผู้ป่วยได้สำเร็จเป็นครั้งแรก
- พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่อแก่ “จีบ้า” ใหม่ว่า “สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์ฯ” (Sasin Graduate Institute of Business Administration of Chulalongkorn University) ชื่ออาคารเรียนว่า “ศศปาฐศาลา” (Sasa Patasala Building) และอาคารหอพักว่า “ศศนิเวศ” (Sasa International House)
- ๑๘ ธันวาคม ๒๕๓๐
- คณาจารย์กลุ่มสัลยแพทย์ทรวงอกภาควิชา ศัลยศาสตร์ด้วยความร่วมมือจากแผนก วิสัญญี แผนกอายุรศาสตร์ ฝ่ายพยาบาล ห้องผ่าตัด ฝ่ายพยาบาลห้องผู้ป่วยหนัก (ICU) และธนาคารเลือดได้ทำการผ่าตัดเปลี่ยนหัวใจให้ผู้ป่วยได้สำเร็จเป็นครั้งแรกในประเทศไทยและอาเซียน
- ปีพุทธศักราช ๒๕๓๑**
- ๓ มกราคม ๒๕๓๑
- ศ.ดร.ทอง-มารี เลहन ผู้ซึ่งได้รับรางวัลโนเบล สาขาเคมีประจำปี ๒๕๓๐ มาเยี่ยมชมและบรรยายพิเศษเรื่อง “Supermolecular Organic Chemistry” ที่ห้องประชุมสารนิเทศ หอประชุม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ๑๔ มีนาคม ๒๕๓๑
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยรับพระราชทานพระราชานุญาตให้อัญเชิญ พระนามาภิไธยของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ให้เป็นชื่อปูพันธุ์ที่พบใหม่ ณ จังหวัดระยอง โดย ศ.ไพบุลย์ นัยเนตร ว่า “ปูเจ้าฟ้า”

- ๒๕ มีนาคม ๒๕๓๑ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเสด็จฯ เป็นองค์ประธานในพิธีเจริญพระพุทธมนต์ขึ้นเรือนไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ณ เรือนไทยแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ๒๖ มีนาคม ๒๕๓๑ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเสด็จฯ งานวันสถาปนาจุฬาฯ ๗๑ ปี และทรงเปิดหอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตึกจักรพงษ์
- ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๓๑ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทูลเกล้าฯ ถวายปริญญาการวางแผนภาคและเมือง คุชฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ปรินญา วิศวกรรมศาสตร คุชฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แด่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และเนื่องในวโรกาสรัชมังคลาภิเษก นายกองค้การบริหารจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทูลเกล้าฯ ถวายสังข์ทักษิณาวัตรพร้อมพานทองคำลงยาบรรจุแผ่นทองจารึกคำถวายชัยมงคลตามแบบประเพณีในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในนามนิสิตจุฬาฯ เพื่อถวายความจงรักภักดี
- ๑๕ สิงหาคม ๒๕๓๑ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเสด็จฯ เป็นวิทยากรบรรยายพิเศษเรื่อง “การใช้ประโยชน์จากดาวเทียมสำรวจทรัพยากรธรรมชาติ” ในการสัมมนาเรื่อง “ดาวเทียมกับประเทศไทย” ณ ห้องประชุมสารนิเทศ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ๖ กันยายน ๒๕๓๑ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเสด็จฯ มาทรงฟังปาฐกถาเรื่อง “ประวัติศาสตร์สุโขทัยจากจารึก” โดย ศ.ดร.ประเสริฐ ณ นคร เป็นองค์ปาฐก ณ ห้องประชุมสารนิเทศ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ๒๒ กันยายน ๒๕๓๑ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาเสด็จฯ ณ ห้องประชุมสารนิเทศ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพื่อเป็นองค์ประธานเปิดการบรรยายและทรงบรรยายพิเศษเรื่อง “สมเด็จพระบรมราชชนกกับการอุดมศึกษาของชาติ” จากนั้นเป็นการบรรยายเรื่อง “สมเด็จพระบรมราชชนกที่ข้าพเจ้ารู้จัก” โดย นพ.วิรัช มรรคดวงแก้ว ศ.นพ.สุด แสงวิเชียร ศ.นพ.อวย เกตุสิงห์ และ ศ.ดร.บัวเรศ คำทอง โดยมี รศ.รงทอง จันทรางศุ เป็นผู้ดำเนินการอภิปรายและการบรรยายเรื่อง “สมเด็จพระบรมราชชนกกับการอุดมศึกษาของชาติ” โดย อ.นงเยาว์ กาญจนจारी และทรงเสด็จฯ เปิดนิทรรศการเรื่อง “สมเด็จพระบรมราชชนกกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” ณ หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตึกจักรพงษ์
- ๑๓ ตุลาคม ๒๕๓๑ นายแพทย์ยุทธพงษ์ หาญวงศ์และคณะ ภาควิชาโสตนาสิกการรังษีวิทยา คณะแพทยศาสตร์ ได้คิดค้นประดิษฐ์กล่องเสียงชนิดใหม่ทำหน้าที่คล้ายกล่องเสียงแท้ และเป็นชนิดเดียวในโลกที่สามารถสูดลมกลืนผ่านทางจมูกได้

- รศ.น.สพ.พีระศักดิ์ จันทรประทีป ผู้วิจัย
หลักจากคณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัยและคณะได้ทำการย้ายฝาก
ตัวอ่อนในกระป๋องปลักได้สำเร็จเป็นครั้งแรก
ของโลก
- ๒๗ ตุลาคม ๒๕๓๑ ที่ประชุมสภามหาวิทยาลัย ครั้งที่ ๔๗๔ ได้
พิจารณาผลการสรรหาอธิการบดีคนใหม่สืบ
แทน ศ.ดร.เกษม สุวรรณกุล คือ ศ.นพ.จรัส
สุวรรณเวลา คณบดีคณะแพทยศาสตร์ และ
ผู้อำนวยการโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
- ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๑ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทูลเกล้าฯ ถวายเข็ม
พระเกี้ยวทองคำแด่สมเด็จพระเทพรัตนราช
สุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเพื่อเฉลิมพระเกียรติ
ในฐานะผู้ทรงบำรุงภาษาไทยยอดเยี่ยมให้
เป็นที่ปรากฏมาโดยตลอด และในโอกาส
เดียวกันนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยาม
บรมราชกุมารี ได้พระราชทานเข็มพระเกี้ยว
ทองคำแก่ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช นาย
ชานินทร์ กรัยวิเชียร และ ม.ล.ปิ่น มาลากุล
- ๕ ธันวาคม ๒๕๓๑ ห้องปฏิบัติการวิจัยสิ่งประดิษฐ์สารกึ่งตัวนำ
คณะวิศวกรรมศาสตร์ ประสบความสำเร็จ ๒
อย่างในเวลาเดียวกันคือเรื่อง “การทำภาพ
สามมิติด้วยเลเซอร์” โดย ศ.ดร.สมศักดิ์
ปัญญาแก้ว และ อ.ดร.ธรา ชลปรางค์
เป็นผู้ดำเนินการวิจัย และเรื่อง “แกเลียม
อาร์เซนายด์ทรานซิสเตอร์” โดย ผศ.ดร.ชุมพล
อันตรเสน เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย ซึ่ง

นับเป็นครั้งแรกของประเทศไทยที่สามารถคิดค้นเทคโนโลยีนี้ได้สำเร็จ

ปีพุทธศักราช ๒๕๓๒

- ๒ มกราคม ๒๕๓๒ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง ศ.นพ.จรัส สุวรรณเวลา เป็นอธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ๒๖ มีนาคม ๒๕๓๒ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเสด็จงานวันสถาปนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยครบ ๗๒ ปี ทรงเปิดอาคารเว่นแก้ว ทรงทอดพระเนตรการแสดงดนตรีไทย ปี่พาทย์ดีดคำบรรพ์ พร้อมทั้งทรงระนาดเอก เพลง ซึ่งทรงพระราชนิพนธ์พระราชทานแก่ จุฬาฯ และทรงร่วมงานคืนสู่เหย้าชาวจุฬาฯ
- ๑๗ เมษายน ๒๕๓๒ รศ.มนทกานติ วัชรภักย์ ภาควิชาพฤกษศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ ได้ทำโครงการวิจัย เรื่อง “เลี้ยงเนื้อเยื่อเพื่อปรับปรุงพันธุ์ข้าว” ได้สำเร็จ
- ๒๐ เมษายน ๒๕๓๒ ศ.นพ.วิศิษฎ์ สิตปรีชา หัวหน้าระบบวิชาโรคไตและศูนย์ประสานงานโรคไต ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ ได้รับการยกย่องให้เป็นนักวิจัยดีเด่นแห่งชาติ ประจำปี ๒๕๓๒ กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์ จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
- ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๓๒ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทูลเกล้าฯ ถวายปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์

- แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ประยูร
นิเทศศาสตร์คุณกฤษณ์กิตติศักดิ์แต่สมเด็จพระ
พระศรีนครินทร์บรมราชชนนี และประยูร
สถาปัตยกรรมศาสตร์คุณกฤษณ์กิตติศักดิ์
แต่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม
ราชกุมารี ในการนี้ทรงพระสุหร่าย ทรงเจิม
พระเกี้ยวจำลองให้แก่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ๖ กันยายน ๒๕๓๒ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม
ราชกุมารีเสด็จฯ มาทรงฟังปาฐกถาชุด “สิรินธร”
ครั้งที่ ๕ เรื่อง “จุดเด่นบางประการใน
วิวัฒนาการกฎหมายไทย” โดย ศ.สัญญา
ธรรมศักดิ์ องคมนตรี ณ ห้องประชุมสภานิติเทศ
หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ๒๕ กันยายน ๒๕๓๒ ก่อตั้งศูนย์อบรมและวิจัยปิโตรเคมี คณะวิศวะ
กรรมศาสตร์
- ๓๐ ตุลาคม ๒๕๓๒ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม
ราชกุมารีเสด็จฯ มาทรงประกอบพิธีวาง
ศิลาฤกษ์อาคารอนุสรณ์ ๕๐ ปี ของคณะ
พาณิชยศาสตร์และการบัญชี
- ๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๒ ผศ.นพ.สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ และ นพ.
พัฒนพงษ์ นาวิเจริญ อาจารย์ประจำภาควิชา
สัตยศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย ได้รับรางวัลเหรียญทองและ
เกียรติบัตรตามลำดับ จาก “ราชวิทยาลัย

- ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๒ ศัลยแพทย์แห่งประเทศไทย” ร่วมกับ “ราชวิทยาลัยศัลยแพทย์แห่งประเทศไทย” สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเสด็จฯ ในพิธีพระราชทาน พระเกียรติทองคำ ประจำปี ๒๕๓๒ และทรงฟังการอภิปรายเรื่อง “คุณค่าภาษาไทย” โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับพระราชทานพระเกียรติทองคำ ทั้ง ๓ ท่าน คือ ศ.ดร.ประเสริฐ วัฒนคร นายภาวส บุนนาค และศ.สุริวงษ์ พงศ์ไพบูลย์ ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีพุทธศักราช ๒๕๓๓

- ๒ มกราคม ๒๕๓๓ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเสด็จฯ มาทรง “ฟื้นความหลัง” ครั้งทรงเป็นนิสิตคณะอักษรศาสตร์และทรงศึกษา วิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาเอก พร้อมกับทรงบรรยายเรื่อง “ข้อคิดเห็น จากการศึกษาประวัติศาสตร์เรื่องรัชกาลที่ ๕ กับการปฏิรูปประเทศ” ณ ห้อง ๒๑๔ คณะอักษรศาสตร์
- ๒๒ มกราคม ๒๕๓๓ ผศ.ดร.สุกัญญา วีรวัฒนกุมภะ และคณะจากภาควิชาชีวเคมี คณะแพทยศาสตร์ ได้ร่วมมือกับนายกำชัย ทาวณิชวุฒิและคณะจากสถาบันประมงน้ำจืดแห่งชาติ กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประสบความสำเร็จในการพัฒนาวิธีผลิตฮอร์โมน HGC

- ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๓ (Human Chorionic Gonadotropin) เพื่อใช้ในการผสมเทียมทั้งในคนและสัตว์ได้สำเร็จ หน่วยปฏิบัติการวิจัยไฟฟ้าแรงสูง คณะวิศวกรรมศาสตร์ ได้วิจัยเพื่อพัฒนาออกแบบสร้างเครื่องตรวจจับดีสชาร์จบางส่วนขึ้นสำเร็จและได้รับรางวัลที่ ๑ ในการประกวดผลงานวิศวกรรมดีเด่น ซึ่งบริษัทโตชิบา ประเทศไทย ได้จัดขึ้น
- ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๓ พล.ต. ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ได้มาแสดงปาฐกถาพิเศษในหัวข้อ “ปี ๒๕๓๓ ในทัศนะของ พล.ต. ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช” ซึ่งจัดโดยสมาคมนิสิตเก่าจุฬาฯ ณ ห้องประชุมมาลัย หุวะนันทน์ คณะรัฐศาสตร์
- ๑๘ เมษายน ๒๕๓๓ ฯพณฯ ดร.อนูวรรตน์ วัฒนพงศ์ศิริ ได้มาเป็น ประธาน ในพิธีรับมอบอุปกรณ์คอมพิวเตอร์เมนเฟรมอัมคาลให้สถาบันบริการคอมพิวเตอร์
- ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๓๓ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเสด็จฯ ในพิธีเปิดงานวันคล้ายวันสถาปนาคณะทันตแพทยศาสตร์ ครบ ๕๐ ปี
- ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๓๓ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทูลเกล้าฯ ถวายครุฑพระบรมราชูปถัมภ์แก่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสครบรอบ ๔๐ ปี แห่งการเสด็จพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการนี้ผู้แทนบัณฑิตรุ่นปีการศึกษา ๒๔๙๒ ได้เฝ้ารับเสด็จเพื่อแสดงสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

๘๐ ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ๑๓ กันยายน ๒๕๓๓ ผศ.ดร.วรรณ ทุลยธัญ และคณะนักวิจัย จากภาควิชาเทคโนโลยีทางอาหารร่วมกับ ศ.ดร.เปี่ยมศักดิ์ เมนะเสวต แห่งภาควิชา วิทยาศาสตร์ทางทะเล คณะวิทยาศาสตร์ ได้ ค้นพบวิธีแยกสาร “โคติน” จากเปลือกกุ้ง แล้วแปรรูปเป็นโคโคซานได้สำเร็จ ซึ่งสามารถ นำไปใช้ประโยชน์ทางด้านอุตสาหกรรม การเกษตร การแพทย์
- ๑๒ ตุลาคม ๒๕๓๓ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยประกาศให้ ศ.ท่าน ผู้หญิงพูนทรัพย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา เป็น ปุชนียาจารย์คนแรกของจุฬาลงกรณ์มหา- วิทยาลัย เนื่องในโอกาสที่ท่านมีอายุครบ ๘๐ ปี
- ๒๕ ตุลาคม ๒๕๓๓ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม ราชกุมารีเสด็จฯ เป็นองค์ประธานในพิธีเปิด การประชุมทางวิชาการเรื่อง “มหากาพย์ มหากาพย์: ความสัมพันธ์ที่มีต่อวัฒนธรรม ไทย” และทรงบรรยายเรื่อง “มหากาพย์ ในฐานะวรรณกรรมสำคัญของโลก” ณ ห้อง ประชุม ๑๐๓ ตึกอักษรศาสตร์ ๔
- ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๓ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณา โปรดเกล้าฯ ให้ ฯพณฯ ดร.เชาวน์ ณศีลวันต์ องคมนตรีเป็นผู้แทนพระองค์เปิดงาน“จุฬา วิชาการ’๓๓”
- ๒๗-๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๓ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้รับเลือกให้เป็น เจ้าภาพจัดการประชุมอธิการบดี ภาคพื้น แปซิฟิกครั้งที่ ๒ ณ ห้องประชุมสารนิเทศ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๒๐ ธันวาคม ๒๕๓๓ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จฯ พร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีมาทรงเปิดอาคาร “ศศปาสตรา”

ปีพุทธศักราช ๒๕๓๔

- ๑๘ เมษายน ๒๕๓๔ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้รับพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันวิจัยพลังงาน
- ๖ พฤษภาคม ๒๕๓๔ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้จัดตั้ง “กองส่งเสริมและประสานงานวิจัย” ที่สำนักงานอธิการบดี ทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาและเผยแพร่ผลงานวิจัยเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย
- ๒๔ มิถุนายน ๒๕๓๔ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเสด็จฯ เป็นประธานในพิธีเปิดงานสัปดาห์ไทยนิทรรศศ ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และทรงฟังปาฐกถาพิเศษเรื่อง “หลากรสภาษา ตีลาวรรณคดี” โดย รศ.ศักดิ์ศรี เข้มมั่นคงา และเสด็จฯ เปิดงานและทอดพระเนตรนิทรรศการ เรื่อง “ความรู้ด้านอักษรศาสตร์ : สะพานในโลกกว้าง” และ “ภูมิปัญญาไทย” ซึ่งจัดโดยคณะอักษรศาสตร์และสถาบันไทยศึกษา ณ ศาลาพระเกี้ยว เนื่องในวโรกาสที่ทรงเจริญพระชนมายุครบ ๗๖ พรรษา
- ๒๕ มิถุนายน ๒๕๓๔ พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าสุภุมภินันท์เสด็จเป็นองค์ประธานในพิธีเปิดนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต

เนื่องในวันครบรอบ ๑๑๐ ปี แห่งวันคล้ายวันประสูติของพระองค์ ณ หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตึกจักรพงษ์

๑๕ กรกฎาคม ๒๕๓๔

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเสด็จฯ แทนพระองค์ในพิธีเปิดพิพิธภัณฑ์เทคโนโลยีทางภาพในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา

๕ กันยายน ๒๕๓๔

ฯพณฯ นายอานันท์ ปันยารชุน นายกรัฐมนตรีเป็นประธานเปิดการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “พระเกียรติคุณทางการทูตและวิชาการของพลตรีพระวรวงศ์เธอกรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์” พร้อมทั้งกล่าวสดุดีพระเกียรติคุณ ณ ห้องประชุมสารนิเทศ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑๕ กันยายน ๒๕๓๔

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติได้มอบรางวัลผลงานคิดค้นหรือสิ่งประดิษฐ์ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติประจำปี ๒๕๓๔ ซึ่งมีคณาจารย์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้รับรางวัล คือ

- รศ.ดร.ตำรวจ สังข์สะอาด

ได้รับรางวัลนักวิจัยดีเด่นแห่งชาติ สาขาวิศวกรรมศาสตร์และอุตสาหกรรมวิจัย

- ศ.ดร.สมศักดิ์ ปัญญาแก้ว และผศ.ดร.คูสิต เกรื่องาม

ได้รับรางวัลที่ ๒ เรื่อง “เซลล์แสงอาทิตย์ราคาถูกลงแบบและคณะฟิล์มอะมอร์ฟิอิลซิลิกอน”

- ๑๔ ตุลาคม ๒๕๓๔ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจัดการทดสอบความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐานทางคอมพิวเตอร์แก่นิสิตคณะต่างๆ เป็นแห่งแรก โดยใช้แบบทดสอบที่ได้มาตรฐานเป็นเกณฑ์ในการวัดและผ่านการทดสอบจะได้รับประกาศนียบัตรจากจุฬาฯ
- ๓๐ ตุลาคม ๒๕๓๔ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเสด็จฯ เปิดงานนิทรรศการ “จุฬาฯ ๒๕๓๕” ณ คอนเวนชันฮอลล์ ชั้น ๓ ศูนย์การค้ามาบุญครอง ซึ่งจัดโดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยร่วมกับสถาบันวิจัยแห่งชาติ สภาอุตสาหกรรม และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- ๒๗ ธันวาคม ๒๕๓๔ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยประกาศจัดตั้ง “วิทยาลัยการสาธารณสุข”

ปีพุทธศักราช ๒๕๓๕

- ๘ มกราคม ๒๕๓๕ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเสด็จฯ เป็นองค์ประธานในพิธีเปิดการประชุมนานาชาติด้านภาษาและภาษาศาสตร์ ครั้งที่ ๓ : ภาษาศาสตร์ภูมิภาคเอเชีย ซึ่งจัดโดย คณะอักษรศาสตร์ ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ๓๐ มกราคม ๒๕๓๕ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเสด็จฯ โรงแรมแชงกรีลา เพื่อทรงฟังปาฐกถาในหัวข้อ “สมเด็จพระมหิตลาธิเบศรหรือคุณยศวดีกรม พระบรมราชชนก

และความสนพระทัยทางด้านศิลปะ” โดยสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา เป็นองค์ปาฐก

๑๗-๒๐ มีนาคม ๒๕๖๕ รศ.นพ.ภิรมย์ กมลรัตนกุล ได้รับรางวัลชนะเลิศ “Roberta Labelle Award for Excellence” จากการประชุมแพทย์ระดับชาติ วิทยาแห่งประเทศไทยจากผลงานวิจัยเรื่อง “Cost-effectiveness Analysis of Anti-tuberculosis Program in Thailand” ซึ่งคณะกรรมการตัดสิน ให้เป็น “The best health economics research project”

๒๗ เมษายน ๒๕๖๓ ศ.นพ.ประมวล วิรุฒมเสน และ อ.วิสุทธิ บุญเกษมสันติ ได้รับรางวัลผลงานวิจัยดีเด่น เรื่อง “การปฏิสนธิในอกร่างกาย และการย้ายฝากตัวอ่อนในคน” ซึ่งได้ทำขึ้นเป็นครั้งแรกของประเทศไทยและประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี

๕ กรกฎาคม ๒๕๖๕ หลังจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จฯ พระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตประจำปี การศึกษา ๒๕๖๔ เป็นวันแรกแล้ว จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ทูลเกล้าฯ ถวายเงินจำนวน ๑๕,๑๑๖,๑๕๒.๘๖ บาท แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ ๑๐ ทรงรับรอง หอประชุม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อสมทบในเงินกองทุน สมเด็จพระมหิตลาธิเบศรอดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ในวโรกาสเดียวกันพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้พระราชทานเงินจำนวน ดังกล่าวแก่จุฬาฯ สำหรับเป็นทุนอุดหนุน

- การเล่าเรียนของนิสิตสาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์ตามแนวพระราชดำริของสมเด็จพระบรมราชชนก
- ๓ สิงหาคม ๒๕๓๕ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติได้มอบรางวัลผลงานคิดค้นหรือสิ่งประดิษฐ์ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ ประจำปี ๒๕๓๕ ซึ่งมีคณาจารย์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้รับรางวัล คือ ศ.ดร.เปี่ยมศักดิ์ เมนะเสวต ได้รับรางวัลนักวิจัยดีเด่นแห่งชาติ สาขาเกษตรศาสตร์และชีววิทยา
- ศ.นพ.ธีระวัฒน์ เหมะจุธา และคณะจากคณะแพทยศาสตร์ ได้รับรางวัลผลงานวิจัยดีเยี่ยมสาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์เรื่อง “โรคพิษสุนัขบ้า”
- ๑๓ ธันวาคม ๒๕๓๕ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยประกอบพิธีประสาทปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ ฯพณฯ นาย พีศลวี งามอส ประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐฟิลิปปินส์
- ปีพุทธศักราช ๒๕๓๖**
- ๒๔ มีนาคม ๒๕๓๖ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาเสด็จฯ ทอดพระเนตรการแสดงคอนเสิร์ตโดยวงซิมโฟนีออร์เคสตราแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ๒๕ มีนาคม ๒๕๓๖ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีพระราชทานรางวัล “พระเกี้ยวทองคำ”

- ประจำปี ๒๕๓๕ แก่ ม.จ.จักรพันธ์เพ็ญศิริ
จักรพันธ์ อาจารย์มนตรี ตราโมท ครูพยงค์
มุกดาณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวัง
ดุสิต จากการตัดสินใจของคณะกรรมการรณรงค์
เพื่อภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ๓๐ มีนาคม ๒๕๓๖ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราช
กุมารีเสด็จฯ เป็นองค์ประธานในพิธีเปิดการ
สัมมนาทางวิชาการเรื่อง “วัฒนธรรมข้าว
ในสังคมไทย” จัดโดย สถาบันไทยศึกษา
ร่วมกับ คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
- ๑๕-๒๑ เมษายน ๒๕๓๖ อ.ดร.สมบุรณ์ แสงวงศ์วานิชย์ แห่งภาควิชา
วิศวกรรมไฟฟ้า คณะวิศวกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับทุนจาก
ฝ่ายวิชาการของมหาวิทยาลัย ไปเสนอบทความ
ทางวิชาการเรื่อง “วิธีการควบคุมระบบ
ขับเคลื่อนมอเตอร์เหนี่ยวนำ” ที่เมืองโยโกฮาม่า
ประเทศญี่ปุ่น บทความนี้ ได้รับให้เป็นผลงาน
ดีเด่นรางวัลที่ ๑ ประเภท Outstanding Prize
Paper Award
- ๒๑ มิถุนายน ๒๕๓๖ ผลงานวิจัยสิ่งไทยของ ศ.ดร.ศิริวัฒน์ วงษ์ศิริ
หัวหน้าหน่วยวิจัยสิ่ง คณะวิทยาศาสตร์
และอุปนายกสมาคมวิจัยสิ่งแห่งเอเชียได้
ร่วมมือกับคณะผู้วิจัยที่เป็นนักวิทยาศาสตร์
จากสหรัฐอเมริกาได้ทำการติดตามพฤติกรรม
การเดินร่าของสิ่งพบว่าสามารถสื่อภาษา
การผสมพันธุ์ได้
- ๒๘ มิถุนายน ๒๕๓๖ ศ.นพ.ธีระวัฒน์ เหมะจุฑา และคณาจารย์
คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ได้รับรางวัล “มหิดล-บี.บราวน์” ประจำปี

๒๕๑๖ จากผลงานวิจัยเรื่อง “โรคพิษสุนัขบ้า” ศ.ไพบุลย์ นัยเนตร แห่งภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ ได้ค้นพบปุ๋ยน้ำฉีดชนิดใหม่ ของโลกและได้รับพระราชทานพระอนุญาติ อัญเชิญพระนามาภิไธยสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ว่า “ปุ๋ยทุกกระหม่อม”

๘ กรกฎาคม ๒๕๑๖

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกเกล้าฯ ถวาย ปริญญานิเทศศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ปริญญา พยาบาลศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แต่ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และ ปริญญาสังคมวิทยาคุณดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แต่ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณ วลัยลักษณ์อัครราชกุมารี

๑๖ สิงหาคม ๒๕๑๖

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัย ลักษณ์อัครราชกุมารี เสด็จฯ เปิดการสัมมนา ทางวิชาการเรื่อง “แนวทางการป้องกันบรรเทา และฟื้นฟูผล อันเนื่องมาจากพืษัดภัย” โดย ทรงพระราชทานปาฐกถาพิเศษเรื่อง “โครงการ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ พัฒนาชุมชน และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติอย่างครบวงจร และยั่งยืน” ณ ห้องประชุมสารนิเทศ หอประชุม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๖

มูลนิธิโรคไตประเทศสหรัฐอเมริกามอบ รางวัลนักวิจัยยอดเยี่ยมนานาชาติหรือ Distinguished International Award from United State National Kidney Foundation

๘๐ ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

for Achievement and Leadership แก่
ศ.นพ.วิศิษฎ์ สิตปรีชา หัวหน้าภาควิชา
อายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์

๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎ
ราชกุมารเสด็จฯ เป็นประธานในพิธีแข่งขัน
กีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทยครั้งที่
๒๑ “จามจรีเกมส์” ณ สนามกีฬาจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ ๑พณฯ นายสัญญา ชรรณศักดิ์ ประธาน
องคมนตรี เป็นประธานในพิธีเปิดงาน “จุฬา
วิชาการ’๖๖ : ตีพิมพ์นุษยชน” ณ ศาลา
พระเกี้ยว

๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๖ ผลงานวิจัยจากคณะเภสัชศาสตร์ได้รับ
รางวัลที่ ๑ สิ่งประดิษฐ์ประเภทฮาร์ดแวร์
ที่ใช้งานกับระบบชีวภาพเรื่อง “ผลงานการ
ประดิษฐ์สารช่วยแตกกระจายตัวประสิทธิภาพสูง
จากแป้งมันสำปะหลัง”

ปีพุทธศักราช ๒๕๖๗

๑๙ มกราคม ๒๕๖๗ ๑พณฯ ชวน หลีกภัยให้เกียรติกล่าวปราศรัย
ในหัวข้อ “อาจารย์มหาวิทยาลัยกับการพัฒนา
ประเทศ” เนื่องในโอกาสที่สภาคณาจารย์จุฬา
ลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นเจ้าภาพจัดการ
ประชุมวิสามัญครั้งที่ ๑ ของที่ประชุมประธาน
สภาอาจารย์มหาวิทยาลัยทั่วประเทศ ณ หอประชุม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ๒๒ มกราคม ๒๕๓๗ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมารเสด็จฯ เป็นองค์ประธานในการแข่งขันฟุตบอลประเพณี จุฬาฯ-ธรรมศาสตร์ ครั้งที่ ๕๐ ณ สนามศุภชลาศัย
- ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๗ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเสด็จฯ แทนพระองค์ เป็นประธานในพิธีเปิดนิทรรศการ “ศิลปภาพกระเบื้องโปรตุเกสสมัย ค.ศ.ที่ ๑๗ และ ๑๘” โดยมีฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ เอกอัครราชทูตโปรตุเกสประจำประเทศไทย และ ศ.นพ.จรัส สุวรรณเวลา อธิการบดี เฝ้ารับเสด็จ
- ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๗ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยประกอบพิธีประสาทปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ฯพณฯ นายวาซลาฟ ฮาวล ประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐเช็ก
- ๒ มีนาคม ๒๕๓๗ ม.จ.กรวิก จักรพันธุ์ เป็นประธานในพิธีเปิดนิทรรศการ “พระปกเกล้า พระปกชาติ” ซึ่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจัดขึ้นเพื่อเทิดพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ ในวโรกาสครบรอบ ๑๐๐ ปี แห่งวันพระบรมราชสมภพในปี พ.ศ. ๒๕๓๗
- ๗ มีนาคม ๒๕๓๗ โครงการระหว่างประเทศเพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงของโลก ในบริเวณธรณีมหณฑลและชีวมหณฑลได้เลือกประเทศไทยเป็น “ศูนย์วิจัยระดับภูมิภาคแห่งแรกของโลก” โดยจะมีอาคารทำการอยู่ที่อาคารสถาบัน ๒

- ชั้น ๒ ซึ่งเป็นที่ตั้งสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม
ของจุฬาฯ
- ๒๓ มีนาคม ๒๕๓๓ ศ.ดร.เปี่ยมศักดิ์ เมณะเสวต ผู้อำนวยการ
สถาบันวิจัยทรัพยากรทางน้ำ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัยได้รับเกียรติยกย่องในระดับ
นานาชาติ ให้เป็นนักวิทยาศาสตร์เจ้าของ
รางวัลดีเด่นสาขาเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ประจำปี
๒๕๓๓
- ๒๖ มีนาคม ๒๕๓๓ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม
ราชกุมารีเสด็จฯ เปิดอาคาร “บรมราชกุมารี”
และทอดพระเนตรนิทรรศการ “พระปกเกล้า
พระปกชาติ” ณ ชั้น ๓ อาคารบรมราชกุมารี
- ๓ กรกฎาคม ๒๕๓๓ ศ.นพ.ชวลิต อ่องจรีต และคณะ จากคณะ
แพทยศาสตร์ ได้รับรางวัล “มหิดล-บี.บราวน์”
ประจำปี ๒๕๓๓ จากผลงานการผ่าตัดเปลี่ยน
หัวใจสำเร็จเป็นรายแรกในประเทศไทยและ
ภูมิภาคอาเซียน
- ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๓๓ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทูลเกล้าฯ ถวายปริญญา
วิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แด่
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
- ๔ สิงหาคม ๒๕๓๓ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม
ราชกุมารีเสด็จฯ แทนพระองค์ประกอบพิธี
เปิดอาคาร “ประชาธิปไตยพระณี” และ
เสด็จทรงวางศิลาฤกษ์อาคารเรียนรวมและ
ปฏิบัติการ คณะวิศวกรรมศาสตร์
- ๑๓ สิงหาคม ๒๕๓๓ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติได้
มอบรางวัลผลงานคิดค้น หรือสิ่งประดิษฐ์

ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติประจำปี ๒๕๓๗ ซึ่งมีคณาจารย์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้รับรางวัล คือ

- ศ.นพ.ธีระวัฒน์ เหมะจุธา

ได้รับรางวัลนักวิจัยดีเด่นสาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์

- ศ.ดร.ทศพร วงรัตน์

ได้รับรางวัลนักวิจัยดีเด่นสาขาเกษตรศาสตร์และชีววิทยา

- ศ.วิทิต มั่นตากรณ์

ได้รับรางวัลนักวิจัยดีเด่นแห่งชาติ สาขานิติศาสตร์

- ศ.ดร.ไกรยุทธ ชีรดยาคีนันท์

ได้รับรางวัลนักวิจัยดีเด่นแห่งชาติสาขาเศรษฐศาสตร์

- ศ.นพ.ยง ภู่วรรณ และคณะ

ได้รับรางวัลวิจัยดีเยี่ยมเรื่อง “ปัญหาไวรัสตับอักเสบและการป้องกันในประเทศไทย”

- ผศ.ดร.คูสิต เครื่องาม และคณะ

ได้รับรางวัลวิจัยรางวัลที่ ๑ เรื่อง “ไดโอดเปล่งแสงแบบฟิล์มบางชนิด วัสดุอะมอร์ฟัสสารกึ่งตัวนำสูงจ่อโทรทัศน์และดีสเพลย์แบบบางเรียบชนิดใหม่ของโลก”

- ผศ.ดร.อัญชลี ทศนาขจร

ได้รับรางวัลนักวิทยาศาสตร์รุ่นใหม่ จากเรื่อง “เทคนิคใหม่ในการตรวจหาเชื้อมาเลเรียในยุงพาหะที่ถูกต้องและรวดเร็ว”

- ๖ กันยายน ๒๕๒๓ พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันภาษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๒๓
- ๒๖ ธันวาคม ๒๕๓๓ หน่วยปฏิบัติการวิจัยทางภาษา คณะอักษรศาสตร์ ร่วมมือกับหน่วยปฏิบัติการวิจัยเชิงเลข คณะวิศวกรรมศาสตร์ ได้พัฒนาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา “ระบบการอ่านจอภาพเป็นภาษาไทย สำหรับคนตาบอด” ซึ่งเป็นผลงานวิจัยเรื่องหนึ่งในโครงการวิจัยเฉลิมฉลองวโรกาสกาญจนาภิเษกสมโภชอันเป็นที่ ๕๐ ของการเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้พัฒนาโครงการ Chulalinet หรือระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของห้องสมุดจุฬาฯ เชื่อมต่อเครือข่าย Internet กับต่างประเทศ ทำให้สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารผ่านเครือข่ายไปสู่ผู้รับในประเทศต่าง ๆ ในเวลาอันรวดเร็ว

ปีพุทธศักราช ๒๕๓๘

- ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์เสด็จฯ ทรงฟังปาฐกถาชุด “สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร” ครั้งที่ ๓ ณ ห้องประชุมสารนิเทศ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการนี้จุฬาฯ ได้ถวายชัยมงคลแด่พระองค์ในศุภมงคลวโรกาสฉลองพระชนมายุครบ ๖ รอบ โดยถวายชุดเครื่องถมตะทอง พร้อมทั้งได้เชิญนิสิตเก่าคณะอักษรศาสตร์ที่ได้เรียนภาษาฝรั่งเศสกับพระองค์มาเข้าเฝ้า

๗๐ ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ๒๓ มีนาคม ๒๕๓๘ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ประกอบพิธีประสาทปริญญารัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ฯพณฯ ดร.โทมัส เคลสติก ประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย
- ๓ เมษายน ๒๕๓๘ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีพระราชทานโล่รางวัลดีเด่นผู้จัดทำภาพประกอบหนังสือแก่ ผศ.สุมิตรา เทียนตระกูล คณะครุศาสตร์ ในงานประกวดหนังสือดีเด่น ปี ๒๕๓๗ ของกระทรวงศึกษาธิการ
- ๒๖ มิถุนายน ๒๕๓๘ โครงการ “โรงงานบำบัดน้ำเสียสี่พระยา กรุงเทพมหานคร” ซึ่งออกแบบโดย คณะวิศวกรรมศาสตร์ ได้รับการคัดเลือกให้ได้รับรางวัลผลงาน “วิศวกรรมดีเด่นแห่งอาเซียน”
- ๓ กรกฎาคม ๒๕๓๘ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์เสด็จฯ เป็นองค์ประธานในพิธีเปิดการแข่งขันชีววิทยาโอลิมปิกแห่งประเทศไทยครั้งที่ ๖ ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ๒๕ กันยายน ๒๕๓๘ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยได้มอบทุนเมธีวิจัยอาวุโส สกว. ประจำปี ๒๕๓๘ แก่คณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ได้รับการยกย่องรวม ๕ ท่าน คือ
- ศ.ดร.เจียน ชีระวิทย์
คณะรัฐศาสตร์
 - ศ.ดร.ธงชัย พรรณสวัสดิ์
คณะวิศวกรรมศาสตร์
 - ศ.ดร.เปี่ยมศักดิ์ เมณะเสวต
คณะวิทยาศาสตร์

- ศ.ดร.วิรุพห์ สายคณิต

คณะวิทยาศาสตร์

- รศ.ดร.ฉัตรทิพย์ นาถสุภา

คณะเศรษฐศาสตร์

๒๒ ตุลาคม ๒๕๖๘

ศ.นพ.สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ ภาควิชาศัลยศาสตร์
คณะแพทยศาสตร์ ได้รับเลือกจากวิทยาลัย
ศัลยแพทยศาสตร์แห่งสหรัฐอเมริกาให้เป็น
International Guest Scholar โดย Board of
Regents และได้รับรางวัล International Scholar
Award พร้อมโล่เกียรติยศในการประชุมวิชา
การประจำปีของวิทยาลัยศัลยแพทย์แห่ง
สหรัฐอเมริกา เมืองนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา

๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๘

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติได้
มอบรางวัลผลงานคิดค้นหรือ สิ่งประดิษฐ์
ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติประจำปี
๒๕๖๘ ซึ่งมีคณาจารย์จากจุฬาลงกรณ์มหา
วิทยาลัยได้รับรางวัล คือ

- ศ.น.สพ.ดร.ณรงค์ศักดิ์ ชัย บุตร ได้รับ
รางวัลนักวิจัยดีเด่นแห่งชาติ สาขาเกษตร
ศาสตร์และชีววิทยา

- ศ.ดร.เทียนฉาย กีระนันท์ ได้รับ
รางวัลนักวิจัยดีเด่นแห่งชาติ สาขาเศรษฐศาสตร์

- ศ.ม.ร.ว.เน่งน้อย ศักดิ์ศรี ได้รับ
รางวัลนักวิจัยดีเด่นแห่งชาติ สาขาปรัชญา

- ศ.ดร.วิมลสิทธิ์ หรยางกูร ได้รับ
รางวัลผลงานวิจัยดีเยี่ยม เรื่อง “พัฒนาการ
แนวความคิดและรูปแบบของงานสถาปัตยกรรม :
อดีต ปัจจุบัน และอนาคต”

- ผศ.ทิวา สุขจรรรยา ได้รับรางวัลวิจัย
รางวัลที่ ๓ เรื่อง “ทะเบียนแหล่งที่ตั้งชุมชน
โบราณในประเทศไทย”

- รศ.ดร.ตำรวจ สังข์สะอาด ได้รับ
รางวัลวิจัยรางวัลชมเชย เรื่อง “อุปกรณ์ชุด
ประกอบสร้างแรงดันสูง ๒๐๐ กิโลวัตต์แบบคิท”

๘ ธันวาคม ๒๕๓๘

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกเกล้าฯ ถวาย
ปริญญาศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต
กิตติมศักดิ์แด่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้า
กัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
ณ วังเลอติส

๑๒ ธันวาคม ๒๕๓๘

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจัดพิธีรับหน้าที่นายก
สภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้แก่ ศ.ดร.เกษม
สุวรรณกุล ณ ห้องรับรอง หอประชุมจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

ปีพุทธศักราช ๒๕๓๙

๒๓ มีนาคม ๒๕๓๙

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง
ศ.ดร.เทียนฉาย กีระนันทน์ เป็นอธิการบดี
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดย ศ.นพ.จรัส
สุวรรณเวลา จัดพิธีรับตำแหน่งอธิการบดี
คนใหม่ และ ศ.ดร.เกษม สุวรรณกุล นายก
สภามหาวิทยาลัยกล่าวแสดงความยินดี

๒๐ พฤษภาคม ๒๕๓๙

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราช
กุมารีเสด็จฯ เป็นองค์ประธาน ในพิธีเปิดการ
ประชุมนานาชาตินักประวัติศาสตร์แห่งเอเชีย
ครั้งที่ ๑๔ ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหา
วิทยาลัย และได้พระราชทานของที่ระลึกแก่

- นายอานันท์ ปันยารชุน ซึ่งได้รับเชิญเป็น
ผู้กล่าวคำบรรยายนำในหัวข้อ “His Majesty’s
Role in the Making of Thai History”
- ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๓๕ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทูลเกล้าฯ ถวาย
พระพุทธรูปปฏิมาแก้วผลึก แต่พระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัว ซึ่งจุฬาฯ ได้จัดสร้างขึ้นใน
วโรกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติเป็นปีที่ ๕๐
- ๑๓ กันยายน ๒๕๓๕ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยได้มอบทุน
แม่วิจัยอาวุโส สกว. ประจำปี ๒๕๓๕ แก่
คณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิจากจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย ที่ได้รับยกย่องรวม ๓ ท่าน คือ
- ศ.ดร.วิวัฒน์ ตันทะพานิชกุล
คณะวิศวกรรมศาสตร์
 - รศ.ดร.ตำรวจ สังข์สะอาด
คณะวิศวกรรมศาสตร์
 - ศ.ดร.สมศักดิ์ คำรงเลิศ
คณะวิทยาศาสตร์
- ๒๕ ตุลาคม ๒๕๓๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ
สยามมกุฎราชกุมารเสด็จฯ แทนพระองค์เป็น
องค์ประธานในพิธีเปิด “อาคารสมเด็จพระย่าฯ ๕๑”
ณ โรงพยาบาลคณะทันตแพทยศาสตร์
- ๒๕ ตุลาคม ๒๕๓๕ สมเด็จพระราชินีนาถอลิซาเบธที่ ๒ แห่ง
ประเทศอังกฤษเสด็จฯ เยือนจุฬาลงกรณ์มหา-
วิทยาลัยเป็นครั้งที่ ๒ พร้อมด้วยสมเด็จพระเทพ
รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในการนี้
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ถวายหีบถมทอง
แด่สมเด็จพระราชินีอลิซาเบธที่ ๒

- ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประกอบพิธีประสาทปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ ฯพณฯ นายอัลเบร์โต ฟุจิโมริ ประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐเปรู
- ๒ ธันวาคม ๒๕๖๕ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยประกอบพิธีประสาทปริญญาเศรษฐศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ ฯพณฯ นายวิลเลียม เจฟเฟอร์สัน คลินตัน ประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกา ในการนี้ ประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกาได้กล่าวคำปราศรัยและอภิศการบดีได้มอบกล่องอเนกประสงค์ทำจากไม้ป๋วมะค่าขัดเงาแก่ประธานาธิบดีและภริยา

คณะกรรมการดำเนินงานจัดทำหนังสือที่ระลึก ๘๐ ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
(คำสั่งที่ ๔๓๕๓/๒๕๓๕ วันที่ ๔ กันยายน ๒๕๓๕)

๑. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปราณี กุลละวณิชย์)	ประธานกรรมการ
๒. รองศาสตราจารย์เรวดี ชรรณอุปกรณ์	กรรมการ
๓. ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการวิชาการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุนทรี วิทยานารถไพศาล)	กรรมการ
๔. ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการบริหาร
(รองศาสตราจารย์รัชชัย สุภผลศิริ)	กรรมการ
๕. ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการวิเทศสัมพันธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรรณิการ์ สัจกุล)	กรรมการ
๖. คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย หรือผู้แทน
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ ฤงสูวรรณ)	กรรมการ
๗. คณบดีคณะสัตวแพทยศาสตร์ หรือผู้แทน
(รองศาสตราจารย์ นายสัตวแพทย์สงคราม เหลืองทองคำ)	กรรมการ
๘. ผู้อำนวยการกองบริการการศึกษา
(นางพรรณนิภา วยเจริญ)	กรรมการและเลขานุการ

พิมพ์ที่โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทร. 2183563-4, 2153612

นายประเสริฐ ศิลป์พัฒน์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ธันวาคม 2540

4201-115/4